

Izhaja ob 4. zjutraj.

Stane mesečno Din 25.—; za ino-
zemstvo Din 40.— neobvezno.

Oglaš po tarifu.

Uredništvo:

Gnevna redakcija: Miklošičeva cesta
št. 16/L. — Telefon št. 72.
Nočna redakcija: od 10. ure naprej v
Knjižni ul. št. 5/L. — Telefon št. 34.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo prosveto in politiko

Uprava:

Upravništvo: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 54. — Telefon št. 36.

Inseratni oddelk: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 4. — Telefon št. 36.

Podružnici: Maribor, Baravska ulica
št. 1. — Celje, Aleksandrova cesta,

Račun pri poštnem ček. zaviodu: Ljubljana št. 11.842. — Praha číslo 78.180.
Wien Nr. 105.241.

Radičevci v popolnem umiku

Oni so sovražniki komunizma, odklanjajo republikanstvo, priznavajo narodno jedinstvo, ne vedo nič o seljaški internacionali in jim tudi za Radića ni nič. Vse to je izjavil včeraj v Narodni skupščini radičevski poslanec dr. Šuperina

Beograd, 26. marca. p. Popoldanska seja Narodne skupščine je pričela ob 17.15. Prečitano je bilo poročilo verifikacijskega odbora, ki predlaga, naj se odobri mandat naknadno vpoklicanih poslancev Ljube Živkovića, Dušana Kecmanovića, Franca Krenžarija, Osmara Asanovića, Veljka Dinića, Petra Petrovića, Samuela Schumacherja in Murada Idrizovića. Zbornica je ta predlog sprejela ter je nato nadaljevala razpravo o poročilu verifikacijskega odbora.

Presenetljiv govor radičevca Šuperine.

Med splošno pozornostjo je izjavil radičevac dr. Šuperina: Danes se toliko govori o Stjepanu Radiću. Pri tem je treba upoštevati dve okolnosti: Njegovo osebo s pravega stališča kot predsednika seljaške stranke in potem našo stvar, to je zadevo ostalih poslancev HRSS. Za vse čine, zaradi katerih je sedaj Radić pod kazensko preiskavo, se bo zagovarjal sam. Kar se tiče njegovega potovanja v Moskvo, moram reči, da je škoda, ker ga ni tu, sicer bi se zagovarjal sam. (Klic iz večine: In nas še boli blati!)

Gosp. minister za notranje zadeve je razlagal da je kmetijska internacionala v Moskvi organ komunistične internacionalne. Čitali smo v listih. (Čujte, čujte!) da je naša seljaška stranka stopila v kmetijsko internacionalo. Več mi nismo vedeli. Stvar upravnih oblastev je bila, da bi jo prepovedali. (Klic iz radikalnih klopov: To je dovolil prejšnji ministrski predsednik Davidović!) Vseeno je, ali je vlada gosp. Pašića ali gosp. Davidovića. Mi se uklanjamo vsaki vladi ki stoji na čelu naše države. To je načelo. Kar se tiče morebitne izpremembe nekaterih členov ustave, ni to nobena protidržavna in ne pomenila, da smo proti tej državi. Mi nismo člani kmetijske internacionalne in tudi nismo bili z njo v nobeni komunistični zvezi, kakor nismo želeli in ne bomo. Očista se nam, da je pristojni forum HRSS, takozvano narodno zastopstvo odobrilo pristop h Kominterni. (Klic: Tako je Radić službeno objavil!) To narodno zastopstvo obstoja iz predsednika in predsedništva, iz glavnega odbora in običnega zbora. O pristopu naše stranke h kmetijski internacionali ni naš glavni odbor nikdar razpravljala. O čemer je razmišljalo zastopstvo, ni merodajno. Ustava predvideva, da poslanci ne potrebujejo navodil svojih volilcev. Mi smo novi poslanci in ne moremo odgovarjati za stališče prejšnje delegacije. Prišli smo semkaj in želimo tu ostati kot polnopravni člani skupne zbornice države Srbov, Hrvatov in Slovencev. (Klic: Zakaj ne rečete kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev?)

Imputira se nam, da smo nekaki komunisti. Javno

izjavljam danes, da nismo komunisti. Na Hrvatskem ni komunizma. Prvo temeljno načelo HRSS je vera v Boga. Komunisti tega ne pravijo. Oni rušijo cerkve, in to se na Hrvatskem ne bo nikdar zgodilo. Drugo naše načelo je zakonitost. Mi smo proti sili in vemo dobro, da mali narodi sploh ne morajo uprizariti revolucije. Vsaka revolucija bi končala s propadanjem našega naroda. Zato smo učili naš narod, naj spoštuje zakone. Govornik je razlagal, kako je prišlo na Hrvatskem do republikanstva in nadaljeval: Po svetovni vojni se je v novi državi začel razširjati republikanizem. Naš narod je z lastnimi očmi videl, kako so padli cesarji v Rusiji, Nemčiji in Avstriji. (Radikal Tomić: Mišliti ste, da boste vržili tudi našega vladarja! Smeh in ploskanje pri večini.) Ni tako, motite se! Pri nas so ljudje mislili: Če je drugod republika, zakaj je ne bi uvedli tudi mi! Čas pa je pokazal, da za republikanizem in republikansko obliko vladavine ni prostora v naši državi.

(Ploskanje pri radičevcih!) Prepričali smo se, da bi to bila huda žalitev četa srbskega naroda, in zato smo brez pomislekov sprejeli sedanjo obliko vladavine in ostanemo pri njej. Na Hrvatskem se ne preganjajo navadni zločinci, ampak politični hudodelci. (Medklic: Preganjalo se izdajalci!)

Tretje naše načelo je ustavnost. Komunisti ne poznajo ustavnosti, ker vidijo moč v diktaturi manjšine. Četrta točka programa HRSS je takozvana seljaška državna sloga. Dr. Šuperina razlaga, kako je prišla njegova stranka do ne po 20 letih hudega boja v Avstro-Ogrski.

Srbi, Hrvati in Slovenci, je nadaljeval govornik, so en narod.

Ako naglašamo posebni hrvatski narod, ni to naša krivda. Mnogo jih je krivih na tem tu v Beogradu, krive so mnoge

vlade, mnogi državniki in mnogo politikov. Srečni bi bili, ako tega ne bi bilo v bodoče. Javno izjavljam, da smo prepričani in verujemo, da so Srbi, Hrvati in Slovenci, en narod. Peta točka naše stranke je slovansko bratstvo. Vsi čužni Slovenci so narodna in gospodarska enota. Šesta naša točka je kmetijska sloga, ki pa ne pomenja razredne borbe. Zahtevate od nas,

da se odrečemo Radiću.

Misljam, da Radić nikakor ni tako velik činitelj v naši državi. (Klic iz vrst večine: V vaši stranki!) Tudi ne v naši stranki. Zahtevate, da ga sedaj desavuiramo. Ne vem, kaj bi imeli od tega. Radić sedi sedaj v zaporu. Ako bo obsojen, potem bomo pač ostali brez Radića. (Ta cinčen izrek je izzval v parlamentu mučen utis in ironične klice.)

Kar se tiče trditve, da so

komunisti glasovali za nas,

moram reči, da ste pisali vi v svojih listih, da smo komunisti. To so verovali tudi komunisti in so zato glasovali za nas. Zahtevate od nas, naj se izjasnimo o republiku in o vojski. Prisegli smo na ustavo, ko smo prišli v narodno skupščino in zato nam je ustava ravnotoka sveta kot vera. Zato ne vem, kaj nai bi vam rekel o vojski in o republiku. Rečem vam, je zaključil dr. Šuperina, da nismo komunisti.

Se en radičevski govornik.

Za njim je govoril radičevac Mata Jakačić, ki je rekel, da ni res, da bi Hrvati mrzili Srbe. Tudi ni res, da bi HRSS vzela kot svoje geslo, Srbe na vrbe. To so storili frankovci. (Klic: In klerikalci! Valerijan Pribičević! Frankovci so med vami! Radičevci: Pokaži-

Opozicijski blok zaprosil intervencijo krone

Avdičenca drja Spaha v svrhu sorojetja Pavla Radića. — Kralj se je odpeljal v Kragujevac. — Kako si blokaši predstavljajo «angleški tip».

Beograd, 26. marca. n. Čim bolj se bliža zaključek verifikacijske debate ter glasovanje o radičevskih mandatih, tem večja postaja napetost v parlamentu in v politični javnosti. Opozicijski blok je pričel danes izgovarjati svoje zadnje adute, da rehabilitira radičevce. Na splošno presenečenje so opozicijski voditelji, ki stoji, kakor orvilo, na «angleškem stališču» ter odklanjajo vsako ingerenco vladarja na državno-politične dogodke in odločitve, sklenili, da poskušajo reparirati svoj položaj z intervencijo krone. Posl. dr. Spaha, ki velja za najzmernejšega med blokaškimi šefi, je danes dopoldne zaprosil za avdienco. Kralj je najprej pozval ministrskega predsednika Pašića, ki je celotni nad pol ure v dvoru, nato pa je dal klicati dr. Spaho. Avdičenca je trajala precej časa. Kakor se je v opozicijskih krogih takoj razneslo, je dr. Spaha zaprosil vladarja, da naj sprejme tekom popoldneva sedanje voditelja radičevcev Pavla Radića v avdienco.

Po povratku z dvora se je dr. Spaha sestel z Davidovićem in Korošcem.

Pred konečno odločitvijo o radičevskih mandatih

Utis najnovejših radičevskih izjav. — Komoromisna ideja opozicijskega bloka. — Končna odločitev Narodnega bloka.

Beograd, 26. marca. p. Govor radičevskega poslanca Šuperine je nedvomno olajšal politično situacijo. Popravil je zlasti mučni vtis današnjega incidenta, ki ga je povzročil Pavle Radić, ko je poskušal kvariti enodušnost parlamenta pri manifestaciji za francoski narod.

Res je, da večina poslancev Narodnega bloka smatra dosedanje izjave radičevcev le kot taktične poteze, izvršene pod pritiskom možnosti, da bodo mandati HRSS razveljavljeni in da jim na podlagi dosedanjih izkušenj žal ne more poklanjati dovolj vere. Iz opozicijskih krogov se forsira ideja, naj bi parlament jutri radičevskih mandatov ne razveljavil, temveč sklenil anketo, ki bi imela nalogo ugotoviti, koliko so posamezni poslanci HRSS konkretno sami ali po svoji stranki kompromitirani z zvezami s seljaško internacionalo. S sestavo take parlamentarne ankete bi se tudi dobil čas za nadaljno programatično popuščanje radičevcev in popolno razčiščenje glede njihove bodoče politike. Namiguje se tudi, da je med novimi poslanci HRSS jih mnogo, ki so pripravljeno pustiti Radića sploh na cedilu ter se v tem oziru opozarja na značilno današnjo izjavo dr. Šuperine.

Kakor znano so samostojni demo-

te nam enega! V. Pribičević: Na primer Pernar! Govornik se brani potem proti očitku, da je njegova stranka komunistična in zatrjuje, da HRSS ljubi skupno domovino.

Radikal Milutin Dragović

je rekel, da hoče govoriti kot mož iz naroda, kot seljak. Obzljajem, je dejal, da se moji predgovorniki od Radičeve stranke niso v svojih izjavljanih dovolj jasno in precizno izrazili o naši skupni državi, o ustavi in o vladarju. Čakali smo šest let, da pridete semkaj in da sodelujete z nami na obnovi domovine. Srbsko ljudstvo je že izgubilo potrpljenje. Namesto da bi se z nami bratski objel, pa je vaš Radić sklenil svoja izvajanja na vsakem shodu, da bo našega kralja že spravil iz države. Na ta način ne more priti do pomirjenja. Ne preganjamo hrvatskega dela našega naroda, kateremu želimo kakor sebi vse dobro, preganjati pa je treba apostole moskovskega komunizma, ki so se vrgli na hrvatsko plemo in rinejo v drobce našega srbskega plemena. (Odobrovanje pri večini, protesti pri opoziciji.) Poslanec Dragović je zaključil svoja izvajanja z zahtevo, naj bo vsakdo deležen tega, kar je zaslužil.

Nemški poslanec dr. Moser

je govoril o nasilju pri volitvah in o sluhu dr. Krafia. V imenu svoje stranke je izjavil, da se noče vmešavati v spor med Srbi in Hrvati. Nemci nočejo s svojim delovanjem motiti miru, ker so za solidno sodelovanje.

Seja je bila zaključena ob 20.15. Prihodnja seja jutri dopoldne ob 9. uri z istim dnevnim redom.

Konferenca je trajala dal časa. Medtem je bil pozvan v dvor Ljuba Jovanović, s katerim je kralj dal časa razpravljati in končno je vladar v kratki avdienci sprejel tudi bivšega ministra dr. Peleša. Iz opozicijskih krogov se je popoldne širila govorica, da bo kralj sprejel še danes ali najkasneje jutri Pavla Radića in da se bo po tej intervenciji osebno zavezal za verifikacijo radičevskih mandatov.

Kakor blisk se je na kmalu nato raznesla vest, da je kralj povsem neprčakovano zapustil Beograd ter odpotoval v Kragujevac, da si ozleda tamkajšnje artiljerijske in municijske delavnice. Kralj se povrne šele v so'oto ali nedeljo v Beograd. Vladarjev odhod se solumno tolmači kot odklonitev vsake intervencije krone v zadevi parlamenta. Ta lekčja o angleškem tipu se mnogo komentira.

Jutrišnja seja Narodne skupščine bo trajala pozno v noč. Zaključila se bo z glasovanjem o verifikaciji spornih mandatov.

Minister Maksimović o boljševizmu HRSS

Včerašnja dopoldanska seja v Narodni skupščini. — Dokumenti za boljševizmo HRSS. — Manifestacija celokupne zbornice za francoski narod.

Beograd, 26. marca. r. Današnja seja Narodne skupščine se je pričela ob pol 10. Tajnik objavlja, da je posl. dr. Spaho oddal svoj mandat v sarajevskem, dr. Polić pa v varaždinskem okrožju ter pridržal mandat v Sremu.

Pri nadaljevanju verifikacijske debate je dobil besedo posl. Kosta Timotijević. Navedel je zgodovino komunistične stranke ter opisal njene metode za rušenje države, našteval njene akcije v Jugoslaviji, tako atentat na kralja, umor ministra Draškovića, priprave za atentat na Narodno skupščino, prevzemanje parašinske železniške proge, generalno stavko na železnicah itd. To so bila dejanja, ki so jasno kazala na komunistično nevarnost. Zato se je tedaj pripravil zakon o zaščiti države in javne varnosti. Ta zakon sme veljati le za izjemne razmere. Verifikacijski odbor je storil napako, ker ni ločil poslancev, ki so v zaporu in proti katerim se vodi preiskava, od onih, katerim nihče ne očitá. Nato je prešel na zgodovino radikalne stranke ter ugotovil, da je bila v svojem začetku isto, kar je danes HRSS. Govornik obsoja radičevske metode, umevno pa se mu zdi, da govori človek v opoziciji nekaj drugega, a kadar je na vladi se spametuje ter sprejme nase odgovornost in stabilizira svoje misli. Zatem je dobil besedo

notranji minister Boža Maksimović

ki je v početku svojega govora pobijal izjave o zvezah Radičeve stranke s seljaško internacionalo ter dejal, da bo navedel vse dejstva, ki bodo jasno pokazala odnose komunistov napram seljaški internacionali in odnose seljaške internacionalne napram Radiću, ki jih je treba meritorno precizirati. O tem se je govorilo tudi v verifikacijskem odboru, predvsem od strani posl. Simonovića, ki je prečital nekoliko dokumentov, vendar se pa to doslej ni zadosti upoštevalo.

Komunisti so se ločili od socialistične internacionalne, ker se niso strinjali z metodami. Komunisti stoji na stališču, da je izprememba družabnega reda mogoča samo potom revolucije in da se prevzemanje oblasti vrši vedno z rušenjem države in njene forme s ciljem, da se ustvari komunistična republika. Z vsemi sredstvi naj bi komunistične manjšine rušile državo in prevzele oblast.

Središče tega pokreta je boljševiška Rusija, katere nekdanji borci so danes njeni šefi, ki so uvideli, da se komunistični ideali brez podpore seljakov ne dajo uresničiti. V to svrhu je bilo treba angažirati seljake. Ljening je izdal obširen načrt za pridobivanje podoželja. Na komunističnem kongresu Kominterne se je izrečno povdajalo, da se brez seljstva ne dajo udeležiti komunistične osnove. Tako je prišlo do ustvaritve seljaške internacionalne.

Seljak ima zavest privatnega lastništva, a ena izmed glavnih tendenc seljaške internacionalne je borba proti tej zavesti. Seljaška internacionala nima nikakih posebnih ciljev, ona ni nikaka posebna tvorovina, nikaka evolucija komunizma k seljaški demokraciji, temveč zgolj komunistično sredstvo za dobiivanje oblasti. (Burno odobrovanje v centru; nastane preprič med Zaničem in dr. Šerčevom na eni in Val. Pribičevićem in Tomo Popovićem na drugi strani. Predsednik jih opominja, Zaniču pa preči, da ga bo dal odstraniti iz skupščine, ker neprestano povzroča skandalozne kравale. Iz radičevskih vrst se k Maksimovićem izvajanjem čuje vzklík: «Tega doslej nismo vedeli!»)

V nadaljevanju izjavlja minister Maksimović, da so komunisti smatrali predstavnik poljskih seljakov Dombalja in

Francoza Renéa Jeana za nove komunistične idealne zveze, ki naj bi zasiguralo zmago komunizma. O tem obstojajo nepobitni dokazi. Minister čita nekatere dokumente, s katerimi dokazuje direktno zvezo HRSS s tretjo internacionalo. (Iz radičevskih vrst se čuje: «To je pripravil Gagliardi!») Ne, odgovarja minister, vse to smo našli pri vaših listih preiskavah! Čita Radičevsko pismo, poslano Dombalju s sporočilom, da je njegova stranka pripravljena vstopiti v seljaško internacionalo, ker se njeni cilji in njene metode povsem strinjajo s cilji in metodami seljaške internacionalne, ki obstojajo v tem, da združeni seljaki v gostih falangah stopijo v borbo za svoje pravice; da prevzamejo oblast v lastno roko in da se masakar poslužijo tudi revolucije. Dr. Trumbićeva rezervirana izjava, da je Radić predvsem hotel upostaviti odnose s sovjetsko Rusijo in šele nato vstopiti v seljaško internacionalo, ni točna; nikjer ni govora o teh odnosih, dočim je pristop v seljaško internacionalo že gotovo dejstvo. Za radičevce pa bi samo ena činjenica bila svršeno dejstvo. Revolucija. A ako do nje ni prišlo, to ni zasluga Stjepana Radića. (Burno odobrovanje v centru. Dr. Zanič vzklík: Pet let nam pravijo, da smo mirotvorci, a zdaj smo naenkrat postali revolucionarji!)

Minister je nadalje prečital še nekatere dokumente, ki dokazujejo, da je HRSS stopila v seljaško internacionalo brez vsake rezerve: «Vztrajanje na dosedanjem programu» je samo izmišljotina. Nasprotno, Radić je v pismu Dombalju jasno povedal, da je revolucija edino sredstvo za doseg cilja. Zinovec je v svojem govoru na 5. komunističnem kongresu dejal, da je Radić velika pridobitev, da mu je treba pripisati posebno važnost in da se v tem vidi triumf leninizma, Radičeva trditve, da glavni odbor HRSS ni sankcioniral sklepa o vstopu stranke v seljaško internacionalo, je lažnjava, ker glavni odbor volčbe ni bil sklican, lahko pa bi ga bil sklicali, ako so hoteli sklep spreminiti. Hrvatsko narodno zastopstvo se je izjavilo za vstop v seljaško internacionalo brez konzultiranja glavnega odbora. Zakaj ni bil sklican glavni odbor? Podpredsednik HRSS Karlo Kovačević in Stjepan Urošić se o tem ništa izjasnila, zato naj nadaljnji radičevski govorniki podajo tozadevno pojasnilo.

S tem je minister Maksimović zaključil svoj govor. Sledila je nato polemika z dr. Trumbićem zaradi dokumentov. Dr. Trumbić se je izgovarjal, da dokumentov notranje ministrstva nikoli ni označil za falsifikate. Za osebno pojasnilo je nato dobil besedo še radičevac Urošić, ki je obrnil proti vladni večini dejal: «Delajte kar hočete, mi ostanemo pri svojem!»

Manifestacija francoskemu narodu.

Predsednik dr. Subotić je nato opomnil vsi zbornico na proslavo današnjega francoskega dne. Vsa zbornica se je dvignila in burno vzklíkala: «Vive la France! Hvala Franciji!» Predsednik je zaključil svoj govor z besedami: «Slava in avara francoskemu narodu!» Sledilo je dolgotrajno ploskanje, nakar je še naš pariski poslanik dr. Spalajković izrekel kratek prigoden govor. Za njim je dobil besedo Pavle Radić, ki je na lastno roko hotel izraziti hvaležnost Franciji navajajoč, da se Francija bori za pravice zatiranih narodov, čeprav je tudi sama tlačena. Te besede so izzvale strahovit preprič. Pavle Radić je s svojimi nedostojnimi in deplasiranimi besedami pokvaril divno manifestacijo hvaležnosti francoskemu narodu.

Predsednik je nato zaključil dopoldansko sejo in napovedal popoldansko za 5. uro,

Nove orijentacije v evropski politiki

Pakt med državami Srednje in Vzhodne Evrope. — Razburjenje v Rusiji radi Chamberlainovega govora. — Ugoden vtis v Ameriki.

Praga, 26. marca. s. «Tribuna» ugotavlja, da je garancijski pakt postavil politiko Srednje in Vzhodne Evrope pred popolnoma nove probleme. — Politika je bila dosedaj orijentirana proti zapadu in se je tudi v notranje-političnih zadevah vedno zavedala enotnosti celine Evrope in potrebe skupnega razvoja. Ta enotna smerica pa se je z garancijskim paktom prekinila. Sicer ostane še vedno skupna podlaga mirovnih pogodb, toda kar se tiče njihovi realizaciji, se pota sedaj ločijo. Konkretno pomeni to za Srednjo in Vzhodno Evropo potrebo vsaj delne revizije dosedanjega postopanja in iskanja lastnih metod. Kot sredstvo za novo politiko se kažeja predvsem dve nove poti: Mala antanta in podonavska konfederacija. Kar se tiče prve, ki služi za ohranitev mirovnih pogodb in bo stopila šele tedaj v funkcijo, ako se bodo te prekršile, ne more priti v poštev kot izhodna točka nove politične konstelacije. Kar se tiče podonavske konfederacije, je ta politično nesprejemljiva. Gospodarsko sodelovanje v obliki trgovskih in carinskih pogodb pa je nezadostno. Da bi se preprečili resnejši zapletljaji, mora priti do vzhodnega pakta, ko bo zapadni pakt stopil v veljavo. Podlaga za vzhodni pakt pa morajo tvoriti regionalne pogodbe.

Berlin, 26. marca. s. Diplomatski poroč-

valec «Daily Telegraph» doznava, da zahteva dr. Beneš glede zapadnega pakta, ki naj bi se sklenil, da naj se vzame vanj pogoj, ki za vedno prepoveduje združitev Avstrije z Nemčijo. Pakt se ne sme podpisati dokler Nemčija ne postane član Zveze narodov. Dalje je v dr. Beneševem načrtu, da naj se z zapadnim paktom sklene vzporedna pogodba na vzhodu, ki naj bi ji poleg Nemčije, Poljske in Češkoslovaške pripadale tudi Jugoslavija, Rumunija, Avstrija, Madžarska in eventualno Italija.

Rusija proti nemškemu ponudbam

Berlin, 26. marca. s. «Deutsche Allgemeine Zeitung» poroča iz Rige, da so nemški predlogi glede garancijskega pakta in sodelovanja z Zvezo narodov v Moskvi precej vznemirili, posebno ker je po Chamberlainovem govoru sklepali, da je angleška vlada tem predlogom naklonjena. Boljševiki naglašajo, da bi prišlo do enotne gospodarske fronte v sovjetski Rusiji, če bi se ti nemški predlogi uresničili. Radek izjavlja v «Izvestijah», da se bo Rusija pripravila na vse eventualnosti, če bo Nemčija iskala rošitve pri zapadnih silah. Glede varnosti svojih interesov se bo treba Rusiji v tem primeru na novo orijentirati.

Pred političnim preobratom v Evropi

Važen govor angleškega zunanjega ministra. — Anglija za nemško garancijsko pogodbo. — Težak položaj Poljske.

Po enournem govoru delavskega voditelja Hendersona, ki se je izjavil za ženevski protokol in proti regionalnim zvezam vojaškega značaja, je povzel v torku v spodnji zbornici besedo angleškega ministra za zunanje zadeve in je podal naslednjo izjavo:

Uvodoma je hiral svoje postopanje v Ženevi, ko je Zvezi narodov naznanil odklonilo stališče kabineta, in je podal historični postanka protokola. Nato je navedel

razloge za odklonitev ženevskega pakta.

Anglija je odklonila ta protokol, ker ne upošteva v zadostni meri posebne položaja Velike Britanije kot svetovnega imperija. Protokol je bil ustvarjen za silo z močno suhozemsko armado in se odnaša v prvi vrsti na osiguranje mej na kopnem. Mornariško - tehnični eksperimenti angleške vlade so izjavili, da bo mogla Anglija izpolniti obveznosti, ki jih ji nalaga protokol, le, če v izdatni meri zviša svoje bojne čete. Protokol je pretežka obremenitev Zveze narodov.

Zedinjene države sicer niso podale nobene uradne izjave o ženevskem protokolu, vendar vlada v ameriških vladnih krogih prepričanje, da je ženevski zapisnik v stanu ustvariti nove vojne nevarnosti, mesto da bi pospeševal mir. Najresnejši pomislek proti ženevskemu protokolu pa je v tem, da ga kontinentalne sile, katerim naj bi zagotovili mir, ne bi smatrale za popolno in zadostno jamstvo in radi tega ne bi hoteli privoliti v dalekosežne razorožitve.

Anglija se čuti dolžno, da da nadomestilo za odklonitev protokola, treba pa je upoštevati, da je Velika Britanija prevzela te velike obveznosti v interesu zagotovitve miru. Anglija ima trden namen lojalno izpolnjevati vse dolžnosti članice Zveze narodov, ki se nanašajo na zagotavljanje miru. Upoštevati je potrebno, da določajo členi 42. do 44. versajske pogodbe, da je sekernia kršitev določb o demilitarizaciji levega brega Rena smatrati za sovražno dejanje proti zaveznikom. Ta določba veže Anglijo z razmerami na Renu. Anglija se je tekom svoje zgodovine vedno borila proti onim, ki si je hotela z vojaškimi sredstvi prilastiti hegemonijo na kontinentu in zavajevati Anglijo nasproti ležečo obalo ob prelivu La Manche. Mi smo se borili proti Španiji, ko je bila na vrhuncu sila in smo jo premagali. Naši pradedi so vodili boj proti Napoleonu. Mi smo sprejeli izziv Nemčije in smo jo premagali. Mi se nikdar nismo umikali boju s tako silo in se tudi v bodočnosti takemu boju ne bomo mogli odreči.

Nato se je Chamberlain obširno pečal z

nemško garancijsko ponudbo, ki se mu zdi izredno resen predlog za vzpostavitev boljšega stanja v Evropi. Čeprav v tej zadevi še ni izrečena zadnja beseda, vendar pomeni ponudba nemške vlade ogromen napredek, ker Nemčija ne le iz lastnega nagiba izjavlja, da je pripravljena zadržati teritorialne odnose na zapadu, temveč njena izjava sploh izločuje vojno kot sredstvo, s katerim se naj sremene njene zapadne ali istočne meje. Nemčija je obli-

bila, da hoče skleniti trajne prijateljske odnose s Francijo potom obsežne pogodbe. Pripravljeni je, podvreči se razsodišču. Nadalje je pripravljena, skleniti garancijsko pogodbo s silami, ki so zainteresirane na Renu. Istočasno pa je voljna skleniti obsežne pogodbe za razsodišče z vsemi sosedi na ostalih mejah. Nemčija teh, točno omejenih predlogov ni vezala na kake pogoje za izpraznitev kölnske cone ali na skrajšanje zasedbenega roka v Porenju.

Na medije Macdonaldov in Lloyd Georgeve je Chamberlain pojasnil, da je nemško obljubo tolmačil tako, da Nemčija sicer ni pripravljena garantirati teritorialnega stanja na vzhodu, kot je pripravljena to storiti na zapadu, da pa izrecno izključuje sleherni bojni sredstvo za izpremembo meje. Ona se hoče poslužiti le pogajanj, razsodišča in Zveze narodov.

O svojih pariških pogajanjih je poročal Chamberlain, da je govoril odkrito in pošteno s francosko vlado. »Jaz sem Herriotu razložil, da je protokol za Anglijo nesprejemljiv.

V Parizu sem pojasnil, da v bodoče ne bo nobeni angleški vladi možno skleniti enostranske, proti Nemčiji naporu, ni vojaški sporazum s Francijo ali Belgijo. (Silen aplavz v zbornici, zlasti v klopih poslancev Labour Party.) Razložil sem nadalje, da se smatrajo nemški predlogi v Angliji za silno važni, ker odpirajo vrata k boljšemu razpoloženju duhov. Iz svojih razgovorov v Parizu in v Ženevi s tujnimi državniki sem dobil utis, da so inozemske vlade pripravljene nemške predloge temeljito preučiti z dobro voljo, pošteno vestjo in z dobro vero. Nadalje sem pojasnil zastopnikom tujih vlad, da more Anglija skleniti le defenzivne obveznosti, ki se morajo skladati s statuti Zveze narodov. Končno sem razložil, da Anglija ne more podati za vse meje v Evropi enako dalekosežnih jamstev, kakršne je pripravljena prevzeti za rensko mejo, na kateri je neposredno zainteresirana.

Kar se tiče vzhodne Evrope, je Chamberlain naglasil, da

Poljska in Nemčija nimata nobenega pametnega razloga za oborožen spopad. Nasprotno morata v bodoče vzpostaviti prijateljske odnose na temelju svojih oziških gospodarskih stikov. To pa je možno le, če obrneta hrbet včerajšnjemu duhu.

H koncu svojega govora je Chamberlain naslovil topele poziv na Nemčijo, da vstopi v Zvezo narodov, in sicer z enakimi pravicami in dolžnostmi kot druge države. Nemčija bo potem dobila tudi pripadajoči sedež v Svetu Lige.

Zaključne besede so bile te-le: »Če ostaneta še nadalje oba oborožena tabora v Evropi, bo to privedlo v toku časa neizbežno k novi težki vojni, ki jo doživi naši vnuki. Če ne že mi. Današnje državnike, ki niso bili sposobni odpraviti teh oboroženih taborov, bodo obsojila in proklela pokolenja, ki bodo žrtvovana v novi vojni. Če Anglija danes hoče, ne bo v bodoče nobene vojne več.

Njegovemu govoru je sledilo dolgotrajno odobravanje na vseh klopih zbornice.

Ilionov! Prej je stal član armade povprečno 1200 mark na leto, zdaj pa 41701. En član mornarice je stal pred vojno 5800 mark, danes pa 9500 mark!

Gotovno ne smemo pustiti iz vidika delstvo, da so danes stroški za opremo in orožje večji kot pred dvajsetimi leti in da ima Nemčija danes najmojnsko armado. Toda plača te armade znaša le eno četrtino vseh izdatkov, natančno 140 milijonov od skupne vsote 562 milijonov zlatih mark. Tudi od letošnjega zvišanja 142 milijonov v vojnem proračunu odpade na zboljšanje plač le 23 milijonov.

Kam gredo ostale težke vsote? V prvi vrsti za orožje. Mesto lanskih 54 milijonov, pojde letos v ta namen 77, dočim se je l. 1923, porabilo za oborožitve 730.000 Viljemovih vojakov samo 75 milijonov mark!

Za trdnjave in inženirije je šlo l. 1913. 22 milijonov, zdaj jih gre 11, katerim je treba dodati še nadaljnjih 11 milijonov za »upravo vojaških skladišč«.

V neki nedavni debati proračunskega odbora Reichstaga so se vsi govorniki strinjali v zahtevi po zgraditvi novih torpiljerjev, podmornic in križark ... Denarja za novo mornarico ne manjka.

Gornje številke nepobitno dokazujejo, da so izdatki za oficijalno priznani in od Antante dovoljeno nemško neznan vojaško silo pretrpno visoki. Zato se nikdo ne more otresti sumnje, da se milijoni in milijoni odtegujejo za organiziranje tajne, nevidne armade: dihaških organizacij, sportskih, strelških, gimnastičnih društev in številnih bojovniških ravni in tehničnih združenj, ki predstavljajo jedro bodoče nemške nacionalne vojske.

Ta proračun pa še ni popoln. Nemčija si je svoj čas izposlovala v Spaa dovoljenje za ustanovitev druge armade, ki je krščena za Schupo (okrajšava za Schutzpolizei). Izdatki za to policijsko brambo, ki zvišuje oboroženo silo za polovico in je pravzaprav nekaka armada kadrov, se plačujejo iz budžeta ministrstva za notranje zadeve v posameznih državah. Pregled teh budžetov bi prinesel na dan zanimive stvari, n. pr. ogromne podpore sportskim, strelskim in drugim »civilnim« bojovnim organizacijam.

Slep je, kdor veruje v pacifizem današnje Nemčije. Ta dežela se ni dala v svojo usodo, temveč se skuša na vse

načine otresti obveznosti mirovne pogodbe. Te dni je začela vprašanje revizije poljskih mej. Z napredkom njenega tajnega oboroževanja pa bodo njeni apetiti le še narasli.

Nemčija ima danes svojo veliko armado v glavnem obnovljeno. Rekrute vežba po raznih sportskih in gimnastičnih organizacijah, oficirje in podoficirje pa ima v svoji Reichswehr in Schupo že uniformirane. Tako daleč gre nemška organizacija, da se vsaka četa Reichswehra in Schupo da čez noč razširiti v polk. Le vprašanje oborožitve še ni popolnoma rešeno, toda gotovo je, da je tudi obnova orožja že daleč dospela in da ima Nemčija že danes velika tajna skladišča najmodernejših vojnih sredstev.

Kdor gleda po berlinskih ulicah in v drugih mestih nemške vojaške čete in opazuje njih življenje, bo kmalu videl, da je to vojska, vzgojena v starom duhu, vojska, ki zvesto goji in razvija tradicije prešlih desetletij. Nemčija je ostala domovina militarizma.

Energičen boj proti komunistom v Jugoslaviji

Zagreb, 25. marca. Zagrebska policija nadaljuje svojo preiskavo v zadevi tamonjskih komunističnih organizacij. V zvezi s tem je v torku zvečer odpotoval v Beograd šef zagrebske policije dr. Bedeković, dočim je beograjska policija poslala v Zagreb svojega političnega referenta Adimovića, ki je prinesel v Zagreb del materijala, ki ga je beograjska policija zaplenila pri dijaku Vladislavu Milenkoviću in Avreliju Schneiderju. Na osnovi tega materijala je zagrebska policija izvršila številne preiskave, o katerih pa ne da podrobno pojasnil. Vendar se doznava, da nekateri dokumenti, ki jih je policija našla pri Milenkoviću in Schneiderju, dokazujejo najožje zveze med komunisti in radičevci. Našli so se dokumenti, ki dokazujejo, da so komunisti bili v najožji zvezi z radičevskimi borbenimi organizacijami in da so pripravljali nered in nasilja povodom 8. februarja. Našel se je projekt za revolucionarno akcijo komunistične omladine, ki dokazuje tudi popolno solidarnost z radičevskimi borbenimi organizacijama Hanao in Hararo. Med konfisciranim materijalom, ki v obilni meri dokazuje sporazumno akcijo vseh zakletih protidržavnih elementov, se nahaja tudi načrt rovarstva v Južni Srbiji, kjer so komunisti v ozki zvezi z bolgarskimi banditi in makedonskimi vojniki. O celotni zaroti, razširjeni po vseh centrih naše države, se preiskava energično nadaljuje v Zagrebu in Beogradu. Ko bo definitivno zaključena, se bo šele dala celotna osnova pravilno oceniti.

Zagreb, 25. marca. r. Danes je došel v Zagreb uradnik beograjske policije Adimović, ki je prinesel gradivo v zadevi preiskave proti komunistični propagandi. Na podlagi tega gradiva je bilo izvršenih tekoma dva dni 30 hišnih preiskav. Aretirani so bili n. št. 30, temveč so samo zaslišali osumljene osebe. V zaporu je sedaj samo dijak Nikić, brat Radičevega poslanca dr. Nikića.

Zagreb, 26. marca. r. Danes je došel semičlanični uradnik ljubljanske policije, ki je prinesel s seboj materijal ljubljanskih potvrdob o komunistični akciji. Ves materijal bo odpravljen v Beograd, kjer se vodi vsa preiskava. V Beograd odpeljejo tudi komuniste Hecimovića in medicina Politzerja, ki sta osumljena, da sta vodila komunistično propagando na Hrvaškem in v Sloveniji. Diak Nikić je bil izpuščen.

Ljubljanskemu trgovstvu na znanje

Na opetovane pozive v nekaterih časopisih izjavljamo, da je načelstvo Gremija trgovcev v Ljubljani na kolektivno vlogo glede sklicanja izrednega občnega zbora, ki sta jo v imenu gremijskih članov dne 14. t. m. vložila pri obrtni oblasti in gremiju gg. Uran in A. Kregar, sklicalo eksekutivno, na kateri se je po vsestranski razpravi sklenilo, odstopiti zadevo obrtni oblasti v odločitev.

Obrtna oblast je zahtevala po sklicanju izrednega občnega zbora z odlokom z dne 21. marca t. l. št. 6655/1925 ref. II. zavrnila, z ugotovitvijo, da niso za sklicanje podani postavljeni predpogoji niti v formalnem niti v meritornem oziru.

Obveščam o tem vse gremijske članke s pripombo, da je tozadeveni odlok z obširno utemeljitvijo članom v uradnih urah v gremijskih pisarni vpogled.

Ljubljana, dne 26. marca 1925.

Fran Stupica l. r.

načelnik Gremija trgovcev v Ljubljani.

Občni zbor trgovskega gremija v Brežicah

Nekateri klerikalni trgovci so poskusili uprizoriti jelačinjado, a so klavno pogoreli.

Brežice, 26. marca. Danes se je vrtil tukaj občni zbor trgovskega gremija za politični okraj Brežice, ki je bil dobro obiskan. Pri zadnji točki »družabnost« se je oglašil k besedi g. Lipej, znan klerikalni trgovec in zahteval, da se mora sklep seširga odbora, na kateri on ni bil navzoč, ko je bil g. Jelačin ml. pozvan, naj odloži vsa častna mesta v vseh trgovskih korporacijah, popraviti in mu dati zapuščila, kar da je prejšnji sklep po njegovem mnenju političen.

Nastal je vihar ogorčenja zaradi te zbu teve g. Lipeja. Zadeneli so klici: »Živio gospod Mohorič! Do! s Jelačinom!« Začeli so švigati in nastal je velik prepri. Vnemer se je slišalo: »Kdo je zanesel politiko v trgovsko organizacijo?« Načelnik je komaj pomikal razburjeno duhova, da je mogel pro-

čitati vlogo na Zvezo trgovskih gremijev od lanskega leta, v kateri se naproša Zveza, naj pravčasno poskrbi, da bo postavljen strokovno naobrazen kandidat za Narodno skupščino. To je smatral zvrni načelnik na zadnjem občnem zboru za političen akt in ni pustil vloge obravnavati. S tem je pokazal, da nima srca za trgovstvo, čigar zastopnik je on sam. Gospod Jelačin je pri poslednjih skupščinskih volitvah našega strokovno naobrazenega kandidata celo pobijal s protigatigacijo. Na drugi strani pa je načelnik Zveze pokret gospodarskih organizacij za gospodarskega kandidata proglasil za — politično akcijo. Predsednik občnega zbora je zato zahteval g. Lipeja odklonil.

Potem je prošil za besedo g. Bučar. Predsednik ga je opozoril, da dobi besedo le tedaj, ako ne bo govoril o politiki, kar je g. Bučar sicer s častno besedo obljubil, vendar je ni držal. Zato mu je odvzel besedo in je zaključil današnji občni zbor.

Gospod Jelačin ml. je bilje nameraval sam priti na občni zbor v Brežice, pa je bržčas bil pravčasno opozorjen, da v Brežicah ni grozja zanj. Po zaključitvi občnega zbora so vsi člani odšli. V dvorani so ostali le gg. Lipej, Bučar in Žerjav, ki so najzagrizenejši klerikalci, in nekaj branjev, ki so se še nekaj časa razburjali, potem pa so se tudi oni razšli.

Politične beležke

— Smrtni greh. Minister dr. Žerjav je izjavil v Narodni skupščini, da slovenska politikujoča duhovščina ni prepovedovala pod smrtnim grehom voliti samo SDS, ampak tudi Radičevsko stranko. Poudariti je treba, da se proti klerikalnemu — volilnemu — terorju ne pritožuje samo demokracija, ampak tudi slovensko Radičevsko glosilo »Slov. republikanec«, ki v vsaki številki piše o nasiljih, protizakonitostih in volilnih sleparijah, ki jih je zakrivila SLS pri zadnjih volitvah, ki bi samo radi vedeli, zakaj ne smatra slovenska politikujoča duhovščina za smrtni greh dr. Koroščeve zveze z Radičem, ki ga je pod smrtnim grehom prepovedala voliti?

— Dr. Koroščeve manire. V popolni diskvalifikaciji klerikalnih poslancev v Narodni skupščini se je posebno pomilovalno opazal žalostna degradacija njihovega voditelja dr. Antona Korošča, ki se je s svojimi tovariši vred docela razgalil kot hujšak in razgrajal. Radikalna »Samourava« beleži to v nastopnem: »Dr. Korošec je bil parkrat kraljevi minister in celo podpredsednik vlade. Ta dr. Korošec se je med vsemi klerikalci najbolj izkazal s kriščaševim povodom Pribičevičevega govora, kar zanj kot šefa stranke ni niti malo laskavo. Posluševal se je tudi takih izrazov, ki ne spadajo v parlamentarni besednjak in ki so mogli povzročiti ponovne nemile prizore in ponoven prepet: faktični povzročitelj vsega tega pa bi bil edino dr. Korošec. To se mora poudariti že zato, ker dr. Korošec propada v svoji resnosti in se nvršča med ostale opozicijske izzive.

— Nehvaležnost je plačilo klerikalcev! »Slov. republikanec« opozarja, da je samo Radič omogočil lani, da sta prišla Davidovič in Korošec v vlado, kakor hitro pa je ta vlada padla, so vsi plačani in neplačani agitatorji SLS zatuli: »Radič je kriv, da je vlada padla! Radič je lump in bedak!« Na drugi strani pa so začeli širiti vest, da je Radič republiko prodal, ker je rekel, da je za »monarhijo po angleškem vzoru!« »Slov. republikanec« vprašuje, ali je to kristjansko, če krščanski ljudje širijo med svet take očitne laži, ko jim je Radič politično tako pomagal kakor se nihče drugi pred njim in ko vendar dobro vedo, zakaj je Radič trenutno in iz gotovih političnih vzrokov zamenjal besedo »republikanec« z izrekom »monarhija po angleškem vzoru«. Nadalje piše slovenski radičevski list, da Davidovič sam s svojimi poslanci ne pomeni nič, dr. Korošec tudi nič, oba skupaj pa trikrat nič. Zato sta se obrnila tudi sedaj ob sestanku Narodne skupščine na hrvaške republikance za pomoč in ti so zopet iz taktičnih in ne iz principelnih razlogov rekli, da pristanejo na naziv »monarhije po angleškem vzoru«. Komaj pa se je to zgodilo, so že zastopniki SLS zagnali divji krik, da so hrvaški republikanci zatajili republiko in da so lumpje in hinavci. »Slov. republikanec« vzklika: »Taka je hvalačnost zastopnikov SLS za parlamentarno pomoč hrvaških republikancev!« Končno še pravi, da bi bilo za katoliške časopise lepše, če bi pisalo resnico in povedalo vse, kakor je, ker en sam z resnico pridobljen mandat moralno več vteže, kakor 14 ali 20 ez lažjo pridobljenih poslaniških pooblastil. Navedene ugotovitve slovenskega Radičevega glasila so predvsem zato zanimive, ker poudarjajo, da je Radič pristal samo trenutno, iz gotovih politično-taktičnih in ne iz principelnih vzrokov na »monarhijo angleškega tipa«, na drugi strani pa, da so klerikalci izkazali Radiču za njegovo uslugo zelo nehvaležnost. Bržkone ja bila ta klerikalna nehvaležnost tudi vzrok, da so radičevci mirno gledali v Narodni skupščini, ko sta ministra Pribičević in doktor Žerjav razkrinkavala klerikalne laži in hinavščino.

— Govorilni nastop Radičevih možakov v Narodni skupščini daje zagrebski »Riječi«, ki pozna njih dušo in obisti, povod, da beleži sledeče zanimive opazovanja: »Ako neinformiran član prečita govore radičevcev Kovačevića in Urojića v Narodni skupščini, bi moral soditi, da so to res mirujoči in čestiti delavci za bratski sporazum. Toda, ako se uvažuje, kaj so ti in taki radičevci nganjali vseh šest let, da bi kolikor močje ucili plemenito mirnjo, tedaj zve-

divni park v Versaillesu ni še nikoli videl toliko hrastov in divjih žen kot za časa snemanja filma

Hčerka gospe Larsak

nijo njihove izjave nele dvomljivo, temveč tudi pokvarenjaško cinčno. Oni hočejo deliti lekcije in celo pretijo in zahtevajo, da pred njihovimi sramotnimi obrazy poklekne večina jugoslovenskega naroda, menda v znak zahvale, ker so ti nikogoviti ves čas blatili i srbstvo i jugoslovenstvo. Brez sramu očita Stjepan Urojić, da samostojni demokrati preprečujejo bratovščino hrvaškega in srbiskega seljaka. A radičevci so vse do včeraj s psokvami, batinami in požigom napadali vse one hrvaške seljake, ki so jih samostojni demokrati vodili v Beograd in v Srbijo, da se pobratijo in se znanijo s srbiskimi seljaki. Dosedanji radičevski zločini se ne pozabijo. Rane, ki so jih zadali naši državci, se ne zacelijo preko noči z govoranjskim balzamirom kakoga Urojića ali Kovačevića, ki je v svetovni vojni zlagal vojaške popevke na čast tujemu kralju in tuji državi. Tisočeri pravi Hrvati pa že izpred vojne iskreno in možato sodelujejo s Srbi. Ti Hrvati niso iskali zveze s Srbi preko Londona, Dunaja in Moskve temveč so se direktno obračali v Beograd, kamor so se končno morali obrniti tudi radičevci, ker jim ni preostajalo ničesar drugega. No, Beograd upravičeno sumi v iskrenost teh ljudi, ki so pred svojim odhodom v Narodno skupščino vanj treskali mine. Beograd z vsjo Jugoslavijo želi, da radičevci pojdejo skozi čistilnico in da se v daljši časovni perijodi pokažejo na delu, kakli so. Zakenkrat so še neopranli!

— Mišmaš z Radičem. Stipa Radič, kakor znano, ni podpisal blokaškega sporazuma. Opozicijski izgovor, da zato ne, ker je zaprt, je jalov. Kajti, če je Stipa lahko podpisal dr. Trumbiću kot svojemu advokatu razna pooblastila, bi mu bil lahko tudi kot političnemu zastopniku podpisal protokol »sporazuma«, katerega mu je dr. Trumbić predložil. Bilo kakor bilo, protokol nima Radičevega podpisa in opozicijski listi so radi tega v nemili zadržki. Najbolje je ukinil zagrebski »Jutarnji list«, ki je pričakal Radiča, ko ga je stražnik vedel k preiskovalnemu sodniku, in od njega dobil sledeče informacije o političnem položaju: »Vprašajte mojega nečaka Pavla Radiča! On je predsednik Hrvatskega seljakega kluba, zato ima on stvarno in formalno legitimacijo, da govori v imenu kluba in HRSS. Kar izjavi on, je isto, kakor da izjavljam jaz. Njegovi podpis in njegove izjave obvezujejo tudi mene!« ... V svetopisemskem stilu bi se to reklo: Glejte, Pavle je moj ljubi sinovec, nad katerim imam dopadenje. Na vprašanje, ali bi podpisal protokol sporazuma, če bi bil na svobodi, je Stipa Radič odgovoril: »Bi! To se razume po sebi. Jaz se s tem protokolom docela strinjam in če ga je podpisal Pavle, velja to enako, ko da sem ga podpisal jaz. Zaključke Hrvatskega seljakega kluba popolnoma odobravam; obvezni so tudi za mene!« — Ta famozni intervju, ki ga je prikrašil stražnik, je seveda le prisižen entrefilet k napovedanemu govoru Pavla Radiča, privlečen za las na beli dan.

Iz Zveze kulturnih društev

V soboto dne 28. marca.

V Krškem predava ob 8. uri zvečer g. prof. Fran Dolžan »O vesoljnem potopu«.

V nedeljo, dne 29. marca.

V Dobovi pri Brežicah predava ob 9. uri dopoldne g. Milan Cimerman »O davkih in taksa«.

V Domžalah predava ob 9. uri dopoldne g. dr. Ljudevit Kušcer »O namenu in pomenu Sokolstva«.

V Kotredrežu predava ob 8. uri zjutraj g. dr. Fran Čadež »O skrivnostih elektrike«.

Na Vrhniki predava ob 3. popoldne g. prof. Stanko Sila »O ženskem vprašanju«.

V Trbovljah predava g. prof. Fran Dolžan »O vesoljnem potopu«.

V Grižah pri Zalcu predava ob 4. uri popoldne g. prof. Fran Dolžan »O vesoljnem potopu«.

V Trbovljah nadaljuje svoje predavanje »O delavskem vprašanju« g. Anton Podbevšek.

Narodna biblioteka v Beogradu

Po petletnem trudopolnem delu bo končno tudi naša prestolnica dobila svojo Narodno biblioteko. Pripravljalna dela so že dovršena in treba je napraviti le še seznam knjig, ki bodo čitateljem na razpolago v tej moderni knjižnici. Po dosedanjih dispozicijah bo knjižnica otvorena dne 1. maja. Za poset se bodo izdajale posebne legitimacije, da se prepreči prevelik naval. Knjižnica namreč ni namenjena za ono publiko, ki čita le romane in druge lažje knjige, kajti za prosvetno delo med širokimi plastmi naroda služijo ljudske knjižnice. Narodna knjižnica bo last celoga troimenega naroda, namenjena pa je v prvi vrsti za študijske svrhe.

Knjižnica bo imela več oddelkov. V posebnem oddelku bodo razvrščeni vsi stari srbški časopisi kot spomin na herojsko dobo srbiske žurnalistike. Ni jih mnogo in v njih tudi ni posebne učnosti in znamenit tehnične spretnosti, tembolj pa se zrcali iz njih ideologija tedanjih novinarjev, ki so bili pripravljani doprinesti za svoje ideje tudi največje žrtve. V knjižnici so vsi časopisi dobro ohranjeni in se ceni njihova vrednost na več sto milijonov. V več oddelkih pa so razvrščene razne knjige, ki jih število presega 20.000

Naši kraji in ljudje

Francoski dan v naših šolah

(Glej tudi str. 7. današnjega lista.)

Po odredbi ministrstva prosvete se je vršil včeraj po vseh šolah v naši državi »Francoski dan« v spomin »Srbskega dne«, ki so ga pred desetimi leti, takrat, ko je bila Srbija na višku svojega stranskega trpljenja, priredile vse šole na francoskem. Namen proslave »Srbskega dne« je bil francoski mladini predložiti veličino žrtve srbskega naroda, jo navdušiti za velike ideje nacionalne svobode ter pritegniti celo Francijo k velikim pomožnim akcijam za Srbe, katerih vojska in dober del naroda sta morala zapustiti domovino. V spomin one grandiozne francoske prireditve in v znak hvalečnosti napram francoskemu narodu in njegovemu naraščanju se po desetih letih, ki so potekala od 26. marca 1915, pri nas slavi »Francoski dan«. Vsa mladičina Jugoslavije je včeraj izkazovala svoje simpatije in svoje občudovanje prijateljskemu francoskemu narodu in mladini se je pridružila cela Jugoslavija.

Posebno svečana proslava Francoskega dne se je vršila v Beogradu. V Narodnem gledališču je bila dopoldne ob 10. slavnostna akademija, katero je otvoril minister prosvete Pribečević s krasnim govorom na čast francoskega naroda. Zbor učencev in učenk v narodnih šolah iz vse države je zapel maršelezo. Nato je vseučiliški profesor Urošević opisal zasluge Francije za naš narod, visokolež, ki je kot dijak študiral za časa svetovne vojne na francoski gimnaziji, na se je v imenu tisočev one omladine, ki jo je Francija v dobi trpljenja materinsko sprejela na svoje zavode, v prisrčnih besedah zahvalil za velike dobrote. Globoko ginjen je poslanik francoske republike g. Grenard slavil prijateljstvo med francoskim in našim narodom. S petjem »Bože pravde« in maršeleze je končala krasna slavnost, kateri so prisostvovali zastopniki kralja, reprezentanti vlade in vseh kulturnih organizacij, deputacije šol in najodličnejše občinstvo. Po vseh šolah so se istočasno vršile interne francoske slavnosti.

Zvečer je bila v Narodnem gledališču slavnostna predstava.

Podobno kakor v Beogradu, so se vršile slavnosti tudi na šolah v ostali državi in med drugim v Ljubljani, kjer so na posameznih šolah profesorji in učitelji razlagali deci pomen današnjega dne. Na francoskem konzulatu je bila razbošena zastava francoske republike.

Sodna praksa v Primorju

(Iz govora poslanca Besednjaka v rimskem parlamentu.)

Prošlo soboto se je vršila v rimskem parlamentu razprava o proračunu ministrstva za uk in bogočastje. Ob tej priložnosti se je oglašal tudi slovenski poslanec dr. Besednjak z resolucijo, v kateri je zahteval izpremembo italijanske sodne politike napram slovanski manjšini v Italiji. Svojo zahtevo je poslanec podprl z naslednjim govorom: »Vabim vas gospodje poslanci, da pridete k sodnim razpravam, kakor se vrše vsak dan na sodnih, kjer prebivajo Slovani. Pred sodnika pridejo stranke z odvetniki, navzgor se priče, zaničkar in tolmač. Sodnik izprašuje stranke, a ker ga ljudje ne razumejo, pristopi tolmač in prevaja vprašanja. Stranka odgovarja, pa zopet sodnik ne razume in mora klicati tolmača, da mu pove po italijanski. Vmes seže tudi odvetnik v italijansčini. Zdj pa stranka poslušajo usoplo in začudeno razgovor med sodnikom in odvetnikom in ne more zasledovati in nadzirati razpravljanja o lastnih življenjskih interesih, niti

dajati pojasnil, niti natanko popisati dejanskega stanja. Dostikrat začno odvetniki oporekati tolmačevemu prevodu; odvetniki izjavljajo, da tega, kar prestavlja tolmač, niso izpovedale niti priče, niti kdo drugi. Tako nastajajo spori o točnosti izjav. Sodnik postane na ta način večkrat, mesto da bi bil odločujoč činitelj, le oseba postranske važnosti.

So pa še drugi nedostatki. Včasih izpove stranka nemogoče in zmedene stvari, katerih ne razume nihče, ne sodnik, ne odvetnik, ne zapisnikar. Sodna razprava se v takih slučajih še bolj zamota in zaplete. Pripetilo se je, da se je sodnik, ki je zamen poskušal voditi razpravo, umaknil v ozadije. Kakšen ugled in kakšno veljavo pa naj ima sodnik, ki ne more obvladati sodne razprave, ker ne razume jezika ljudstva?

Ko je italijanska vlada izdala te odredbe, je mislila, da bo s svojimi ukrepi podprla prodiranje italijanstva v slovanske kraje in utrjevala ugled državnih oblastev pred slovansko narodno manjšino. V resnici pa so njene odredbe popolnoma ubile ugled sodišč in italijanskega uradništva v očeh našega ljudstva. To ljudstvo na mora trpeti poleg moralne tudi ogromno gospodarsko škodo. Lahko bi naštevali slučaje, ko so slovenski kmetije prišli po 30 km daleč v mesto, da bi jim odvetnik raztolmačil kaj prav za prav stoji v pozivu, ki ga ne razumejo. Takšna je izguba časa in denarja vsled neprevledega ukrepa, katerega je izdal minister Oviglio, ki je naložil in še nalaga nepotrebno plačevanje milijonov slovanskemu ljudstvu, kateremu ne bodo stroški nikoli povrnjeni.

Pravo ima tolikšno območje, da posega skoro v vse življensko udejstvovanje, obvladuje sleherne človeške odnose in urejuje vse odnose v poljedelstvu, trgovanju in javnem življenju. Celo v obsovanju Avstriji so se vršili vsi procesi v materinem jeziku strank. Italijani in Slovenci so smeli braniti svoje pravice v lastnem jeziku celo pred najvišjim sodnim dvorom na Dunaju.

Ukrepi ministra Oviglia so strašna oskrumba prava in sodne uprave v mejah Italije. Njih namen ni olajšati uveljavljanje zakona, temveč širiti in sam jezik. Slovensko prebivalstvo čuti, da ga sodno oblastvo ne ščiti, temveč, da ga je zapustilo in zatekadel izveblja spoštovanje in zaupanje v državo.

Pogreb Ivana Rakovca

Pogreb veleindustrijskega in dolgoletnega člana Trgovske in obrtniške zbornice za Slovenijo Ivana Rakovca se je vršil včeraj v Kranju ob množični udeležbi vseh krogov. Poleg predstavnikov najvišjih oblasti in gospodarskih korporacij se je udeležilo žilnega spreveda tudi mnogo pripravega ljudstva, kateremu je bil pokojnik najboljši svetovalec in podpornik. Pred hišo žalosti je zapel pokojnik v slovo peski zbor kranjske čitalnice žalostinke »Usliši nas Gospode«. Na čelu spreveda so nosili čestitljivo zastavo kranjske čitalnice, katero je pokojnik prvi nosil pred davnimi leti. Za zastavo je korakal čitalniški odbor in peški zbor. Sledil je Sokol iz Kranja z zastavo na čelu, kateremu se je pridružil tudi Sokol iz Strazice. Za Sokolom je stopala večja četa Orjunašev, za njimi pa Gasilno društvo v Kranju. Nato se je vrstilo okrog 60 množičnih pokojnikovih lovskih prijateljev s puškami na ramah. Za duhovščino, kateri so se pridružili tudi množični izvenkranjski prijatelji duhovniki, med njimi pokojnikov prijatelj župnik g. Hribar iz Zalega loga, so nosili krsto ob častnem spremstvu šestih Sokolov in šestih lovecev. Za množičnimi sorodniki pokojnika se je uvrstila nepregledna množica spremljevalcev pokojnika na zadnjem potu. Med njimi smo opazili velikega župana g. dr. Balti

ča, delegata finančnega ministrstva dr. K. Šavnika, načelnika ministrstva za trgovino in industrijo dr. R. Marana, dvornega svetnika Fr. Bonača, poslanika v p. Josipa Pogajnika, srezkega poglavarja Znidarskega, predsednika Trgovske in obrtniške zbornice Iv. Kneza, tajnika Iv. Mohoriča, svetnike Trgovske in obrtniške zbornice V. Rohrmann, Fr. Stareta in L. Fürsagerja, člana gerentskega sveta mesta Ljubljane Jos. Turka, župana Kranja Cirila Pirca, škofje Loke Jos. Hafnerja, Radovljice V. Resmana in Tržiča J. Lončarja, mons. J. Ambroža ter mnogo županov iz okoliških občin. Po pogrebnem opravilu duhovščine so zadonеле salve strelov lovskih tovarišev in turobno so se razlegali glasovi lovskih rogov. V imenu lovecev in Slov. loveškega društva se je nag robu v lepem govoru spominjal pokojnika g. VI. Kanus, nakar je čitalniški pevski zbor zapel »Vigred se povrne«. Bodi ohranjen pokojniku časten spomin!

Občni zbor »Gospodstvskega Zvona«

Ljubljana, 26. marca.

Danes zvečer se je vršil v posvetovalnici ljubljanskega mestnega magistrata občni zbor »Gospodstvskega Zvona«, ki pa žal ni bil tako obiskan, kot bi to zaslužila ta eminentna narodna obrambna institucija. Zborovanje je otvoril predsednik gosp. dr. Oblak, ki je nakladal, da zanimanje javnosti za narodno obrambno društvo žalibog pojem, ker je javnost mislila, da si koroski Slovenci sami utrjujejo svoje politično - kulturne postojanke. Dejstvo je, da je med našimi rojaki na Koroskem opaziti živahno gibanje, kar potrjujejo tudi slovenske poslanke v koroskem deželnem zboru g. Poljanec in dr. Petek. Koroski Slovenci se danes živahno zanimajo za politična vprašanja in prav marljivo in v velikem številu obiskujejo predavanja, ki jih sklicujejo njihovi tamošnji voditelji. Toda jugoslovenska javnost kljub temu ne sme pustiti v nemar važnega manjšinskega vprašanja koroskih Slovencev, kajti oni so še vedno navezani na našo moralno in gnotno podporo. Občni zbor je sklenil, da se v tem pogledu prične z resno akcijo.

Tajniško poročilo je podal g. Lovrenčič ki je omenjal, da je društvo ob vsaki priliki prišlo do pristojnih mestnih potrebne korake, da se odoporne našim rojakom onstran meje. Izvršenih je bilo nebroj intervencij pri ministrstvih v Beogradu in prirejenih več prireditev in dobrodelnih akcij, kolih čistih dobičkov se je uporabil za podpiranje našega življa na Koroskem in bednih beguncev, ki bivajo v naši svobodni domovini.

Iz blagajniškega poročila g. Likozarja je razvidno, da ima društvo premalo dohodkov, da bi moglo zadostiti vsem potrebam. Sklene se pozvati jugoslovensko javnost, da posveti v bodoče več pažnje zavednim Slovencev na Koroskem.

Preglednik računov g. inž. Mihor je predlagal absolutni odboru, kar je bilo sprejeto. Po volitvah novega odbora, ki se bo konstituiral na prvi prihodnji seji, je predsednik dr. Oblak zaključil občni zbor.

Tragedija v Framu

O framski tragediji, ki je zahtevala v sredo dve človeški žrtvi, nam poročajo še sledeče zanimive podrobnosti:

Morilec in samomorilec Peter Lešnik iz Frama je bil nenavado impulzivne narave ter najbrž duševno ne popolnoma normalen. Svoji nad 30letni ljubici Stefi Čerč je kazal svoje ljubosumnost navadno tako, da se je z njo pretepal in jo mučil. Nekoč sta se sprla pri framskem potoku. Lešnik jo je zgrabil in jo tako dolgo potapljal v mrzlo vodo, da mu je priznala, s kom je varala njegovo ljubezen.

Nedavno je pretepel tudi sestro svoje ljubice, radi česar je bil obsojen na 6 dni zapora. To kazeno bi moral biti v sredo nastopiti in je zato potreboval denar, ki ga je iskal že na vse zgodaj pri ljubici. Posoditi bi mu morala 500 Din. Neuspelo posojilo in še drugo, kar je bilo med ljubimcem zadnje jutro, pa ga je tako razjarilo, da je po vasi begal kakor brez uma.

? 24 UR GENTLEMAN ?

Popoldne je bila Stefa botra otroku, ki ga je pred petimi dnevi porodila Cila Kotnik iz vasi Varte. Tik po krstu je Lešnik iskal svojo ljubico v župnišču v Framu, odkoder pa je med tem ljubica že odšla in je sedela z babico in otrokom v gostilni Turner. Lešnik je razburjen pritekel z druge strani pred gostilno Högenwart, odkoder se je ravno odpravljala 24letna Ivan Stern, p. d. Solatnik, s svojo 50 letno ljubico. Stern se je z Lešnikom čisto prijateljski pogovarjal na cesti. Zato domnevajo, da je hotel Lešnik tudi od nje denarja na posodo in mu je ponujal v nakup samokres, ki se je pri tem po naključju sprožil in zadel Sterna, katerega smo včeraj pomotoma imenovali Mom. Stern je bil zadet v trebuh ter je kmalu na to umrl. Lešnik je po tem nesrečnem činu med diranjem po vasi govoril: »Ah, da sem mogel popreje prodati svoj samokres!»

S Stefo Čerč ni imel Stern nikakega razmerja in z Lešnikom nobenega sovraštva. V usodnem trenutku sta bila Stern in Lešnik popolnoma sama sredi ceste. Od tod je hitel potem Lešnik kot blazen proti hiši Cile Kotnikove v vasi Varte, kakih 15 minut oddaljene od Frama. Cila Kotnik je bila mati pravkar krščenega otroka, ki mu je bila Stefa Čerč botra. Takoj pri vstopu v hišo je Lešnik po par besedah ustrelil proti Cili Kotnikovi in jo zadel v roko in prsa ter se nato pomeril v poleg stoječo 17 letno hčerko Cile Kotnikove. Toda samokres se mu ni sprožil. Nato se je okrenil in odhitel ven ter se v sadonosniku ustrelil naravnost v srce. Poklicani domači zdravnik dr. Riziensky je obvezal Kotnikovo, nakar so jo prepeljali v bolnico, kjer je sedaj že brez nevarnosti, ako ne nastopijo komplikacije.

Dvignit v vasi Varte ni do nikoli videl toliko krasnih in divnih žen kot za časa sramota filma

Hčerka gospe Larsak

Velika tihotanska afera

V predvečernji številki smo javili, da je prišla mariborska policija na sled velikemu tihotapjenju s svilo in da na napačno ocarinjeno svilo v Zagrebu zaplenili mariborski detektivi. Kakor se nam naknadno poroča, gre za sluga za odkritje te velike tihotapske afeze izključno le mariborskim organom finančne kontrole, ki so tudi blago v Zagrebu zaplenili. Vest, da so tihotapstvo odkrili detektivi ali, kakor so poročali zagrebški listi, carinski agenti, je nastala vsled tega, ker so bili oni trije organi finančne kontrole iz Maribora, ki so tihotapce zasledovali in blago ustavili, v civilni obleki.

Tihotapstvo se je izvršilo na ta način, da sta bila zaboja s svilo pri mariborski carinarnici prijavljena kot pošiljka galanterijskega blaga z zahtevu, da se ocarinjenje izvrši v Zagrebu. Mariborska carinarnica je zato nakazala pošiljko carinarnici v Zagrebu ne da bi jo preiskala. Ker se je nekaterim organom finančne kontrole, pridelenim mariborski carinarnici, zdela pošiljka sumljiva, so si izposlovali od generalnega direktorja carin specialno dovoljenje, da smejo blago potem, ko bo v Zagrebu že ocarinjeno, brez vednosti in privolenja zagrebške carinarnice vnovič pregledati. S tem dovoljenjem v rokah so se podali trije izkušeni mariborski organi finančne kontrole v Zagreb in tam takoj po ocarinjenju blago ustavili in vnovič pregledali. Mesto galanterijskega blaga so našli v zabojih 450 kg svile. Država bi bila ako bi se s sodelovanjem nekaterih zagrebških carinskih uradnikov vprizorjeno tihotapstvo ne odkrilo, prikrajšana za približno 160.000 Din.

Kazen, ki jo imajo krivci pričakovati, znaša nad poldrug milijon dinarjev. Finančna kontrola je napravila torej kaj dober lov. Pravijo, da najbrže ni bil to prvi slučaj, da se je v Zagrebu ocarinila svila kot galanterijsko blago.

Peri s Samobelin' avtomatom!

Parisette!

Parisette!

Parisette!

Se vedno gre od ust do ust po celi Ljubljani Da ustrezemo željam cenjenim kino obiskovalcem, se bomo 11. del grandioznega filma Parisette predvajal neprekinjeno še v sodeljsek 30. marca

Lya de Putti

Vaša najljubša filmska zvezda nastopa od danes 27. marca dalje v krasni drami

Velikomestne zanjke

(Roman mlade devojke) Rezervirajte si vstopnice telefon števil 730, katere dobite brez vsakega čakanja in truda v pisarni.

Predstave ob 4, pol 6, pol 8, in 9. uri.

LJUBLJANSKI DVOR

Telefon 730.

Strašen narodni običaj

Nezakonska mati brez nosa.

V Savniški vasi Struga (Crna gora) se je nedavno pripetil strašen slučaj, ki izvira iz starih tradicij narodnih običajev. Neko dekle v vasi, z imenom Milica, je zanosilo s svojim ljubcem, oženjenim možem. Slučaj je izžval na selu splošno ogorčenje, toda sčasoma so se jeziki izlebetali in stvar se je začela pozabljati. Milica je porodila otroka, dete je rastlo, ljudje so obmolknili.

Naneslo pa je, da je srenja praznovala svoje običajno spasilu. Taki dnevi so posebno svečanostni; svet se zbere, razgovarja, pije in se veseli ter strelja iz pušk v zrak. V kolo plesočih deklet se je pomešala tudi Milica. Plesalci so bili razgreti, ali neutrudljivi in so plesali do poznega večera. Ko je bil mrak že gost, pa se je nekdo približal Milici z nožem ter ji v gneči in hrupu odrezal nos. Dekle je zakričalo, toda storilec se je izgubil v množici. Ljudje so se začeli zgražati ter iskati zločinca. Podobni slučajji so se dogajali čestokrat v preteklosti. Črnogorsko ljudstvo se je namreč držalo običaja, da je mož upravičeno odrezati nos svoji ženi, toda le tedaj, če se mu je izneverila. Istotako so imeli pravico storiti to bratje sestre, ki je s svojim vedenjem osramotila družino. Nezakonski otrok se namreč smatra v Crni gori za največjo sramoto. Sicer pa je tudi te vrste kaznovanje v zadnjih letih ponehalo; opisani slučaj vendarle priča, da še ni popolnoma izginilo in da Črnogorci čuvajo tradicije ne glede na to, če se skladajo z današnjim časom ali ne.

Oblasti so seveda uvedle preiskavo, ker hočejo storilca kaznovati po zakonu; toda doslej ne vé nihče, kdo bi utegnil izvesti kaznovno dejanje in tako ostaja trud uprave v tem oziru brezuspešen in jalov.

Sodišče

Š Mera in vaga sicer v nebesa pomaga, a 20-letni Perjevic Rudolf, mesarski pomočnik v Sevnici si je hotel ustvariti zemeljski raj že s tem, da je pri svojem poklicu izpreminjal kg in vpsloval v zabilježno knjižico zneske, ki so mu vrgli precejšnjo vsoto nepoštenega denarja. Pri kolodvoru v Sevnici je razprodajal meso, dobival pa je pri mesarju P. v Sevnici. Svojega dobavitelja je hotel ogoljufati na ta način, da mu je označil napačne številke. Okrožno sodišče v Celju je obsodilo Perjevica na dva meseca težke ječe.

Š Velike tatvine so se izvršile 1. 1922, 1923 in 1924. v sevnškem in brežiškem okraju. Okradenih je bilo med drugim tudi nekaj cerkev in kapelic. Kot storila je orožništvo zasačilo 16-letnega pastirja Martina Kostevca v Pišecah in 33-letno delavko Antonijo Stibrč, nestalnega bivališča. Oba sta bila obsodena pred celjskim okrožnim sodiščem dne 7. okt. 1924, prvi na 6 mesecev, druga pa na poldrug leto težke ječe. Zločina iz takratne razprave je bila Neža Kostec, delavka v Pišecah, ki je ukradene stvari prikrivala in dajala obema tatovoma potuho. Okrožno sodišče v Celju je obsodilo sedaj Nežo Kostec radi tega delikta na 3 meseca težke ječe.

ELITNI
KINO
Matica
Telefon 125.

Največji do sedaj doseženi uspeh! — Največja senzacija za celo Slovenijo! — Najlepši do sedaj izdani film je brez dvoma veličastni filmski veleamotvor

I. N. R. I.

s svetovno znanimi prvovrstnimi igralci

Predstave ob pol 4, 5, pol 8, in 9. uri.

Pomnoženi orkester pri vseh predstavah.

Kulturni pregled

Gledališki repertoarji.

Ljubljanska drama

Petek, 27.: »Vdova Rošinka«. A. Sobota 28.: »Veronika Deseniška«, dilaška predstava pri znižanih cenah. Izv. Nedelja, 29.: »Golgota«. Izv. Ponedeljek, 30.: »Misela«. B.

Ljubljanska opera

Petek, 27.: »Don Juan«. C. Sobota, 28.: »Don Pasquale«. Premijera. Izv. Nedelja, 29. ob 15.: »Mignon«. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izv.

Slov. marionetno gledališče

Nedelja, 29. t. m. ob pol 3. in ob pol 6.: »Doktor Faust«.

Mariborsko gledališče

Petek, 27.: Zaprt. Sobota, 28.: »Peterček«. A. Kuponi. Nedelja, 29.: »Traviata«. D. Kuponi. Ponedeljek, 30.: Zaprt.

Celjsko gledališče

Nedelja, 29.: »Maček v škornjih«. Znižane cene. Začetek ob 16. uri.

Nedelja v Narodnem gledališču v Ljubljani. V nedeljo dne 29. t. m. sta v Narodnem gledališču dve predstavi. V operi se poje priljubljena opera »Mignon« s Frisekovo, Thierryjevo, Betetom in Kovačem v glavnih vlogah. Predstava je ljudska pri znižanih cenah. — V drami se uprizori po daljšem presledku drama »Golgota«, katero je na novo režiral g. Rogoz. Glavne vloge igrajo: Rogozova, Rogoz, Skrbinek, Kralj, Drenovec in Plut. Začetek ob 8. uri zvečer.

Ljubljanska drama. Iz repertoarne zadrege so na praznik zvečer ponovili »Othello« z g. Levarijem, ki je z njim začel svojo igralsko karijero. G. Levary je od tistihmal v igranju izredno napredoval; ulogo je psihološko poglubil in zato posamezne prizore nijansira in polagoma stopnjuje. Othello pa je vsega Othella nanovo študiral in je prinesel zato več novih detajlov. Ljubosumje retardira, ne vzkipa že na prve intrige in je s tem ustvaril »zamorca« verjetnejšega. V poslednjem dejanju si je ulogo umestno, a še premalo, krajšal in s tem dvignil dramatičnost dejanja. V celoti je podal močno učinkujočo, čisto raso osebnost, silno po temperamentu in resnično tragično.

Žel je popoln uspeh, ki ga je v drugi polovici kvartila le posamezna nerazumljivost morda preveč memoriranih stihov. G. Rogoz je Jaga nepričakovano dvignil in pogolobil; premislil ga je z novimi sugestivnimi toni in mu dal dosti več temperamenta, kakor doslej. Zdj je Rogozov Jago naravnost izvrstno ustvarjen in igran. Tudi ga Šarličeva je bila kot Desdemona polna življenja in čustva ter je dosegla krasen uspeh. Žal, da je bilo gledališče skoraj prazno.

Fr. G.

Mešno gledališče v Celju. V nedeljo dne 29. marca se ponovi mladinska predstava »Maček v škornjih«. Začetek ob 16. konec ob 18. uri. Da se omogoči poset te predstave vsem slojem, so cene enotno znižane na 10 Din za vse sedeže in 5 Din za stojišča. Zunanjim posetnikom se na željo rezervirajo sedeži pri trdnici Gorickar in Leskovski. Razni scenični nedostatki, ki so se pojavili pri premieri, so odpravljani, tako, da bodo odnosi zelo kratki.

Simfonični koncert orkestralnega društva »Glasbene Matice« v Ljubljani. V četrtek, dne 2. aprila priredi orkestralno društvo Glasbene Matice v Unionski dvorani svoj simfonični koncert s sledečim sporedom: 1.) Händel: Concerto grosso za I. violino II. violino in violončelo-concertino s spremljevanjem godalnega orkestra in dveh klavirjev. 2.) Debussy: Mala suita za veliki

orkester. 3.) Beethoven: Simfonija št. 7 v A-duru. Orkester dirkira skladatelj Lucian Marija Škerjanc. Vstopnice za ta koncert so od danes naprej v predprodaji v Matici knjižarni.

Vojnovičev »Prolog nenap' sane drame« ki se prvič uprizori dne 2. aprila v Dubrovniku (Bondičevo gledališče) ima za podlago sujet drame kneginje Jelisavete Forhanove, katere oseba je v nekem oziru zvezana z zgodovino dubrovnškega mesta. Kneginja je znana posebno po tem, da je prirejala v Dubrovniku velike pojedine in silne zabave. Vlastelin so jo radi tega visoko čislali, dokler ni prišel naposled ruski admiral knez Orlov ter odvlel Tarahanovo na zviščen način v Rusijo, kjer je Jelisaveta radi pretenzij na ruski vladarski prestol končala v petropavlovski trdnjavi. — »Prolog« bo igral »Jugosl. akademski klub« v njem nastopa trojica oseb: pesnik, njegova senca in neznanka. Vlogo pesnika bo igral g. Ninko Matijević, njegovo senco g. M. Bogdanović, neznanka pa gđ. Božena Begovičeva.

Dobroničev »Dubrovački diptihon« v Zagrebu. Dne 24. marca so imeli v Zagrebu zanimivo operno premiero Dobroničevega »Dubrovačkega diptihona«. Opera je glasom kritik zagrebških listov taka, da bi se lahko izvajala tudi v koncertni dvorani kot simfonična skladba, kar govori zoper njeno

odersko prikladnost. Kot solisti so nastopili v Dobroničevem delu g. Lucija Ožegovičeva, Sestrice - Szegedyjeva, Radobojeva, Gjurgjenac, Pospisli, Trbuhovič in gospodje: Tošo Lesič, Milan Sepec, Mar ko Vušković, Miloš Zec, Josip Rijavec, Fjodor Sabno in Joco Cvijanović. — Diptihon je sestavljen iz dveh polovic, iz »Nokturna« in »Groteske«, kateri je naštudiral in dirigiral kapelnik Oskar Jozefovič.

Koncert Mauritsa Franka v Zagrebu. Te dni je koncertiral v Zagrebu čelist Maurits Frank, bivši član Amarovskega kvarteta. Izvajal je: Valentinjevo sonato v E-duru, Kodabjevo sonato za čelo, Čajkovskega varijacijo na rokoko - temo, Hurryjevo skladbo »Air«, Valensinov »Menuet«, Popperjevo »Serenado« in »Ogrsko rapsoidijo«. Čelista Franka odlikuje zlasti telmika levica, ki je naravnost kolosalna.

Jenkova »Vračara« v Sarajevu. Sarajevsko gledališče ima poleg dramskih komedov sedaj na sporedu Davorina Jenka spevoigro »Vračara«, katero dirigira kapelnik Roždalovski, režira pa g. Romano

Jubilej Gjüre Prejca v Zagrebu. V soboto dne 28. t. m. se bo vršila v Zagrebu proslava 35-letnice literarnega in glasbenega delovanja Gjüre Prejca. Na akademiji sodeluje poleg drugih odličnih pevcev tudi naš rojak, tenorist g. Rijavec.

Domače vesti

Žurnalistične mojstrovine

ki jih od tedna do tedna objavlja glavno glasilo slovenskih zemljoradnikov, zaslužio, da jih stavim do znanja tudi širši publiki. Kdor ima oči, naj čita:

• **Podkupovanje.** To je program demokratizacije, obljube ljudi in obljube, razne koncesije, podpore in »podpore«, ceste in bogve kaj še. Res, program, vreden stranke inteligentnosti!

• **Novi obljubkarji.** To so demokratizirani obljubniki iz izpolnitve vsake želje. Zato pozivamo vse volivce brez izjeme, naj javijo demokratizirane vse svoje želje. Na ta način bomo (bomo!) te nove sleparske obljubkarje najprej ozdravili.

• **Urad.** Od raznih strani prejemamo poročila, kako neki (i) uradi pristransko postopajo na korist novih obljubkarjev. Svarimo! Mladini nimajo za sabo niti 5 % naroda! A uradi so tu za ves narod, za vse davkoplačevalce.

• **Ne vdajmo se iz raznih strani se nam poroča,** kako se demokratizirani v klerikalci skušajo približevati našim ljudem in jih odvrtiti od kmetijskega pokreta. Toda vse zaman! Naši ljudje so trdni kot skale!

Redakcija me je že večkrat ukorila, da ne znam več vrtni luknje v vodo. Moj Bog, kako bom, če pa sem ves ta posel prepustil tovarišju od kmetijskega. Ali je dober ali slab učenec, to naj presodijo čitatelji. Da ne bo zamenjave, naj še poudarim, da se on piše M. A. C.

M. A. C.

• **Odlični gost v Ljubljani.** Na povratku iz Italije v Jeruzalem je predvčerajšnjim prispel v Ljubljano g. Vasili Levendis, nadškof eklezijskega v Palestini in delegat jeruzalemskega pravoslavne patrijarha pri evropskih vladah. Nadškof Levendis je bil na čelu delegacije, ki je izročila red Sv. groba kralju Aleksandru ter visoka odlikovanja ministrskemu predsedniku Pašiču, vnanjemu ministru Ničiču, finančnemu ministru dr. Stojanoviču, ministru ver. Trifunoviču in bivšemu ministru dr. Janiču. Odlični gost si je v Ljubljani ogledal mesto in njegovo okolico, univerzo in muzej ter je obiskal rektorja dr. Hinterlechnerja in svojega znanca dr. Nika Zupančiča. V razgovoru je izjavil, da je očaran od naravnih lepot Slovenije. Nadškof Levendis odputuje danes v Beograd, odkoder se vrne za svoje službeno mesto v Palestini.

• **Masarykove proslave v mariborskem oblasti.** Poleg večerj javljenih se vršijo te dni še sledeče proslave 75 letnice predsednika ČSR Masaryka pod okriljem Jgsl.-čsl. Lige in Sokola: v soboto 28. t. m. zvečer v Koroških in Dravogradu; v nedeljo dopoldne v Vuhredu ob pol 10; tudi za Marenberg. Predavata prof. dr. Dolar in urednik Borke.

• **Izpremembe v državni službi.** Učitelj češke meščanske šole v Vojniku Melhior Rismal je imenovan za ravnatelja te šole ter je uvrščen v 2. skupino II. kategorije. Upravni oficijal mariborske bolnice Josip Lovce je uvrščen v 3. skupino III. kategorije, upravni asistent iste bolnice Jakob Vuk pa v 3. skupino II. kategorije.

• **Imenovanje v prosvetni službi.** Za vršilca dolžnosti oblastnega inšpektorja za srednje šole v mariborski oblasti je poklican prof. Mravljak iz Celja. — Ravnatelj Glasbene Matice v Celju g. Ivan Sanci je postavljen za učitelja druge kategorije 5. skupine v Celju.

• **Kredit za šolske zgradbe.** Ministrstvo prosvete je odobrilo kredite za nekatere šolske gradnje in sicer: za gradnjo moškega učiteljskega v Sarajevu 1.300.000 Din, za gradnjo učiteljskega v Prilepu 700.000 Din, za gradnjo učiteljskega in gospodinske šole v Kragujevcu na dovoljenega državnega prispevka pr. 6.670.000 Din, prvi obrok v znesku 2.000.000 Din.

• **Imenovanja v šolski službi.** Dosedanji učitelj na pomočni šoli v Ljubljani g. Ivan Dimnik je imenovan za stalnega upravitelja te šole, učiteljica I. dekliške osnovne šole v Ljubljani gđ. Milka Umberger pa za stalno učiteljico petja na tej šoli.

• **Smrtna kosa.** V Gorjah pri Bledu je umrl večerj popoldne posestnik g. Alojz Kobal p. d. Frčej. Zadel je za mrtvoud. Pokojnik je bil v Gorjah občinski odbornik, podnaslednik gasilnega društva. Po misljenju je bil odločen narodnjak in naprednjak. Zapuščila vdova in 7 otrok. Pogreb bo v soboto, ob 10. dopoldne. Blag mu spomin, žalostnim naše sožalje!

• **Sežiganje poškodovanih bankovcev.** V zagrebški električni centrali so predvčerajšnjim sežigali dva polna tovorna avtomobila bankovcev, ki so bili vzeti iz prometa na teritoriju ljubljanske in zagrebške finančne delegacije. Sežiganje se je izvršilo pred posebno komisijo. V petih pečen se je kurilo dve uri samo s temi bankovci. Da so bili precej mastni, pokazali so manometri parni tlak 12 atmosfer, ki zadošča za pogon za razsvetljavo, za tramvaj in mestni vodovod.

• **Zagrebška Eskomptna banka ogoljufana za četrt milijona dinarjev.** Kakor smo svojedobno poročali, je bila zagrebška Eskomptna banka sredi meseca januarja na podlagi ponarejenega čeka svoje osiške filijale ogoljufana za 250.000 Din. Sedaj je detektiv Komornik dognal, da je goljufijo izvršil uradni Eskomptne banke Slavko Radovinič, ki je dal dotični formular tiskati v neki zagrebški tiskarni ter ga potem z bančnim pisalnim strojem izpolnil. Radovinič je bil aretiran in je delanje že priznal. Denarja niso našli pri njem.

• **II. književna tobnola Jugoslav.** Matice je dokončana. Zadeh je bilo 150 amb, 120 tern, 80 kvatern, 50 činkvinov in 5 tombov. I. tobnola je zadela za. Nada dr. Fedranova iz Ljubljane, II. tobnola vodstvo Podzemel, III. ga Ivanka Stanič iz Maribora.

ra, IV. ga Josipina Valenčič iz Ljubljane in V. g. Anton Potočnik, okr. sodnik v Sočanju. Poleg tega se podeli ljudskim šolam v Sloveniji, ki so prožile največ tombolskih tablic in ki niso zadele nikakega dobitka, nekaj mladinskih knjig za šolsko knjižnico.

• **Trgovci Ivan Jelačin ml. krepko telovadi v politični areni** z vsjo opremo klerikalne »borbene metode«. Težke obdolžitve kakor: »anacionalni špekulant«, »anacionalni mamonisti«, »ovadniki«, »grabežljive roke ljudi, ki so postali prava šiba božja za slovenski narod«, »infamnost, ki zasleduje nizkoten cilj«, »infamnost prvega reda« in slične prislovice mu drčijo tako naglo druga za drugo iz peresa, kakor da bi bile namazane s pokvarjeno mastjo. Gospod Jelačin! Za danes Vas pozivljamo, da poveste, kdo je anacionalen špekulant, kdo je anacionalen mamonist, kdo je ovadnik, kdo ima grabežljive roke, ki so postali prava šiba božja za slovenski narod, kdo zasleduje nizkoten cilj. Prosimo konkretno z imeni na dan. Ako tega ne storite, ste prostiški obrekovalci.

• **Kako se prepreči plenitev poštnih paketov.** Kakor objavlja pošto ravnateljstvo oddajajo stranke na pošto pakete s papirnatim ovojem in kartone z manufakturnim blagom ali drugačije vsebino, ki so po predpisih zaprti z vrvice in plombo, s pečatnim voskom ali z vinetjo. A vendar se tem sicer po predpisih napravljenim pošilkam more priti do vsebine, ne da bi se kaj poškodoval ovol. Če se motovz na straneh pošilke samo križa, se z lahkoto pomakne do roba in nato sname z ovoja. Pošilka se nato lahko odmeta in oplenit. Potem se pa zopet prevleče s istim motovzom. Paket je na videz čisto v redu in gre nemoteno z drugimi paketi vred voja po pot. Da se pa brez vidne ali nevidne poškodbe ne more priti pošilki do vsebine, je treba paket ali karton prevezati (pri večjih paketih tudi večkrat) s celim motovzom. Na križiščih se mora vrvice zavozeljati, da je ni mogoče pomakniti do roba in sneti. Konca vrvice pa naj se plombrira. Če se konca motovza pritrdita na pošilko s pečatnim voskom ali vinetjo, se kaj lahko zgodi, da se pečatni vosk pri prekladanju okruši, vinjete pa odtrga. In potem je tak paket toliko kakor odprt in izpostavljen oplenitvi. Na zabojih in kartonih je najprimernejši in najsikurnejši zatvor kovinasta ali svinčena plomba. Ker se oplenitve čisto dogajajo, je pošto ravnateljstvo vsem podrejenim poštom naročilo, naj opozore pošiljatelje, da v svojem lastnem interesu pakete in kartone tako napravijo, da se brez vidne poškodbe ovoja ne dajo opleniti.

• **Redek jablej.** »Humanic Usnjarska in čevljarska d. d.« v Gradcu je proslavila dne 14. t. m. 25 letnico delovanja številnih svojih v podjetju zaposlenih delavcev. Svečane proslave so se udeležili željni glavari dr. Rintelen, namestnik dež. glavarja Ponkrat, mestni župan Vincenc Muchitsch in predsednik delavske zbornice. Nič manj kot 42 delavcev, od katerih so zaposleni pri podjetju »Humanic« 4 že 50 let, 16 pa 40 let, je dobilo častna darila. Delavska zbornica jim je potom svojega predsednika g. Muchitscha razdelila diplome in denarna darila. 27 slavlencev je še šli pri delu, 15 delavcev pa bo dobivalo pokojnino iz penzijskega fonda podjetja »Humanic«. V kolikor smo poučeni, so splošno priljubljeni fabrikati podjetja »Humanic« tudi pri nas prav dobro vpeljeni.

• **Turisti in drugi nedeljski izletniki** jemljejo čisto svoje s seboj na izlete. Psi pridejo na sled divjačini in prične se divja gonja, kar povzroča osobito zdej spomlad in poleti loviščem ogromno škodo. Sicer je lovce po zakonu upravičen, takega psa na mestu ustreliti, ker pa najbrž mnogi izletniki ne poznajo tega predpisa, jih prosimo v interesu dobre harmonije med turistiko in lovstvom, da bi opustili to razvado, in naj pse, če jih že jemljejo s seboj, vodijo za vrvice. — Slov. lov. društvo. 642

• **Za popravo naših vojnih ladij.** Ministrstvo vojne in mornarice je odobrilo kredite v znesku 11 milijonov Din za popravo ladij naše vojne mornarice.

• **V kemičnem laboratoriju zagrebške univerze** je bilo v noči 24. t. m. ukradenih več dragocenih aparatov; tako aparat za merjenje radioaktivnosti, vreden 20.000 dinarjev, mikroskop vreden 5000 Din, analitična tehnika ter razni drugi aparati in strokovne knjige. Škoda se ni natančno določena. Policija je pričela obsežno akcijo, da pride tatovom na sled.

• **Mednarodni kongres mestnih občin.** V času od 20. do 23. aprila letos se vrši v New Yorku mednarodna konferenca zastopnikov mestnih občin. Konferenca se kot zastopnik večjih mest Jugoslavije udeležijo naš jugoslovanski rojak Mihajlo Pupin, profesor na univerzi v New Yorku.

• **Velika tatvina v železniškem kupeju.** V osebnem vlaku na progi Čapljina - Mostar je bila prošli terek okradena soproga polkovnika Arangjeloviča. V kupeju je bila zapalja; ko se je prebujala, ni bilo več njegove ročne kovčka, v katerem je imela raznih stvari v vrednosti 170.000 Din.

• **Požar v ladjedelnici v Kraljevicu.** V delavnici ladjedelnice v Kraljevicu je te dni izbruhnil požar, ki se je vsled močne burje hitro razširil, ter v kratkem času uničil celo leseno poslopje. Tudi stroji in žage so skoraj popolnoma uničeni. Mornarji in domače prebivalstvo so sicer pričeli enega 3. no gasilno akcijo, vendar je poslopje pogorelo do tal. Zgorela sta tudi dva motorna čolna ter lepi borov gozd na sprehajališču Oštro.

• **Veliko sleparstvo.** Na Dunaju so pričeli na sled velikih družbi ponarejevalcev akcij »Oberösterreichische Wasserkraft- u. Elektrizitäts- u. Aktien-Gesellschaft«. Storilce je bilo več, imeli so dobre zveze in spravili so tekem kratkega časa v denar za 500 milijonov kron teh delnic. Med falsifikatorji je bil tudi 30-letni Franc Bau-

POZOR!

Opozorjate se, da eden par nogavic z žigom in znakom (rdečo, modro ali zlato) »ključ«

traja kakor štirje pari drugih. Kupite eden par in prepričajte se. — Nogavice brez žiga »ključ« so ponarejene.

mann, strojni tehnik, rojen v Ormožu in pristojen v Prui, ki se mu je posrečilo pobegniti in je verjetno, da jo je krenil v Jugoslavijo, da pri nas morda nadaljuje z razpečavo falsificiranih akcij, katerih nosi s seboj baje večjo množino.

• **Vlom v Galuškaku.** Na praznik je okoli 23-letni možki, katerega so videli ljudje pohajati po Galuškaku, vdril med 5. in 6. uro ko so bili domači pri maši, v hišo posestnika in trgovca Jožefa Holca. Tat, ki se brčkove že dolgo časa ni preoblekel, je pustil na mestu svojo obrabljeno obleko ter čevlje, se opravičil v Hlokovcu obkoto nato pa ukradel še več drugih predmetov. Pohabl je srebrno uro, 1100 zlatih cigaret, več škateci cigar, nekaj salam, 600 srebrnih kron in 400 Din gotovine. Skupna škoda znaša približno 7000 Din.

• **Parni mlin v Vinkovcih pogorel.** V torek ponoči je v Vinkovcih pogorel parni mlin tvrdke Ivaša & Verša. Gasilci so rešili stroje in nekoliko žita. Škoda znaša pol milijon Din. Mlin je bil zavarovan.

Excelsa

je najboljši in vendar najcenejši stroj za rodbino in obit. — Nadomestni deli za vse stroje.

J. GOREC, LJUBLJANA

palaca Ljubljanske kreditne banke

Iz Ljubljane

• **Državna borza dela v Ljubljani.** Od 15. marca do 21. marca je bilo v državni borzi dela razpisanih 60 službenih mest. 121 oseb je iskalo dela, v 41 slučajih je borza poslovala z uspehom in 22 je odpotovalo. Od 1. januarja do 21. marca je bilo skupaj razpisanih 528 prostih mest, 1671 oseb je iskalo delo; v 354 slučajih je borza poslovala z uspehom in 212 oseb je odpotovalo.

• **Umrlj v Ljubljani.** Zadnja dva dneva so bili prijavljeni sledeči smrtni slučaj: Lucija Kralj, mestna uboga 83 let. — Pavel Hrišman, odvetniški uradnik, 44 let. — Jakobina Marijeta Grabovc, zasebnica, 66 let. — Jera Mekine, hišna ročestnica, 82 let. — Frančiška Mihelič, hiš elektro-tehnik in posestnik, 14 mesecev. — Stanek Martinič, osirotel dojenček, 14 tednov. — Frančiška Grčman, posestnikova hiš, 26 let. — Ivan Kristan, vojni invalid in sluga, 24 let. — Julijana Kos, natakarka, 19 let.

• **Policijske prijave.** Od srede na četrtek so bili prijavljeni policijski sledeči slučaj: 1 prestopek nedostojnega vedenja, 1 pretep, 1 prestopek v zgaševanih predpisih, 1 izsledek, 1 prestopek kaljenja nočnega miru, 1 prestopek pilanosti, 3 prestopki cestnega policijskega reda, 3 prestopki hoje po železnici, 1 prestopek prekrščenja policijske ure in 1 prireditev z godbo brez dovoljenja. Aretacija se je izvršila samo ena in sicer radi beračenja.

• **Tatvina koles.** Dne 24. t. m. je nepoznan umzovnik odpeljal izpred magistrata Radolju Kordišu črno pleskano kolo, brez znamke z navzgor obrnjenim krmilom. Kolo je bilo brez zavore, prostega teka ter vredno 1900 Din. — Izpred gostilne Keršič v Šiški na Celovški cesti pa je neki neznanec odvredel kolo znamke »Diamant« Alojziju Seršenu iz Vese pri Vodichah. Kolo je vredno 3000 Din.

• **Nočni razgrajni.** Zadnje dni je prišlo v več lokalih do preteptov med pijanimi gosti, na ulicah pa so vinjeni ljudje razgrajali še v poznih nočnih urah. Stražniki so imeli posebno veliko dela na praznik in v četrtkovih noči. V predmestju so našli na tleh tri delavce, ki jih je vrzel alkohol, tako pijane na cesti, da se niso mogli ganiti in so jih morali prepejati v policijski zapor, kjer so se zdramili šele v jutranjih urah. Dogodek jim bo pač ostal v spominu že radi poštene globe, ki jo bodo morali odračunati.

• **Preporočila akademija se vrši** jutri, v soboto ob 20. v areni Narodnega doma.

• **Tatvina.** V Kolesarski ulici je nekdo ukradel v Pogačarjevi hiši nov čevljev znamke The Stetson Shoe. Kdor tat izsledi, naj proti nagradi naznani policiji.

• **Pisarna Jugoslovanske Matice** se je preselila iz Pred škojše 21. v poslopje Jadransko-podunavske banke, Selenburgova ulica 7/II. Uradne ure od 8. do 12. in od 14. do 17.

• **Ljubljanski skauti.** V soboto, 28. t. m. predava Sivi vojak, naš starešina o naravnih krasotah Krassa in njegovih pojavih. Predavanje, ki se vrši na večniščinu bodo spremljale krasne skopitčne slike! 641

• **Najnovejša bluze, otroške piščke, obleke priporoča Kristofl-Bučar.**

• **Občni zbor Napredno-političnega gospodarskega društva JDS** za koltozski okraj se vrši dne 28. marca ob 8. zvečer v restavraciji »Pri Novem svetu«. Gospodarska cesta 14, Prešernova soba. 635

• **Občni zbor dišajškega podpornega društva Radogaj v Ljubljani** se bo vrši v torek, 7. aprila ob 8. zvečer v Akad. kolegiju.

• **Koto jugoslovenskih sester v Ljubljani** bo imelo svoj redni občni zbor na Cvetno nedeljo dne 5. aprila ob 13. uri popoldne

Svetlo-likanje ovratnikov ter likanje perila se najlepše izvaja v v higijenični pralnici F. SIMENCA, Kolodvorska cesta 8. Izvijaše tudi popravila perila. 1484a

v Narodnem domu z običajnim dnevnim redom. 600

• **Oddaja koleni.** Mestna občina ljubljanska bo oddala za leto 1925, proti primeru odškodnini košnje v novem javnem parku za Jakopičevim pavilonom pod Tivoljem. Interesenti naj se radi natančnega dogovora zglase tekem enega tedna v mestnem gospodarskem uradu med običajnimi uradnimi urami. 636

Iz Maribora

• **Francoško slavo** so imeli večerj dopoldne vse mariborske šole, kjer so učitelji mladini razložili pomen tega spominskega dne in važnost prijateljstva med Jugoslavijo in Francijo. Mladina je končno zapela državno himno, nakar je končal pouk. V Mariboru so simpatije do Francije sploh zelo žive, ker deluje že par let mariborj francoski krožek pod vodstvom g. prof. Mariljka. Krožek ima tudi lepo francosko knjižnico in čitalnico, nadalj. ima francoski odtok tudi »Ljudska knjižnica« v Narodnem domu.

• **Zborovanje zdravnikov v Mariboru.** V torek zvečer so imeli zdravniki mariborske oblasti občni zbor v hotelu »Merano«. Udeležba ni bila ravno številna. Iz Ljubljane sta bila navzoča kot delegata g. dr. Tičar in dr. Čremošnik. Poročilo o delovanju društva, ki šteje nekaj nad 100 članov, je bilo zadovoljivo. Posebno važnost posveča društvo svojemu pogrebniemu skladu, ki znaša že čez 10.000 Din. Živahna debata se je razvila o predlogu ljubljanskega zdravniškega društva, da se ustanovi nekaka vrhovna instance organizacij slovenskih zdravnikov, ki imajo sedaj že 9 različnih društev. »Zbor zdravnikov iz Slovenije«. Ta zbor bi imel nalogo, enotno zastopati težnje zdravnikov v obeh oblastih. Za tekoče poslovno leto je bil izvoljen poveljni svet stari odbor s predsednikom dr. Jančičem na čelu.

• **Novi predsednik mariborskega okrožnega sodišča** g. dr. Žiber je večerj dopoldne prevzel svoje posle ter s prvimim nagovorom sprel sodnike in pozneje uradniško osebo v dvorani okrožnega sodišča.

• **Češki klub** poziva svoje člane, da se polnoštevilno udeležijo predavanja g. Sečredaktarja R. Pustoslavca o prvih stitkih Čehov in Jugoslovencov, ki je priredi Jgsl.-čsl. Liga v soboto 28. t. m. ob 20. v restavracijski dvorani Narodnega doma. Po predavanju se bodo predvajale skopitčne slike iz Čečkoslovaske. — Preds. Bureš.

Iz Celja

• **Francoški dan v Celju.** Po navodilih prosvetnega ministrstva je praznovala 26. marc tudi celjska šolska mladina s primerim izrazom hvalečnosti do velikega prijateljskega in sloveljubnega francoskega naroda, ki si je s svojim karitativnim delom v najtežjih dnevih jugoslovanske zgodovine že sam zgradil v srcu vsakega odkritega Jugoslavena trajan spomenik globokega spoštovanja in hvalečnosti. Na posameznih celjskih šolah so predavatelji razložili mladini namen tega dneva in poudarjali posebno velike žrtve in ljubezen francoskega naroda med svetovno vojno do gladi in nesrečne srbske mladine. Po predavanjih so sledile deklaracije in petje, tudi se je pobiralo za spomenik, ki ga namerava postaviti v Parizu poseben odbor, kot znak hvalečnosti do francoske mladine in do francoskega naroda.

Iz Trbovelj

• **Informiranost pa take!** V zadnjem času je prišel prinašati »Slovenec« novice iz Trbovelj, ki pa so znane po svoji netočnosti, po premlevanju praznih marj ter po jezuitskem zavijanju. Prihajamo samo z enim vzgledom, ker bi predaleč zašli, če bi se hoteli baviti z vsemi »Slovenec« je že pred tednom dni poročal o tem, da so združene opozicijske organizacije poslane na razne naslove resolucije proti odgovitvi občinskih volitev. Dejansko pa je šele večerj izročila posebna deputacija, v kateri je bil tudi kaplan Zmavec, duševni vodja krajevne organizacije SLS, en izvod omenjene resolucije dvornemu svetniku Tekavčiču, med tem ko so ostali dve: srezkemu glavarstvu v Laskem in notranjemu ministrstvu, poslali šele danes, če so jih sveda. Resolucije so podpisali: za Kmečko-delavsko-obrtno rvezo Miha Koren in Miha Rozin, za Delavsko skupino Alojziju Kerše, za SLS Jože Zmavec in Anton Planinc, za SSJ Jaka Klenovič in za bernotovec I. Polak.

• **Bolj jih zedinjenje na strokovnem področju.** Med tokajšnjimi klerikalnimi zaupniki kroži z velikim zadovoljstvom govoric, da so socialistični člani predsedstva celjskega kongresa za zedinjenje socialističnih in komunističnih strokovnih organizacij zamočali pozdravno brzojavko uprave glavnega radniškega saveza s sledečim besedilom: »Rad kongresa toplo pozdravlja, vendar svari pred optimizmom. — Uprava glavnega radniškega saveza v Beogradu.« Brzojavka je bila po njihovih izjavah odposlana iz Beograda ob 11.22 min ter je imela številko 9074. Radi tega, kar svari glavni radniški savez skoraj nepokrito pred komunisti, ki da so nezanesljivi, ni hotelo predsedstvo kongresa prebrati omenjene brzojavke zbranim delegatom in tako je vsak pozdrav od saveza izostal. Radovedni smo, kaj bodo na vse te govorce, ki morajo vsekakor vsebovati resnico, odgovorili prizadeti člani namedenega predsedstva.

• **Zadeva »Orjuna«.** Mestna »Orjuna« je zaprosila pred kratkim za 29. t. m. da ji dovolj krani šolski svet prepuštuje 6. dekškega razreda v Trbovljah za občni zbor. Kakor smo izvedeli je večina krajnega šolskega sveta to prošnjo, ki jo je podpisal g. Kekenberg, odbila. Iz kakšnih razlogov nismo mogli še dognati. Bolj inteligentni delavci govorijo da zato, ker so se ozirali na neki zakonik za osnovne in meščanske šole iz leta 1922.

• **Za Ciril-Metodovo družbo.** V počaščenje blagopokojne g. Josipine Gomiškove v Ljubljani in Marje Komutove v Sv. Jurju ob Ščavnici je darovala Ema Zencovčeva, učiteljica Trbovlje-Vode dva kamna — 100 Din Ciril-Metodovi družbi

Iz Primorja

• **Razlastitveni odlok odložen.** Poslanec dr. Besednjak je prošli četrtek govoril v italijanskim vojnim ministrom ter ga vprašal, kaj misli ukreniti z odlokom o razlastitvi zemlje v Julijski Krajini. Odlok doslej še ni bil uradno preklican. Minister je poslancu odgovoril, da se pravkar izdeluje nov zakon, ki bo enak za vse obmejne kraje v Italiji. Prvotni odlok o razlastitvi zemlje je suspendiran in na njegovo mesto stopi zakon, ki bo gotovo pravičnejši, pametnejši in umestnejši, kakor zadnja nespetna odredba.

• **Zlženje krašnih cen v Trstu.** Kruh v Trstu se je pocenil za 10 stotnik pri kilo gramu.

• **Smrtna kosa.** V Krogliah pri Trstu je umrl Valentin Josip Jercog. N. v m. p!

• **Samomorilca Ferluga umrla.** Dinarica Emilia Ferluga, ki se je blizu Vrdeja vrila pod vlak, kateri ji je odtrgal nogo pod kolonom, je umrla v tržaški bolnišnici radi izkrvavitve.

• **Nesreča pri delu.** 23letni mehanik Josip Mahne je rezal v tovarni strojev »Stabilis« mento technico triestino« veliko železno ploščo z vodikovim plamenom. Nenadoma je vodilna cev iz gumija počila in plin, ki je ušajal v veliki množini, se je užgal. Mahne je zadobil po obrazu in rokah hude opekline ter so ga morali odpeljati v bolnišnico.

• **Promocija.** Na univerzi v Gradcu je dobil te dni doktorsko diplomu gorški rojak g. Alojz Gorjup. Čestitamo!

Vesti iz Prekmurja

• **Bahovec.** Dne 20. t. m. je umrla ga. Helena Šinkovič, roj. Slovk., vdova po g. Dioniziju Šinkoviču, ki je umrl v decembru l. l. Oba sta delovala dolga leta na šolskem polju. Žalostnim naše sožalje!

• **Potni strokovniki volilnih odborov.** Kakor smo zvedeli, je računovodstvo izplačalo potne stroškovnike samo nekaterim volilnim odborom v Prekmurju, večini pa še ne. Ker je bilo največ predsednikov uradniškega stanu, ki mora živeti od svojih nizkih prejemkov, in ker bi lahko trpel državni ugled, upamo, da se bodo kmalu poravnali ti potni stroškovniki.

• **Beltinci.** Med Beltinci in Črenšovci je tedno dolgo časa ropala in kradla družba zločincev, katere pa je končno zasledila roka pravice. — Razentega pošilja neznan iz siljevalce premožnejšim ljudem pisma, v katerih zahteva, naj položijo na določenem mestu znatne vsote. Upajmo, da se bo orožništvo posrečilo najti tudi tega zločevca.

• **Pasja steklina v Prekmurju.** Dodatno k naši tozadevni notici smo izvedeli, da so morali v večih vaseh v okolici M. Sobote pokončati vse pse, ker je bila nevarnost, da jih je obgrizel stekel pes. V tej zadevi se je mudil te dni tukaj g. živnozdravnik dr. Rajer, občinski referent iz Maribora.

• **Prekmurški Gorjanci** prosijo za podaritev starih knjig v svrhu ustanovitve ljudske knjižnice, ki naj se pošljejo podružnici Jugoslovanske Matice v Gornji Lendavi.

• **Kolo Jugoslav.** Sester v M. Soboti je imelo 19. t. m. svoj redni občni zbor. Udeležili sta se ga tudi dve delegatini iz Ljubljane, in sicer ga. Franja dr. Tavčarjeva in ga. Engelmanna.

Kmetijskim strokovnjakom

Prejeli smo: Menda ni delovnega sloja v naši državi ki ne bi trpel radi povojne razdrapanosti in neorientiranosti. Med vsemi prizadetimi stanovi bo kmetijski uslužbenec pač najboljše. Industrijski delavci, obrtniki, trgovci in drugi, da celo nam sorodni stanovi so, oklenivši se svojih organizacij, našli kmalu umevanje svojih težej ter se postavili na dokaj trdna tla.

In mi? Uslužbenec kmetijske stroke, stroke, ki je v agrarni državi toliko pomembnejša, je ostal osamljen in radi neorganiziranosti tudi nezadovoljen. Če se za vendarle uvažuje in če uživa ugled, potem je to pripisati važnosti njegovega dela; on sam, kot idejni in izvršujoči činitelj, bo dosegel pripadajočo mu pozicijo šele tedaj, ko bo nastopal v strnjenih vrstah, in bo prišel tako tudi do svojih moralnih in gmotnih pravic, ki morajo biti najmanj enake onim drugim stanov.

Tovariši kmetijski strokovnjaki! Imamo svojo stanovsko organizacijo: Društvo kmetijskih strokovnjakov za Slovenijo s točasnim sedežem v Mariboru (na vinarski in sadijski šoli). Čegar namen je povzdiga kmetijskega pouka, gojenje kolegijskosti med člani, varovanje stanovskih interesov in podpiranje društvenih članov in v posebnih slučajih tudi njih rodbin. Ta organizacija, razširjena leta 1923, je še mlada; ali kati, ki so poglone, so žive in morajo postati važen faktor: ona, dosedaj pogrešana društvena tvorba, ki bo svojim članom skrbna matica.

Iz življenja in sveta

Rekordni polet Angleža Cobhama

Znameniti angleški letalec Alan Cobham je napravil zračno potovanje iz Londona v Rangoon v Vzhodni Indiji in nazaj v London. Na svojem stroju je vozil seboj enega mehanika in britanskega zračnega vice-maršala Sira Seftona Branckera, ravnatelja civilne aviatike. Preletel je okrog 17.000 milj (1 milja = 1854 metrov).

Odpotovali so iz Londona 20. novembra lanskega leta. Pot je bila sledeča: London—Pariz—Berlin—Varšava—Bukarešta—Carigrad—Bagdad—Bušir—Karači—Kalkuta—Rangoon. Vrnili so se 6. februarja po isti poti, samo mesto preko Bukarešte—Varšave, so šli čez Beograd—Dunaj—Prago.

To je najimenitnejši polet v zgodovini zrakoplovstva. Za celo vožnjo se je namreč uporabljal eden in isti aeroplan britanskega sistema «De Havilland 50» z enim in istim britanskim motorjem Siddeley-Puma (230 konjskih sil). Noben del stroja ni bil na dolgi poti izmenjen. Nikdar še ni eden in isti stroj preletel take razdalje. Res je sicer, da so lani ameriški letalci leteli okoli sveta, kar tvori razdaljo kakih 25.000 milj, toda trikrat so izmenjali stroje in potovanje je trajalo pol leta.

Cobhamov aeroplan pa je, predno ga je uporabil za to potovanje, že preletel 50.000 milj. Cobham sam pa je všteti s tem poletom preletel dosedaj vsega skupaj svojih 200.000 milj!

Cobham je dejal zastopniku Daily Maila v Parizu sledeče:

«Namen našega potovanja je bil na eni strani, da dokazem enostavnost, praktičnost in korist aviatike s trgovskega stališča, drugič pa pregledati možnosti britanskih zrakoplovnih prometnih prog na Daljni Vzhod in v Indijo.

Sir Sefton Brancker, ravnatelj civilne aviatike, je najel v ta namen od Havilland družbe aeroplan, kakor kdo drugi ujam avtotakso za svoje potovanje.

Polet ni bil prav nič organiziran ali v naprej pripravljen.

Kamor smo prišli, smo kupili bencin in olje in nato leteli naprej. Na dolgem potovanju ni stroj niti za trenutek odpovedal.

Ko smo lani koncem novembra leteli iz Londona, nas je hladno, deloma megljeno vreme zasledovalo preko Berlina in Varšave do Lvova. S snežnim pokritje Karpat smo preleteli v krasnem solncu. Potem smo pa imeli deževje do Bagdada, kjer smo pristali v pravičnem morju blata. Dež in viharji so nas zasledovali ves čas ob Perzijskem zalivu do Indije, kjer smo slednjič dočakali lepo vreme.

V Kalkuti smo pristali sredi mestnega parka, ki se imenuje Maidan in tu mi je pri posledu na Mount Everest prišla misel, da bi poletel kvišku. Rečeno, storjeno. Dvignil sem se v višino 17.000 čevljev in letel tako blizu najvišji gori sveta, da sem razločno opazil na njej vse potankosti. Zrak v tej višini je tako tih, da mora človek trikrat hitreje dihati kot na morski višini. Vseled razredčenosti zraka se pa vidi izborna, čisto enostavno je, jasno videti gorovja na razdaljo 200 milj.

Ko smo se vozili preko Indije nazaj, smo obiskali indijske prince, ki sem jih vozil po zraku. Celo ena princesa se je ožujala in šla enkrat z nami. Vse to je zelo dvignilo zanimanje za aviatiko v deželi.

Med Indijo in Egiptom je mnogo bolj stalno vreme kot v Evropi. Zato je varnost za zrakoplovstvo tam večja. Pred leti sem potoval ves mesec, da sem prebrodil na hrbtu velbdla Srijiski puščavo, danes se pride preko nje na avtomobilih v tridesetih urah. V aeroplanu se pride iz Egipta v Bagdad v 10 do 12 urah; po zračnem potu pa je Bagdad samo šest dni oddaljen od Londona.

Ko smo se vračali domov, smo leteli 6—7 ur na dan, večkrat celo 8 in preleteli 650 milj. Sir S. Brancker je potoval udobno kot v salonskem vozu, imel je s seboj vso prtljago, ki jo človek rabi za trimesečno vožnjo.

V Beograd smo prileteli zvečer, naslednje jutro smo takoj po zajtrku odhiteli naprej: kosili smo v Budimpešti, večerjali na Dunaju.

Obeženi s štirimi potniki in pilotom lahko aeroplan našega tipa leti s hitrostjo 200 milj na uro, vsi stroški poleta ne znašajo niti dva šilinga na miljo.

Letalec Mr. Cobham je najznamenitejši svetovni aero-pilot. Enkrat je preletel razdaljo od Anglije do Afrike tekom enega dneva in je prevozil 1300 milj v 13 urah. Pri drugi priliki je z istim strojem vozil nekega veletrgovca po nujnih opravkih iz ene evropske metropole v drugo in preletel v 48 urah 3000 milj.

6-cilindrski Puma motor, ki žene te aeroplan, izgleda kot navaden velik avtomobilski motor in teče izredno precizno.

Pat in Patachon na Dunaju

Kdo ju ne pozna, Pat in Patachona? Ta dva prvovrstna filmska komika, ki gostujeta v vseh mogočih kinematografih po Evropi in Ameriki? Dolgega Pata si ne moreš misliti brez malega in debelega Patachona. In kako je ta dvojica vedno napravljalna? Za svoje toaletne izdaste pri igrah bore malo. Raztrgana, ponošena obleka, okrog ledij prepasana z vrvo, stari, raztrgani čevlji, na glavi nekaj pokvečenega, oguljenega, kar je enkrat bil klobuk — to je njuna toaletna, kateri nastopata in žanjeta take uspehe! In kako hodita! Počasi, malomarno, tjavend, kakor se spodobi počasnim poteptovanjem. Dolgi Pat drži malega Patachona za roko, in tako hodita po svetu. Pat meri pot z dolgimi koraki, zraven njega pa drobi in se ziblje debeli Patachon in zaupno gleda kvišku na svojega dolgega mojstra, kateremu je slepo udan in ki ga tako pokroviteljsko izrablja!

Pat in Patachon sta tipični figuri, filmska zvezdnika, ki ju pozna ves svet. Celih šest tednov bosta sedaj na Dunaju, kjer imata glavno vlogo v velikem filmskem delu «Dva poteptupa v Prateru». V torek sta se pripeljala na dunajski zapadni kolodvor, kjer jima je priredilo občinstvo sprejem, kakršnega nista pričakovala. Na kolodvoru se ni zbralo menda nič manj ljudi kot pred par meseci, ko se je pripeljal v avstrijsko prestolnico drug filmski zvezdnik, mali Jackie Coogan. Filmska družba «Emelka» je kaj iznajdljiva. Ze sprejem tega komičnega para je skušala ovekovečiti na platnu.

Pat in Patachon sta prišla na Dunaj v svoji «uniformi». Mislilo si večšočiglavno množico, ki je napolnila prostorni zepadni kolodvor in nestrno čakala prihoda svojih ljubljencev, ki ju je doslej poznala le s platna. V ospredju oficijelni zastopniki filmske družbe, zastopniki raznih oblastev in tako dalje. Iz vagona stopita dva capina, zvesto se po stari navadi drže za roko, in ki se skušata molče preriti skozi goste množice. Vključajo in prerivajoča se množica je takoj vdrla v prazen prostor, ki ga je poltacija pustila od voza do izhoda, da bi Pat in Patachon mogla neovirano prispeti pred kolodvor.

Radost Dunajčanov je pokvarila «Emelka» skoraj ves program. Koj na kolodvoru je morala igrati mala Margareta Timann z obema zvezdnikoma in bi se morala videti na platnu. Operaterji so res smekali prizor. Ali kaj bo prišlo na platno. Mala igralca se je kar izgubila v capljajoči in naravnost posbesneli množici. V filmu boš lahko videl le dolgega Pata, kako prestrašen gleda na tisoče Dunajčanov, ki ga hočejo kar strati. Tam nekje med množico se ziblje velik klopčič ljudi in skuša videti nekaj majhnega, debelega v sredi. To je Patachon, ki si obupno dela pot, da bi prišel iz teh človeških valov. Gotovo ni slučaj, da se je takoj pri izstopu filmske dvojice iz vlaka prelil le Patu in Patachonu pristen dunajski poteptuh in jima prijateljski stisnil roko, kakor se spodobi med tovariši! Le s silo si je ta pristni capin delal pot skozi strastno gnečo do avtomobila, noseč na rokah utrujenega in sopihajočega Patachona.

Pat in Patachon sta Skandinavca. Mali Patachon se piše Herald Madsen in je prišel na Dunaj s svojo vitko, elegantno ženo Evi in svojo hčerko. Najprej je bil 16 let clovi v cirkusu, dokler ga ni pred štirimi leti iztaknil v Kodanju ravnatelj Nielsen in ga angažiral za svojo filmsko družbo. Pri igranju je prišel slučajno skupaj s Patom, in harmonična disharmonija njunih postav

je takoj napravila iz njih nerazdružljiva prijatelja.

Pat je bil 20 let pri gledališču, potem pa je že osem let pri filmu. Prvotno je delal pri družbi Nordisk v Kodanju. Predno je prišel k gledališču, je bil knjigovski vajenec. Slučajno je takrat videl nekoč dimni karja, ki je imel ono «masko», ki se mu je tako priljubila, da si jo je takoj osvojil in nastopa sedaj vedno v njej. Kdor vidi Karja Schlendeströma v civilni obleki, si skoraj ne more misliti, da je ta nekočliko boječ gospod z gladko obratim in inteligentnim obrazom filmski igralec Pat. Čudno je, da je dolgi Pat star ravno 43 in njegov mali, debeli prijatelj natanko 34 let.

V svoji domovini Danski imata Pat in Patachon ime «Svetlinik in priklopni voz», v Holandiji «Watt in Polwatt», na Francoškem pa, kakor pri nas, «Pat in Patachon».

Letošnja kraljica Pariza

18letna strojepešica Fraigneux.

Ta dni so izbrali Parizani prvo lepoto, katere dobi vsako leto naslov «kraljica Pariza». Vsa mesta četrt je poslala pred komisijo lepoto in ko je bil zbor popoln, je predsednik republiko izbral izmed družbe najpešnejše, katara bo s svojo lepoto leto »kraljica« v pariški prestolnici budila zavist in srd ostalih simeščank. Ta sreča je letos doletela gđ. Zoržeta Fraigneuxa.

Ko je bila dama izbrana, jo je zadela težka dolžnost: celi dve uri je morala na predpisni sprejem najimenitnejše sodobne francoske osebnosti ter se vsakemu posebej nasmejati in mu pokloniti cvetico. Zoržeta Fraigneux je s tem postala najzanimivejša ženska v Parizu in glasoviti klovni Fratellini je bil tako drzen, da se je doteknil s svojimi polbarvanimi ustnicami njenega levega obraza, katerega je oskrnil s svojim poljubom. Toda nad tem se ni spotalnil nihče, ker je Fratellini v Parizu zelo popularna oseba. O njem pišejo vsi listi, govore vsi ljudje, z njim se bavijo vse družbe. V odškodnino za njegovo predrznost je bila deležna gđ. Zoržeta drugih časti: dobila je mnogo darov, zlata in dragih kamenja, obsipali so jo s cvetjem in zdaj bo imela celo leto dni pristop v najodličnejše pariške družabne kroge.

Ze prvi dan je imela «kraljica Pariza» mnogo posla, da je odbijala nadležne goste, ki so jo neprestano obkrožali. Vozila se je v avtomobilu s svojim spremljevalcem in za njo je drvelo vse polno vozil, v katerih so ji sledile lepe ženske in moški galani. Gđ. Zoržeta Fraigneux pa bo s svojo lepoto gotovo napravila še uspešno kariero: dami je namreč komaj 18 let in je bila doslej strojepešica v nekem podjetju. Z gotovostjo lahko trdimo, da se ne bodo njeni nežni prsti nikdar več dotaknili tipke pisalnega stroja, kajti Pariz jo je dvignil letos na tako visoko družabno stopnjo, da ji pač ne bo treba iskati moza potom inseratov.

✕ Morilec Leirerjevo prijatelj? Madžarski listi pišejo, da je prišla rumunska policija v Nagy-Karolyju moža, ki je prekoratil mejo brez potnega lista. Mož pravi, da se piše Julij Kocsis in je doma iz Budimpešte. Rumunska policija misli, da ima v rokah Julija Pötörja, ki je umoril pred tremi meseci demimondko Amalijo Leirerjevo in ki ga sedaj tako marljivo iščejo.

✕ Železniška nesreča na Poljskem. V pondeljek ponoči se je pripetila na Poljskem na progi Varšava-Krakov v bližini postaje Rogov velika železniška nesreča. Brzi vlak, ki je peljal iz Krakova v Varšavo, je iz doslej še neznanih vzrokov skočil iz tira. Lokomotiva je padla preko nasipa in potegnila seboj tri vozeve, ki so se popolnoma razbili. Doslej so potegnili izpod ruševin tri mrtve, med njimi dva železničarja in 12 ranjenih. Treba bo več dni, da se proga očisti razbitih vagonov. Oblastva so uvedla strogo preiskavo, da doženejo krivca nesreče.

✕ Zanimiva poroka v Varšavi. V veliki varšavski sinagogi se je vršila ta dni poroka Angleža Lorensa Henryja s hčerko varšavskega trgovca Neumi Czarnega. Lorens Henry je prestopil v židovsko vero in se imenuje odslej Salomon Martimore. V

sinagogi sta bila prisotna tudi angleški generalni konzul in njegova soproga. Lorens Henry izhaja iz stare odlične britske rodbine in ga je šele nedavno sprejel pariški rabbin Dreyfus v židovsko cerkev.

✕ Mokri policaji. Časopisi poročajo iz Newyorka, da je bilo v mestu Cincinnati aretiranih 46 policajev, ker so prekršili prohibicijski zakon, ki prepoveduje alkoholne pijače.

Občni zbor „Zveze gostilničarskih zadrug za Slovenijo“

Ljubljana, 26. marca.

Danes dopoldne se je vršil v gostilniških prostorih g. Kavčiča v Ljubljani ob lepi udeležbi XII. redni občni zbor «Zveze gostilniških zadrug za Slovenijo», na katerem je bilo zastopanih 19 zadrug iz raznih krajev.

Zborovanje je otvoril predsednik Zveze g. Fran Kavčič, ki je uvodoma pozdravil vse zborovalce in zlasti zastopnika Trgovske in obrtne zbornice dr. Pretnarja in zastopnika mestnega magistrata dr. Kodreta.

Zvezin tajnik g. Pintar je v svojem poročilu o delovanju Zveze v preteklem poslovnem letu naglašal, da je bilo glavno delovanje osredotočeno na številne iniciativne akcije in posredovanja. Tako je Zveza podala Trgovski zbornici konkretne predloge k osnovi novega obrtnega reda ter v posebni spomenici navedla najvažnejše postavke, ki se tičejo ureditve gostilničarske obrti. Nadalje je z ozirom na vprašanje trgovskega ministristva, kakšen vpliv imajo novi predpisi taksnega zakona, izdelala obširno spomenico z navedbo vseh slabih posledic teh taksnih odredb in o njih pogubnosti za narodno-gospodarski položaj dežele. Predlagala je, da se ta proračunjeni dohodek države prevrne na trošarinski davek po celi državi enakomerno. Zveza je imela obilo posla tudi s podeljevanjem in razlaganjem pravnih nasvetov, važnejša daljša razmotrivanja v interesu gostilničarstva pa je priobčevala v stanovskem glasilu «Gostilničarju».

Iz blagajniškega poročila, ki ga je istotako podal g. Pintar, je razvidno, da se nahaja Zveza v težkih finančnih priključih, ker člani poedinih zadrug ne izvršujejo točno svojih obveznosti. Računski zaključek kaže 35.829.83 Din izdatkov in 33.508.50 Din dohodkov. Z ozirom na neugodno finančno stanje je občni zbor izdal delegatom poedinih zadrug točna navodila, kako naj postopajo, da bodo zadruge pravočasno izpolnile vse svoje finančne obveznosti.

Po blagajniškem poročilu se je oglašal k besedi zastopnik Trgovske in obrtne zbornice g. dr. Pretnar, ki je v daljšem govoru omenjal, da je gostilničarska obrt najbolj organizirana in zlasti z ozirom na tuški promet eminentne gospodarske važnosti. Danes pa se nahaja ta obrt v težkem položaju. Brezmena so velika, novi davki, nove takse in nove socialne dajatve povzročajo gostilničarjem obilo bojznj za nadaljnji obstoj. Najbolj je zadela gostilničarsko obrt zlasti takсни zakon, ki je potreben nujne in temeljite revizije. Zavedati se moramo, da igra danes obrtniški stan v državi veliko vlogo. Samo v naših ožjih domovini je okoli 25.000 obrtnikov-volilcev, a vsi ti nimajo danes v parlamentu niti enega svojega zastopnika. (Medklic: «Imamo samo fajmoštre!») Nato je govornik bodril zborovalce, da se marljivo oklepejo svoje zadruge, ker le na ta način bo mogoče, da bodo obrtniške želje upoštevane na pristojnih najvišjih mestih.

Zastopnik mestnega magistrata doktor Kodre je zlasti obsodil ono določbo taksnega zakona, ki dovoljuje neomejeno otvarjanje žganjarij in alkoholnih točilnic, samo da se plača predpisana taksa. Treba je delati na to, da se ta določba ukine, ker sicer ostane na eni strani ves antialkoholni pokret iluzoričen, na drugi strani pa se zopet ubija soliden in potreben gostilničarski stan. Obva govornika sta žela za svoja stvarna izvajanja obilo priznanja.

Zatem se je razvila dolga in stvarna debata o korakih, ki jih je treba podvzeti proti sedanjemu sistemu taksnih predpisov in proti množini točilnic po taksem pravilniku. Občni zbor je soglasno sklenil, da odlošje na ministrstvo za notranje zadeve in na druga pristojna mesta spomenico s sledečimi predlogi:

1) Z novim obrtnim zakonom naj se zagotovijo, da spada podeljevanje obrtnih

in točilnih pravic obrtni oblasti I. in II. instance, ki so podrejene trgovskemu ministristvu s sodelovanjem strokovnih organizacij.

2) Pri podeljevanju obrtnih pravic naj se ozira v prvi vrsti na strokovno izvežbanost in sposobnost, ki jo morejo oceniti samo strokovne organizacije.

3) Finančna oblastva, ki podeljujejo točilne pravice, naj dbe nalog, da obveščajo v vsakem poedinem slučaju podeljevanja točilnih pravic pristojno zadruzo gostilničarjev, ker morajo te po svojih pravilih voditi natančen register in razvidnost o vsem gibanju v točilni obrti.

4) Točenje alkoholnih pijač po trgovinah in zajtrkovnicah naj se prepove. Uveljaviti naj se zopet načelo, da smejo trgovine prodajati alkoholne pijače kot preje v po trgovskem načinu zaprtih steklenicah in le za potrošnjo izven lokala.

5) Zahtevamo, da se zopet uvede red, pravilnost in disciplina v gostilniško obrt, kajti brez tega je moderen napredek gostilničarstva, kavarništva in hotelištva povsem iluzoren. Za to naj se pri sestavi novega obrtnega zakona vzame za podlago tudi II. in VII. poglavje bivšega avstrijskega obrtnega reda, noveliranega z zakonom dne 5. februarja 1907.

6) Tarifna postavka 62 zakona o takсах in pristojbinah na naj se v Sloveniji, še bolj pa v celi državi, koder se plačuje državna trošarina s čl. 13 taksnega pravilnika vred ukine.

Zveza gostilničarskih zadrug sicer lojalno priznava, da potrebuje država številna sredstva za obstoj in delovanje in za to tudi ne odklanja dajatev državi, ampak le prosi, da se te dajatve tako uredi, da je možno z njimi kalkulirati ter da zadenejo plačila vsakogar enako pravilno in pravično. Končno se Zveza zavzema za to, da se ukine naredba, vsled katere morajo točilci žganih pijač voditi natančen register. Zmote in difference pri vpisovanju so mogoče brez krivde prodajalca, a vsaka najmanjša zmota se smatra za prestop in najmanjša globa je 1000 Din. Za malega točilca je to uničevalno, ko mu obrat ne zadošča niti za redne potrebe.

Končno je občni zbor sprejel še malenkostno izpremembo pravil. Ker se je sedaj ustanovila gostilničarska zadruga zveza tudi na Štajerskem, si je Zveza nadela nov naslov: «Zveza gostilničarskih zadrug v Ljubljani». V njeno kompetenco pa spadajo vse zadruge, ki se nahajajo v območju ljubljanske oblasti.

S tem je bil dnevni red izčrpan in predsednik je zaključil lepo uspeši občni zbor.

Ob 8. zvečer se je vršil v kazinski dvorani in vseh prostorih restavracije družabni večer, ki je bil izredno animiran. Restavrater g. Krapež je okrasil dvorano z zelenjem.

Zabavo so posetili med drugim veliki župan ljubljanske oblasti dr. Baltič, divizijski general Stojanovič s soprogo, gospa Milena dr. Žerjavova in mestni gerent Likozar. Spored je otvoril šentjakobski salonski orkester s koncertnimi točkami. Šentjakobski pevski zbor pod vodstvom prof. Gröbminga je dvakrat nastopil z ljubimi pesmimi domačih skladateljev. Prav prijetno so zabavali občinstvo konicni prizori in kupleti. Obilo odobravanja je že končno tudi celokupen barski ansambl. Sledil je ples, ki je trajal pozno v noč.

Kakor v kazinski dvorani, tako se je razvila tudi v vseh prostorih restavracije Zvezde prijetna zabava številnega občinstva. Poleg stalnih godb v kleti in kavarni je pridno skrbel za prijetno razpoloženje še v restavraciji simpatičen kvartet salonskega orkestra, tako da je bilo za zabavo vsestransko in povsod poskrbljeno.

Karel Spitteler:

Ksaverij Gölgen

Spitteler, lani umrl švicarski pisatelj, je bil odkrivan z Nobelovo nagrado in je dosegel evropsko slavo s filozofskimi poemami «Ol mpslka Vesna». Francoski pisec Romala Rolland ga imenuje največjega epskega pesnika naše dobe.

Človek ne bi imel zvečer dolgo ostati na vrhu Schindelegija, a srce mu tudi ne da, da bi se tako kmalu odstranil. Zato mora potem korakati več ur v temi in pride v Schwintze šele pozno ponoči. Mesec in zvezde pa niso zanesljivi vodniki v planinah. Lahko se zgodi, da vas preseneti nevihta. To se je pripetilo meni poleti in v svojo srečo sem kmalu zagledal bomo pastirsko kočjo, kamor sem se zatekel.

Gospodar me je sprejel s prijaznimi besedami: «Kaj posebnega vam res ne morem nuditi, toda če rad berete predno zaspite — tukaj je.» In je položil na mizo poleg brleče lojčke tri zaprjene knjige, nato pa mi je voščil lahko noč in odšel v drugo kamrico.

Ena izmed knjig je bila šolska čitanka, druga so bile mašne bukve, tretja pa — starinska izdaja procesov zoper copernice in čarovnice. Odprl sem zadnjo knjigo in čital: «Niti na poti na zra-

mado se ni skesal, temveč je klet Boga in kričal, da je vrag ustvaril svet, ker bi koga drugega ne veselila tako zoperna šala.» Te vrstice so me osupnile. V starodavnih pobožnih časih so namreč častili Boga in svetnike tudi najhujši zločinci. Zato sem svečo prižgal in začel čitati na rmenih listih stare knjige to-le usodno povest:

«Ksaverij Gölgen — tako se je pisal zločinec — je bil ubog čolnar in je vozil po lepem Vierwaldstätterskem jezeru kméte iz vasi v mesto na trg. Enkrat na leto, pozno v jeseni, je navadno peljal preko svetega Gottharda veliko čredo v Luzern na sejem. Pozimi pa je pomagal bogatim schweizskim meščanom pri gospodarstvu in so ga imeli vsi radi zaradi vlnudnosti, zanesljivosti in njegovega prijaznega obraza. Bil je namreč revež. Plesal je sicer boljše kakor vsi bogati ženinji skupaj, toda nihče ni mogel misliti, da bi si utegnil ta moč ustvariti lastno družinsko ognjišče.

Tako je minilo več let. Ko je dosegel Ksaverij 30. leto (to je bilo leta 1641.) je pustil ples, ker je mislil, da je že prestar. Drugo jutro pa je zopet kmal živino v Luzern in se je ustavil poleg krčme v Glorniku.

Ožgano bosonogo dekle, izpodrečano in z rdečo rožo v črnih laseh je bilo

večkrat mimo njega in prožno nosilo polne košare grozjda. Vsako pot so se ustavile oči te ženske na njem. Končno se je punica zarežala, pokazala bele zobe, ga sunila s komolcem in zakričala: v spakodran! Švicarski nemščini: «Lenuh, kaj pa tako zijaš vame, mari bi mi pomagali!» Viničarji so se ob teh besedah veselo zasmejali. Ksaverij se je dvignil in je moral pomagati. Šel je s krivčkom v vinograd in je tam delal do večera. Če je le za trenutek prenehajal z delom, ga je dekle začelo preganjati: «Le šel, le šel!» Ko je delo končal, se mu ni nihče zahvalil. To je tukaj pač tako v navadi, si je mislil Ksaverij. Toda pri stotem koraku se je obrnil nazaj ter se vrnil v vas. Dekletu so zazorele oči, ko ga je videla pred seboj. Ugriznila se je v ustnico in je pričakovala, da jo ožvori.

«Kako pa ti je ime?» — jo je vprašal. — «Speranza.» je odgovorila in se nasmejala. On pa je bil v zadregi in je odšel. Do Luzerna je dolga pot. Čreda gre počasi. Ksaverij si je vse dobro premislil. Ko je opravil svoje delo, je šel k glavarju, pri katerem je služil pozimi ter ga vprašal, ali mu svetuje ženitev. Glavar ga je potrepljal po plečih in rekel: «Če bi bil duhovnik, bi moral premisliti. A ker vprašate mene, vam povem, da je ženitev dobra stvar, če se le oba imata rada.»

Tako se je zgodilo, da je prišel Ksaverij nazaj z mlado ženo. V Glorniku so se vsi radi odkrižali sirote brez staršev. Speranza je imela doto v culiči, katero je vzel Ksaverij na rame. Ko je prišel domov, so se vsi čudili mladi Italijanki. Kmetje so bili jezni. Da je vzel Ksaverij revo za ženo, to je bila njegova stvar, toda čemu je bilo treba pripeljati tujko, ko je vendar bilo toliko domačih nevest? Tega mu ni nihče oprostil. In zgodilo se je skoraj tako, da bi bil ostal Ksaverij celo brez zaslužka, če ga ne bi bili podpirali bogati in manj nestrni meščani.

Ksaverija pa je domača sreča odškodovala za vse sovraštvo tujih ljudi. Speranza ni bila dobra gospodinja — to je tudi bila vada na mlini vseh zlobnih jezikov v sosedstvu — a bila je zato vedno vesela in je prepevala kot ptica. Ko je šla z možem v nedeljo k maši, se je držala zelo ponosno. Nosila je glavo pokonci. Ksaverij se je takrat počutil izredno srečnega ter ne bi za nobeno ceno zamenjal z županom ali s komurkoli izmed bogatašev. Ko pa se jima je leto pozneje rodila še hčerka, je postal tako vesel, da ni hodil nikamor razen v cerkev, a najraje je bil doma. Tako jima je cvela sreča do leta 1645. Takrat na pusti dan je ostal

mož doma s hčerko. Speranza pa je šla na ples. Ko se je vračala ponoči domov, so jo napadli pijani fantje. Branila se je, sicer, a na koncu je podlegla in so jo ubili. «Bili so razvneti, ker jih je moril dolgi čas» — tako je zapisal sodnik. Ksaverij pa je začel kazati brezvestvo, ki se je stopnjevalo brez meje in konca. Po umoru svoje žene je hotel tožiti krivce. Nadlegoval je vplivne osebe po celi Švici, kakor da so vinjeni fantje ubili domaćinko, a ne pritepenke. Lahnje iz doline. Vsi uradi so odbijali to smešno tožbo. Ksaverij pa se je zaprl v domačo hišo, pustil si je rasti brado in ni več prišel k obhajilu. Ko mu je očital župnik njegovo vedenje, je odgovoril: «Naj stori Bog čudež, naj mi vrne Speranza, pa ga bom zopet častil.» In je preklinjal cerkev ter malikoval pred svojim otrokom, malo Speranza. Kupil ji je lepe čevlje in lepo obleko. Speranza je vihala nos kakor bi bil njen oče župan v Luzernu. Ose ni otroka nikdar pretepal kakor to delajo pobožni starši, marveč je hčerki strežal kakor sluga. Deklica se ni igrala z otroci in ni zapustila očeta. Kadar sta šla kam, sta šla vedno skupaj, pa najsil je bila njuna pot v Luzern ali v Italijo.

Tako so važani domnevali, da je postal Ksaverij čarovnik in črnošolec. Sumnjenja so počeli postajati nepri-

Gospodarstvo

Gibanje cen na čičaški žitni borzi

Vedno bolj se pred široko javnostjo razkriva ozadje igre, ki se je izja jeseni vršila na najmerodajnejšem žitnem tržišču na svetu na čičaški žitni borzi. Zanimanje vsega sveta obvladujejo danes dogodki na tej borzi, kjer se kuje usoda cen najvažnejšemu predmetu prehrane žitu. Mi smo sproti beležili vse važnejše spremembe cen in mahinacije ameriške veletrgovljinice, ki je izrabila slabe rezultate svetovne žetve in skušala obogatiti z atentatom na žepne široke množice konzumentov.

Izza septembra prošlega leta je obvladovala čičaška cena pšenici položaj na svetovnem žitnem trgu. Nedvomno je temeljni povod za naraščanje cen slabša svetovna žetev, ki pa do tako ogromnega porasta cen ni opravičevala. Do takšnih cen je mogla gnati le organizirana spekulacija, ki je mogla izkoristiti vrhu vsega še dejstvo, da je bila v Zedinjenih državah napram drugim državam žetev najpovoljnejša. Vse države, ki uvažajo pšenico, so bile navezane na dobavo iz Amerike.

Vendar ameriški trgovci niso pričakovali, da se bo dosegla cena 2 dolarja za bushel, kar se je zgodilo koncem januarja. Zaradi takratne krite potrebe in tudi zaradi pretiranih cen so v februarju pričeli nakupovati pšenico in sredi februarja se je visoka cena pšenice zrušila ter padla na okrog 1.75 dolarja. Spritožne cene je kupčija ponovno močno oživila in zadržala nadaljnje padanje, nakar je začela zopet rasti in se dvignila nazaj na nivo okrog 2 dolarjev.

Konzum je imel medtem dovolj časa, da je pokrtil svoje glavne potrebe in zato ni bilo nepričakovano, da se cene zopet rapidno padle. S tem so računali tudi spekulanti, ki na ponoven večji porast več ne upajo. Prav za prav so voditelji žitne kupčije padec cen povzročili sami, ker so pričeli z močnimi ponudbami. Kaj je vzrok tej povečani ponudbi s strani izkušenih žitnih veletrgovcev, se samo ugiba. Verjetno je, da jih je do tega privedlo dejstvo, da je žitnih zaloz na svetovni konzum na svetu prilično dovolj do nove žetve in da ne bo več novih večjih nakupov. Vrh tega pa so tudi izgledali nove svetovne žetve doslej zadovoljivi.

Položaj na italijanskem vinskem trgu

Občni položaj na italijanskem vinskem tržišču je že dalje časa nezadovoljiv. Povpraševanje je zelo zmerno, kar tolmačimo s splošnim padanjem vinskega konzuma tako v Italiji kakor v državah, ki so glavne odjemalke italijanskih vin. Cene slabših in srednjih vin nazadujejo in le prvovrstna vina imajo krepke cene, ki kažejo mestoma tendenco naraščanja, ker je po njih še največ povpraševanja. Izgledi za novo vinsko letino so prav ugodni, kar je tudi eden momentov, ki bo povzročal nižanje cen, čim se bo jasneje pokazalo, kolikor obetajo vinogradi.

Od vseh italijanskih vinskih tržišč je menda najslabše tržaško, kjer vlada popolna stagnacija. Obilne semkaj prespele nerazrodne zalozge se morajo vsika diščiti. Cene postopno popuščajo. Belo 15 do 16 odst. vino se ponuja po 95 lir za hl via mare, a ni kupcev. Vohče je v vsej Julijski Kraini slaba kupčija in večina vinogradnikov toži, da pridelovanje vina ne nese več.

Drugače se cene na italijanskem tržišču gibljejo med 100 do 150 lir za hl po kakovosti.

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza (26. t. m.) Pšenica: baška, 2 vagona 455-460; banatska, Zenta, 2 vagona 460. Turščica: baška, 2 vagona 175; marc, Donava 30 vag. 190; april, 2 vagona 175; marc, Donava, 35 vagonov 190; maj-junij, 10 vagonov 205; junij-julij, 5 vagonov 210; junij-julij 5 vag.

danje — takrat ko je kaznoval Bog občino za grehe leta 1647. Učitelj Balzer je peljal otroke k maši v Einsiedeln, kjer so imeli praznik. Med potjo so našli v gozdu strupene jagode. Otrokom je bilo zabranjeno dotakniti se tega sadu in na shodu so vsakemu učenca naložili 20 batin, da ne pozabi prepovedi. Samo Ksaverij Gülden ni hotel kaznovati svojega otroka s šibo. Zadrževal je od hčerke samo častno besedo, da se bo držala prepovedi. Deklica se je veselo zasmehala in je obljubila, da se ne bo dotaknila nobene jagode.

Ko je prišel učitelj s šolariji na hrib, fih je hotel preteptati po naročilu roditeljev, da ne pozabijo prepovedi. Toda otroci so ga napadli, vrgli na tla in zvezali ter pričeli jesti prepovedane jagode. Šele ponoči v mesečini, ko so jih začele mučiti neznozne bolečine v želodcu, so se začeli kesati. Razvezali so učitelja, mu poljubovali roke in noge ter ga rotili, naj jih pelje domov. Sedmorica jih je ostala na mestu mrtva. Še več jih je izdihnilo doma, ostali na do dolgo časa teko boholavi. Edino upanje ni zapustila zvezanega učitelja, ni jedla jagod in je prišla domov zdrava. Jasno je torej bilo, da jo je otela smrti le vražja veda njenega očeta.

Toda božja roka je segla tudi po ošabnem črnosolcu. Vaški otročaji so nekoč zagrali v Spermazo velik kamen, da je deklica težko zbolela. Ksaverij, ne da bi se zatekel po pomoč v cerkev, je poklical pomoči iz Luzerna dva zdrav-

212.5; sremska, april, Sava, 35 vagonov 185; sremska april, Donava, 30 vag. 196; banatska, april, 5 vag. 187.5. Moka: »0«, kombinirana baška 650; »0s«, sremska, 1 vagon 650; »0s«, baška, 1 vagon 660. Otrobi: v jutitnih vrečah 200. Tendence stabilizirane.

Dunajska borza za kmetijske produkte (25. t. m.) Kupčija je bila minimalna, deloma radi praznika, deloma pa zaradi oslabljenja na ameriških borzah. Notirajo v šilingih za 100 kg vključno blagovno-prometni davek brez carine: pšenica: domača 53-54, madžarska 53-54, Rosafé 53-55, jugoslovska 54-54.50, Rosafé 54-55; rž: domača 47.50-49.50; ječmen: domači 47-52, češki 59-62; turščica: 27-28; oves: domači 39-40, rumunski 38.75-40; pšenični zdrob: 41-45; pšenična moka: madžarska 85-89, jugoslovska 84-87 šilingov.

Uradni tečaj za april: 1 napoleonor 240, 1 zlata turška lira 270, 1 angleški funt 297, dolar 62, 1 kanadski dolar 61.50, 1 zlata nemška marka 14.80, 1 poljski zlatnik 11.50, 1 avstrijski šilling 8.77, 100 francoskih frankov 322, 100 švic. frankov 1197, 100 italijanskih lir 252, 100 belgijskih frankov 614, 100 holandskih orintov 2480, 100 rumunskih lejev 29, 100 bolgarskih levov 45, 100 danskih kron 1120, 100 švedskih kron 1670, 100 norveških kron 955, 100 pezetos 882, 100 grških drahem 94, 100 češkoslovaških kron 184, 1 milijon madžarskih kron 859 Din.

Dohodki davkov v decembru 1924. Meseca decembra 1924 so znašali dohodki od direktnih davkov in davčnih doklad (brez prometnega davka) in 500 odstotne ter 30 odstotne izredne davčne doklade skupno 102,678.642 Din naprami 55,696.031.06 Din v proračunu. Od tega odpade: na Hrvaško in Slavonijo 18,935.697.80, Bosno in Hercegovino 20,860.571, Vojvodino 28,062.754.53 Slovenijo 12,279.343.32, Dalmacijo 3,734.354.06 Srbijo in Crnogoro 18,865.922.21, Din. Prometni davek je dosegel v tem času 20 milijonov 479,094.59 Din napram okrog 16.7 milijona v proračunu.

Koliko plačamo na dividendah inozemstvu. Beograjsko »Vreme« razmotriva vprašanje, koliko gre denarja za izplačanje dividend v inozemstvu, in obžaluje, da finančno ministrstvo se ni izvedlo organizacije ter kontrole, ki bi nam omogočila točen zadnji pregled. »Vreme« zatrjuje potem nekega strokovnjaka, da dosega ta svota letno okrog 1 milijarde Din. Dotični strokovnjak namreč računa, da so inozemci investirali pri nas okrog 10 milijard in da vlečejo na ta kapital povprečno 10 odstotno dividendo. Te številke so tako visoke, da dvomitno tudi v njihovo približnost.

Dohodki glavnih carinaric so znašali v prvi dekadi t. m. 50,378.965 Din. Največ dohodkov izkazuje carinarica Zagreb — južni kolodvor, in sicer 7,948.224 Din; potem sledi Beograd — železniška postaja 7, milijonov 374.280; Beograd — Sava 6,090.653; Subotica 3,297.904, Maribor 2,676.807, Ljubljana 2,543.452, Novi Sad 2,174.471, Skopje 1,802.234, Sarajevo 1,707.397, Sušak 1,441.668, Sombor — Beždan 1,355.520, Veliki Bečkerek 1,283.839, Zagreb 1,208.219, Vinkovci 1,099.674 Din. Ostale carinarice izkazujejo dohodke pod 1 milijonom Din. Od teh izkazuje: Jesenice 488.563, in Rakke 314.717 Din. Dohodki carinaric od 1. aprila 1924. do 10. t. m. znašajo 1,623,046.185 dinarjev napram 1,579,266.762 Din v enakem času predhodnega poslovnega leta.

Zopet slabša tendenca na ameriških žitnih borzah. Po krajši pavzi pokazujemo novice na ameriških borzah zopet padajoče gibanje. Vzrok je v ponujkanju povpraševanja iz inozemstva. — Tudi poročilo mednarodnega poljedeljskega zavoda v Rimu o znatnem povečanju areala v skoro vseh žito pridelajočih državah bržkone upliva na tendenco v smislu mlačnosti. Kupčija slaba. Stanje posevkov se v vseh evropskih državah razen Anglije ocenjuje ugodno.

Proti uvozu carin na promet. Časopisje poroča, da so službeni organi proti temu, da se uvede carina na uvoz premožnosti, kakor to zahtevajo lastniki premožnosti. Pač pa se namerava zaščititi domača produkcija prometa z znižanjem prevozne tarife.

Upostava normalnega železniškega prometa. Iz Beograda poročajo: Ker se je

vrtime zboljšalo in ni več snežnih metežev, se je od 22. t. m. upostavljal na vseh progah razen na Steinbeisovi železnici normalen promet.

Položaj na tržišču jalec. Zaradi bližajočih se velikonočnih praznikov so cene neznatno krepkeje. Izvoz je oživel, zlasti v Nemčijo. Prodajne cene so poskočile do 150 švicarskih frankov za zabojo (1440 komadov) franko obmejna postaja. Dovozi so normalni. Nakupne cene se gibljejo povprečno med 75 do 80 par komad. Le mestoma, zlasti v Prekmurju, se dobi komad tudi po 50 par.

Jugoslovska svila na milanskem trgu. Na milanski trg so prispele večje količine jugoslovske svile in odpadkov iz državnih tvornic v Novem Sadu, Pančevu in Novi Kanji. Svila je prvovrstna in že znana italijanskim svilarjem, ker je iz istih tvornic že prej prihajala na milansko tržišče.

Živahne priprave za otvoritev liske železnice. V Splitu se je nahajala te dni komisija general. direkcije železnice, ki s predstavniki tukajšnje železnice in pomorske direkcije proučava potrebe splitske proge za bodočo redno funkcioniranje liske železnice. Iz Splita je komisija odpotovala v Šibenik.

Zanimivi podatki o protestiranih menicah. Tekom meseca januarja je bilo v Beogradu protestiranih skupno 630 menic. Od tega je bilo: 473 menic, ki so se glasile skupno na 19,647.993 Din, 32, glasečih se skupno na 49,765.15 lire, 19 skupno na 229,323.90 frfr., 10 na 82,174.88 Kš in 12 na 5226 dolarjev, 8 na 57,545.200 aK, 25 na 88,630.49 šv. fr., 1 na 3450 belg. fr. in 1 na 240 švedskih kron.

Ukinitev omejitve v deviznem in plačilnem prometu z inozemstvom v Avstriji. Z Dunaja poročajo: Z naredbo finančnega ministrstva se ukine omejitve devizne trgovine in plačilnega prometa z inozemstvom. Predvsem se razveljavljata zabrana izvoza in nakazanje domačih plačilnih sredstev na inozemstvo kakor zabrana dovoljenja kreditov inozemcem. Istotako se bo sedaj lahko v potnem prometu vzela poljubna svota domačega denarja s seboj v inozemstvo.

Mednarodni bombažni kongres se bo vršil 4. do 6. maja t. i. na Dunaju. To je dvajseti mednarodni bombažni kongres. Dunaj bo sedaj drugič sedež tega kongresa. Zborovalo bo okrog 250 delegatov iz vseh držav sveta.

Povišanje eskomptne postavke češkoslovaške bančnega urada. Po poročilu čeških listov se je na seji bančnega urada finančnega ministrstva sklenilo povišati eskomptno postavko od 6 na 7%, dočim ostane lombardna postavka nespremenjena.

Plačilna težkoča firme z modistovskimi prtilnicami na Dunaju. Firma z modistovskimi prtilnicami na Dunaju, firma z modistovskimi prtilnicami na dunabo M. Ellenbogen na Dunaju, ki ima še eno podružnico na Dunaju in eno v Zagrebu, je prišla v plačilne težkoče in bo prošla za prisilno poravnavo.

Borze

26. marca.

LJUBLJANA. Prve številke povpraševanja, druge ponudbe in v oklepajih kupčijski zaključki. Vrednote: 7-odst. posojilo 64 — 65, volna škoda 0 — 160, Celjska posojilnica 210 — 212, Ljubljanska kreditna 235 — 0, Merkantilna (110), Pradedi na 830 — 840, Slavenska 72 — 0, Kreditni za trgovino 190 — 200, Strojne 0 — 135, Veveče 100 — 110, Nihag 50 — 0, Stavbna 265 do 280. — Blago: les: bordenali 6 m, media 8, 35/35 do 40/40, fco meja 450 — 0; smrekove deske, monte, paralelno prišelje, 4 m dolžine, od 16 cm, 12 mm, 18 mm, fco meja 610 — 0; bukova drva, 1 m dolžine, polsuha, fco meja tranzitno, 5 vagonov (25); bukovo oglje, i. a, vilano, fco meja tranzitno, 1 vagon (118); poljski pridelki: pšenica: prekmurska, 74/75, fco Delnja Lendava 0 — 470, medjimurska, 72 kg, pariteta Ljubljana 0 — 465; odpadki pšenice, pariteta Ljubljana 0 — 300; pšenični otrobi: drobnj, jutne vreče, fco Ljubljana 0 do 210, drobnj, polpapirnat — poljutne vreče, fco Ljubljana 0 — 205, debeli, jutne vreče, pariteta Ljubljana 0 — 257.50; turščica: promptna slavonska, pariteta Ljubljana 0 do 212.50, drobna, medjimurska, pariteta Ljubljana 0 — 240, okrogla, promptna, fco medjimurska postaja 0 — 230; adla siva, fco slajerska postaja 0 — 287.50; ječmen, 61.5 — 62 kg, fco Ljubljana, 1 vagon (350); krompir: rdečkasti, fco slajerska postaja 0 — 140, beli, fco slaj, post. 0 — 135, rumeni, fco slaj, post. 0 — 110.

ZAGREB. V efektih tednenca nespremenjena. V večji meri se je povpraševalo le po Eskomptni. Jugo se je okrepla, Eskomptacija je oslabela. Od državnih papirjev se je razvil večji promet v agrarnih obveznicah, ki so poskočile na 30-31. Na deviznem tržišču se je začelo z izrazito slabo tendenco, ki je tekom sestanka dalje oslabela, zlasti po razgovoru z zunanjimi borzami, kar znači, da se pričena dinar na inozemskih borzah zopet popravi.

OGLAS.

Na dan 9. aprila 1925. g. u 11 pre podne zaključivače se putem nadmetanja kod 16. artilerskog puka direktna pogodba za nabavku 2.000 kilogr. pirinča i 250 kilogr. makarona po uslovima, koji se mogu videti svakog dana u kancelariji pomenutog puka. Kaucija 5%, polaže se na dan pogodbe do 10 časova pre podne na kasi 16. artilerskog puka. 1559 a

Ponudba je bila velika, povpraševanje majhno. Tečaj so tekom člega sestanka popuščali. Po borzi tendence dalje slaba. Notirale so devize: Dunaj 889-900, Berlin 1503.5-1518.5, Budimpešta 0.0875-0.0895, Italija izplačilo 256.15-259.15, London izplačilo 301.45-304.45, Newyork kabej 62.8-63.8, ček 62.56-63.56, Pariz 330-335, Praga 185.9-188.9, Svica 1214.5-1224.5. Valute: dolar 0-62.625, šilingi 885-905; efekti: bančni: Litorale 65-65.5, Trgo 15-16, Eskomptna 106-107.5, Kreditna Zagreb 104-106, Hipo 63.25-63.5, Jugo 111-112, Ljubljanska kreditna 235-0, Pradediona 830-840, Slavenska 71-0, Narodna 0-3700, Industrijski: Eskomptacija 47-48, Sečera 685-690, Isis 59-62, Nihag 50-60, Gutmann 460-500, Slavski 170-180, Slavonija 37.5-58.5, Trbovlje 415-0, Vevče 100-120, državni: 7% posojilo 63-63.5, agrarne 29-32, vojna škoda per kasa 159-161, obračun 159-160.

BEograd. Ker je dinar v Carlinu poskočil so nazadovale vse devize. Notirale so devize: Amsterdam 2515-2520, Dunaj 888-890, Berlin 0-1509, Budimpešta 0.0875-0.0877, Bukarešta 30.3-30.35, Italija 256.5-257, London 301.75-301.9, Newyork 63-63.05, Pariz 330-332, Praga 186.75-187, Sofija 45-46, Svica 1215-1216.

DUNAJ. Devize: Beograd 11.2175-11.2675, London 33.9675-34.0675, Milan 28.86-28.98, Newyork 709.35-711.85, Pariz 37.20-37.36, Praga 21.0475-21.1275, Curih 136.83-137.33. Valute dinari: 11.19-11.25 dolarji 704.60-708.60, marke 168.60-169.60 funti 33.87-34.03, francoski franki 37.13-37.43, švic. fr. 136.40-137.20.

PRAGA. Beograd 53.45, Rim 137.625, Pariz 177.50, Newyork 33.80, Curih 652.625.

BERLIN. Beograd 6.61, London 20.067, Newyork 4.195 Curih 80.90.

CURIH. Beograd 8.20, Newyork 518.50, London 24.81, Pariz 27.20 Milan 21.11, Praga 15.375, Budimpešta 0.0072, Bukarešta 2.475, Sofija 3.775, Dunaj 73.15.

Sokol

Telovadna akademija v Brodu

Sokolsko društvo v Brodu na Savi je priredilo v nedeljo zvečer na čast gostom, ki so se udeležili glavne skupščine JSS, svečano akademijo v dvorani Hrvaškega doma. Prireditelj, ki je obsegala trinajst telovadnih točk, je uspela nepričakovano, ker večina ni pričakovala od društva, da je zmoglo dati toliko lepih telovadnih nastopov. Sokolsko društvo v Brodu je pokazalo s svojo akademijo, da ima dobre telovadce vseh kategorij ter poštovne prednake, ki znajo dobro voditi svoje oddelke in imajo tudi dober okus za sestavljanje in kombiniranje skupnih nastopov. Sedem točk, ki so bile predvajane na akademiji, sta sestavila dva domačina br. Čolić in Vukotić in priznati se mora, da so bile baš te točke skoraj najboljši nastopi vse akademije, ki bi delala čas: vsakemu Sokolskemu društvu tudi večjih mest nego je Brod. Brodska akademija je bila živa priča velikega napredka jugoslovskega Sokolstva na Hrvaškem.

Akademijo je otvoril društveni starosta br. dr. Kovačič s kratkim nagovorom, v katerem je pozdravil navzoče zlasti še zastopnika Čehov in Rusov ter starostu JSS br. Gangla. Br. Gangl se je nato zahvalil za pozdrav ter v krasnem govoru poudarjal visoki namen jugoslovskega Sokolstva, ki mu je poleg telesne in moralne vzgoje najvažnejša naloga vzgojiti svoje pripadnike za jugoslovskega ideja, ki ne pozna meja med Hrvati, Srbi in Slovenci. Njegov govor je bil sprejet z viharim odobravanjem.

Nato so se vrstile telovadne točke brez daljšega odmora točno druga za drugo. Prva je nastopila moška deca s precej težkimi prostimi vajami, sestavljenimi po br. Vukotiću. Izvedba vseh štirih sestav je bila dobra, le druga vaja je pokazala nekaj pogrškov. — Članice so izvajale Erbenovo dvanaestko, sem in tja nekoliko površno in prepočasno, splošni utis pa je bil navzlic temu prav dober. Posebno pohvalo zasluži moški naraščaj, ki je predelal proste vaje, sestavljene po br. Černetu iz Ljubljane, prav dobro in strumno, kakor smo navajeni videti naš naraščaj, kar daje veselo upanje, da bo iz te mladine vzrastle najboljši sokolski material. Tudi ritmične vaje ženskega naraščaja so bile dobro izvedene in skrbno pripravljene. Člani so nastopili z letošnjimi obveznimi prostimi vajami. Volja je bila dobra, toda izgleda, da je bil rok za vježbanje dosti prekratek, ker je včasih odpovedala skladnost izvedbe. Kako je prišla četrta vaja med članske vaje nam ni znano. Mlad Sokolč je pogumno prednael lepo sokolsko deklaracijo. Duet moškega naraščaja in osmica članic sta bila lepa nastopa. Članice so pokazale domačo sestavo od br. Čolića. Skladba je dobra in solidna, spominja na Erbenove sestave, kar pa nikakor ne štejemo v zlo. Izvedba je bila prav dobra. »Devetka« sestavljena od br. Vukotića in izvedena od moške dece, je edina točka te akademije, ki ni bila povsem na mestu. To pa ne radi sestave am-

pak zato, ker jo je izvajala moška deca. Take vaje spadajo med člane ali kvečjemu za naraščaj, nikakor pa ne za deca, za katero so mnogo pretežke, četudi sestoji iz samih gibov iz prostih vaj. Kaj bo vadila deca, ko stopi v članske vrste? Ostale točke, in sicer proste vaje v krogu in proste vaje moške dece ter vaje z lok ženske dece so bile vse prav dobre glede izvedbe in sestave. Kot zadnja točka je bil nastop članov in članic z vajami s kij, kar je postavil načelnik brat Čolić. Tudi ta nastop zasluži pohvalo. Vaje s kij v zvezi z rajnim nastopom so bile skrbno sestavljene in vestno navežbane.

Vsi nastopi so bili izvajani na godbo po klavirju. Ženski naraščaj in ženska deca ter članice so pri raznih nastopih imele posebne telovadne kostume, kar je izvedbo vaj še oplešalo in svečanost povzdignilo. Sokolsko društvo v Brodu je s svojim nastopom lahko zadovoljno, zakaj v polnem obsegu je dokazalo, da je vrljo delavno in to je zanj največje zadoščenje.

Predavanja o Masaryku v koroškem sokolskem okrožju se vršijo v sledečem redu: 28. marca zvečer v Dravogradu; 29. t. m. jutraj v Vuhredu ob pol 10. Radi dogovora s predavatelji o nadaljnjem sporedu predavanj pošlje društvo v Slovenjgradu člana v Dravograd, društvo Prevalje, Gustanj in Vuzenica pa v Vuhred. Prosvetni odbor mariborske sokolske župe. Dr. Kovačič.

Sport

II. redna glavna skupščina Kolesarskega podsaveza za Slovenijo v Ljubljani

V nedeljo se je vršila druga glavna skupščina Kolesarskega podsaveza Slovenije. Zastopani so bili sledeči klubi: Ilirija, Primorje, Danica ter delegati Kol. in motoc. kluba »Save«, ki še ni član KPS.

Po pozdravnem nagovoru g. predsednika Bučarja podasta tajnik in blaginjak obirno in zanimivo poročilo o delovanju podsaveza.

G. Gorjanc predlaga nato navzočim delegatom Save, naj čimprej prijavijo svoj pristop v podsavez, ker je to velike važnosti za razvoj in skupno delovanje na kolesarskem sportu.

Zatem so se vršile volitve novega odbora in so bili izvoljeni sledeči gg. predsednik Rebolj Ivan (Ilirija, Ljubljana), podpredsednik Beranič Josip (Edelweis, Maribor), I. tajnik Moran Rudolf (Primorje, Ljubljana), II. tajnik Gregorčič Adolf (Sava, Ljubljana), blaginjak Ogrin Franc (Ilirija, Ljubljana), Odborniki: Brumat (Primorje), Ramovž (Danica), Gorjanc (Ilirija), Skok (Disk, Domžale), Bernardi (Celje), Kvas (Maribor), Revizorja: gg. Batelj in Bar.

Še nekaj zadnjih tekem. Zagreb: Hašk: Croatia 0: 0, Ilirija: Viktorija 2: 1, Hašk: Ilirija 4: 3; Kralovi Gradec: Jugoslavija (Beograd): Hradec Kralove 4: 4 (1: 3); Praga: Slavia: FTC (Budimpešta) 6: 0 (3: 0), Slavia (amaterji): Viktorija (Vinohrady) 6: 1; Brno: Moravska Slavia: Blue Star 4: 0.

LNP (službeno). Seja u. o. danes, v petek, ob 20. v kavarni Emona. — Tajnik I. Izredni občni zbor Ljubljanskega sportskega kluba se vrši danes, v restavraciji pri »Slonu«, na kar se vsi člani vnovič opozarjajo. Začetek ob 8. zvečer. — Odbor.

Kolesarski podsavez za Slovenijo. Danes v petek dne 27. t. m. ob 8. zvečer se vrši prva seja upravnega odbora K. P. S. v gostilni »Novi svet«, Prešernova soba. Prosi se polnoštevilna udeležba. — Tajnik I.

Lask. Hazena ima v soboto, dne 28. t. m. trening na prostoru S. K. Ilirije. Sestanek ob 15. uri pred igriščem. V slučaju slabega vremena trening kakor navadno. — Načelnica.

Nov svetovni rekord v damskem plavanju na 50 yrdov je postavila šele 14 let stara Corrine Condon v Omahi (Severna Amerika). Za to progo je rabila 28 sekund. Dosedanji rekord, 29 sekund, sta držali ona in Helen Wainwright.

Vrdjuka zapusti Dunaj. Kakor poroča »Sporttagblatt«, se znani vratar Vrdjuka, ki je nekaj časa igral za Ostmark, zopet povrne z Dunaja v Zagreb.

Oxford: Cambridge. Kakor smo že poročali, se vrši jutri v soboto v Londonu tridieljona veslaška tekma med moštvo vseučilišča v Oxfordu in v Cambridgeu. Obe moštvi sta zadnje čase pridno trenirali, vendar pa ima Cambridge po dosedanjih ekvsnjah več izgleda na zmago. Oxford je imel to smolo, da je njegov predsednik in eden najboljših veslačev Mower-Withe zbolel. Pri zadnjem treningu je oxfordsko moštvo prevladovalo vso progo v 21.46. t. j. za celi dve minuti 16 sekund več kakor Cambridge.

Belgija proti Nemčiji. Belgijski tenis savez je sklenil na prihodnjem olimpijskem kongresu v Pragi nastopiti proti temu, da bi se Nemčija udeležila olimpijskih iger, in sicer radi nastopa Nemčije po premitru.

Konec Nurmijeve slave. Prošli teden so najboljši kirurgi Newyorka operirali Nurmija. Bolezen finskega tekača na slepiču je bila že zelo napredovala in je bila operacija nujno potrebna. Po operaciji pa so se pojavile take težkoče, da je po mnenju zdravnikov nadaljna sportna karjera Nurmija končana.

Nov rekord v hoji je postavil v Newyorku na 4 milje z 29:29.2 znani italijanski atlet Frigerio.

Svarilo

Podpisani izjavljam, da nisem plačnik dolgov, katere dela moja žena Angela Detela ali moja tašča Terezija Sadar.

634 Leopold Detela

Izdajatelj in lastnik: »Konzorci Jutra«.

Odgovorni urednik: Fran Brozovič

Tisk Narodne tiskarne v Ljubljani

Francoski šolski dan

(Po Svetislavu Petroviću.)

Včeraj je poteklo deset let, odkar je bil po vseh francoskih šolah, osnovnih, srednjih in višjih, prirejen Srbski šolski dan v splošno srbsko, plemenitost Francije je iz več ko 100.000 svojih šol po nekoliko milijonov svojih najmlajših sinov poslala izraz simpatije in divljenja za srbski narod, katerega nezlovoljnost, hrabrost, rodoljubna požrtvovalnost je zadivila ves svet, katerega muke so napolnile človeštvo z grozo. Ta prireditev je bila genijalna, veličastna apoteoza srbskega imena. »Pozdravite,« je govoril tedanji naučni minister Albert Sarraut francoski deci, »pozdravite s svojim globokim priznanjem, s svojo brezkrajno hvaležnostjo one, ki so se borili za vašo bodočnost. Naj vaš klic, močnejši od gromke tutnjave strojnih pušk in topov, poleti tja proti Drini, bodreč in bučeč divne očete in sinove, matere in hčere, starce in deca, dokler jim ne sine solnce zmage.« In pokojni Ernest Denis je v Sorbonni preroko napovedoval pariški mladini: »Kakor je David porazil Golijata, tako je imela Srbija srečo in slavo, da zadá Avstriji smrten udarec.«

Po predavanjih, ki so se vršila v vseh šolah, so francoski dijaki oduševljeni vzklili srbskemu narodu in kralju, peli Bože pravde in marsikje ter iz prostovoljnih doneskov nabrali za srbske voje žrtve nad milijon frankov. Najmlajši šolarčki in osnovnih šol so napisali šestkrat čim lepše: »Čast in slava hrabremu srbskemu narodu, našemu prijatelju in zavezniku.« Drugi dan so poročale francoske novine: »Nikdar ni nobena dežela prejela sličnega davka v simpatiji in občudovanju.«

Včeraj pa je naša kraljevina priredila po vseh svojih šolah Francoski šolski dan v slavo Franciji. Po vsem, kar je storila za civilizacijo sveta in kar je storila za našo državo, zlasti za nekdanjo Srbijo, ni nikoli nobena zemlja bolj zaslužila take časti. Francija je bila vselej na čelu človeške omike. Svetli plamen kulture, ki je nekoč gorel v Atenah in Rimu, se je po temnih vekih zanetil v Parizu. Ali ta vodnica narodov v omiki je obenem zemlja človečnosti in velikodušnosti, zemlja idealov in svobode. Ni ga naroda na svetu, ki bi bil toliko stori za svobodo kakor francoski. Kdo ne vé, da je francoska revolucija otvorila novo dobo za svet, dobo svobode, enakosti, bratstva, divne tri besede, ki so geslo francoske republike — in da je Objava o človeških pravicah položila osnovo moderni demokratični družbi? A viteški narod francoski se je boril mnogo tudi za svobodo drugih: mislite na Ameriko, Italijo, makedonsko skalovje, na svetovno vojno!

Poleg teh splošnih razlogov imamo še druge posebne, radi katerih je Francoska posebej draga vsem jugoslovenskim srcem.

Naši vzajemni odnošaji, dasi ne pre-

množbrojni zbog daljine, so bili vsrkdar prijateljski. Ob prvem stiku, koncem 11. veka, ko je del francoskih križarjev, gredoč v Carigrad, potoval skozi naše Primorje, se je njih vodja Raymond IV., tuluški grof, bratril v Skadru s srbskim kraljem Bodinom. In ko se je v septembru 1389, raznesla lažna novica, da je Srbija pogazila Turke na Kosovu, je šel francoski kralj z vsemi veljaki kraljevine v Bogorodično cerkev v Parizu, v svečanem sprevodu, da bi se zahvalil Bogu.

Ko so se pozneje ob zori 19. veka Srbi dvignili, da bi se otresli turškega jarma, so najprej iskali zaščite pri Francozih. »Ospodar,« je pisal Karadjordje Napoleonu. »Vi ste osvobodilec in zakonodavec narodov. Srbski narod bi bil srečen, če bi prejel od Vašega veličanstva svoje osvobodjenje in svoj zakon.« Ko je Napoleon iz naših slovenskih pokrajin, iz Istre in Dalmacije stvoril Ilirsko provincijo, so Francози uvedli v te poprej zanemarjene dežele široko civilizatorsko vladavino, prešinjeno načel francoske revolucije. Znana je anekdota, kako je po Napoleonovem padcu prišel avstrijski cesar v nazaj dobljene kraje: »Kdo je zgradil to cesto?« je vprašal nekega dne. — »Francosi,« — »Pa ta most?« — »Francosi,« — »Pa ta spomenik?« — »Francosi,« — »Res je škoda,« je rekel avstrijski cesar, »da niso ostali dalje tukaj.« Brez pretiravanja smemo reči, da so Francosi prvi začrtali ideal ujedinitve vseh delov našega naroda v eno celino, ideal, ki je potlej nepretrgoma rasel in se pred šestimi leti domala uresničil. Tekom vsega 19. stoletja sta nam bila francoska diplomacija in francoski narod vedno naklonjena in sta nam šla na roke, naj se je tikało katerekoli si bodi dela naše narodne celote: Makedonije, Banata, Medimurja, Koroške ali Dalmacije. Ob koroškem plebiscitu je edino francoski zastopnik krepko bil na naši strani.

Francosi, ki so pisali o nas, so to storili z največjo simpatijo. Samo če bi navajali naslove spisov, ki so jih med vojno Francosi posvetili troedinemu narodu, bi nastala debela knjiga. Ali Francija je kazala svoje prijateljstvo ne samo z besedo, temveč tudi z dejanjem. V svetovni vojni je Srbija izpraznila grenko čašo trpljenja do dna. L. 1915, so Srbi z nadčloveškim naporom pognali Avstrije v beg in poleg ogromnega plena zajeli 60.000 vojakov. Na krvavih bojiščih so nastale epidemije. Bolnice so bile prenapolnjene, polovica srbskih zdravnikov je pomrla, mesta so bila praznata grobišča: na vseh koncih in krajih grozni prizori, dantejevske scene. Srbska vlada se je obrnila na zaveznike. Francoski vojni minister je vprašal vojaške letnike, kdo bi hotel iti na Balkan negovat poginivše bolnike. Iskalo se je 100 dobrovoljcev. Brzotjavno se jih je prijavilo 3400! Strašna bolezen je bila skoraj zaustavljena.

Pa je prišel umik skozi Albanijo. Samo

Dante ali V. Hugo bi mogla dostojno popisati trpljenje albanske tragedije. Očividno, francoski poslanik v Beogradu, gosp. Boppe, je srbsko vojsko po njenem prihodu v Skader označil kot dolgo vrsto živih mrtvih, ki ne jadikuje, le tu pa tam ima kateri še moč, da iztegne dlan in zaropota: Hleba! In glei, kruh je prišel, prišel iz Francoske. Iz severne Albanije je potem francosko brodovje prepejalo 150.000 mož ter zadostno hrane na otok Kr. Od izčrpanosti so v početku ljudje na stotine, na tisoče mrli. Pariška »Illustration« popiše bedno vojaštvo, zavito v cape in čunje tako-le: »Naši bolničarji se žurijo med njimi, hodeč od enega do drugega, lajšajoč muke onemu z žlico mleka, peroč onega, ki nosi kot edeni zavoji na razdruženih rami samo časopis, pričvrščen z iglico.« Drugi svdok je podal sledečo poročilo: »Grozno kakor prizor iz pekla: »Gricek mrtvih, Srbski bolničarji so nakopičili trupla ena vrh drugih, da bi jih vrgli v morje. Gricek dosega tri metre višine. Zda na zda se kaj zgrane v strašni gomili. To je ljudsko bičje, ki mu je še ostal dih življenja. Ali čemu bi se mučili, da bi ga izvlekli za nekaj trenutkov, ker bo ta mrtvec itak takoj docela mrtev.«

Francoski zdravniki in vojski so z divno vdanostjo pomagali, tako da so stari srbski vojinci plakali, ko je odhajal 6. alpski polk francoskih strelcev domov.

Kakor ob dotiku s čarobno palčico se je čez nekaj mesecev dvignila krepka vojska: prič Feniks iz svojega pepela. Odlšla je na solunsko fronto, kjer so jo čakali nje francoski prijatelji. Dasi je Francija imela odprto rano na lastnem telesu, je vendar ona največ poslala razpoložljive čete v Solun, zbog diplomatskih pogreškov sicer prekasno, da bi bilo mogoče preprečiti srbski poraz. Prispela je še sitna jugoslovenska divizija, sestavljena iz dobrovoljcev od vseh pokrajin naše države: osrednje vlevlasti so zlomljene!

In 5. novembra 1918 je predsednik francoskega parlamenta, Pavel Deschanel, med burnim pritrujevanjem oznanil: »Srbija je svobodna. Po mučeništvu — trumf: veliki sen Jugoslovenov se ustvarja. Francoska jih bratski pozdravlja!«

Francija ni otela samo srbsko vojsko, storila je še več: obenem je rešila tudi srbsko mladino. Preostali srbski vojinki so mogli tedaj ponavljati kot utoho stih iz narodne pesmi:

Izginuše srpski sokolovi,
Al' ostanke tiči sokolici:
Srpsko pleme izginuti neće.

Po priliki 4000 otrok je bilo med vojno nameščenih v francoske srednje in obrtne šole; nad 1000 dijakov in dijakinj je bilo sprejetih na francoska vsučilišča. Med njimi je bilo tudi nekaj hrvatske in slovenske mladice, ki se je bila umaknila iz avstrijskega robstva. Francija jih je sprejela z isto ljubeznijo kakor srbsko deca . . . Vse to navzlic silnim težkočam. Pomislite, da je Francija že poprej vzela med svoje ne samo lastnih beguncev, temveč i belgijski podmladek in da je bilo dosti šol spremljenih v bolnice! Križ je bil nadalje z različnimi v odnosnih šolskih prostorih, a krepka volja je bila vsemu kos, po načelu: »Najnesrečnejšim največ ljubezni.« Zasebniki so tekmovali, kdo bo prvi pomagal izgladnelim in raztrganim približnikom; razen mnogobrojnih individualnih dokazov človeške vzajemnosti moremo za beležiti druga, obširna, veličastna podjetja, tako n. pr. Srbski dan 27. junija 1916, ko se je po ulicah nabralo tri milijone frankov za srbsko deca. Še bolj genijno pa je nežno, toplo sočustvo, ki ga je bila mladina deležna po francoskih ognjiščih. »Nimamo besed,« je pisal neki učencec, »da bi izrazili vse to, kar čutimo. Ali pride dan, ko pokažemo svojo ljubezen in hvaležnost francoskemu narodu.«

Ta dan je sedaj prišel. Mnogi srbski dijaki, ki so oduštrirali na Francoskem, so prišli na misel, da bi postavili v Parizu spomenik hvaležnosti francoskemu narodu. Lepšega, bolj onravnjenega spomenika si ne morete misliti, nego je ta, ki ga hočemo mi vsi složno zgraditi prijateljski Franciji, domovini dobrote, resnice, svobode in vseh plemenitih idej, ki delajo čast človeštvu.

Zivela Francija!

Dopisi

MENGEŠ. Sokolsko društvo priredi v nedeljo dne 29. marca ob 4. uri popoldne v prostorih brata Fr. Puntka gledališko predstavo »Srenja«, drama v 4 dejanjih. 638

HRASTNIK. V nedeljo dne 29. marca gostuje v Narodnem domu dramski odsek tehnične srednje šole iz Ljubljane z opero »Kovačev student«. Poleg tega so na sporedu še koncertne točke salonskega orkestra J. n. a. d. »Jadran« in enodejanka »Kje je meja«. Začetek ob 8. popoldne.

HRASTNIK. Uvedba tržnega dne je za Hrastnik vsakokrat važna gospodarska pridobitev; le žal, da vsled nerodno izbranga prostora ne pride do prave veljave. Predmetni prostor je, namreč pri steklarni, torej na spodnjem koncu doline, medtem ko je večina prebivalstva v okolici rudnika. Tem gospodinjstvom pa je poplino nemožna, da bi poselele trg, ki je skoraj uro hoda oddaljen, posebno še, ako imajo male otroke. Prevelika oddaljenost pa je tudi vzrok, da prodajalci, ki prihajajo v Hrastnik peš čez Mrzlico iz Savinjske doline, ne bodo nosili svojih stvari na trg, temveč jih bodo — kot doslej — tudi v bodoče rajše oddajali branilem pri rudniku, ki hočejo naravnost tudi zaslužiti; posledica je seveda podražanje. Namen tržnih dnevo pa je baš nasproten. — Ali bi ne bila izvedljiva predstavitev trga bolj v centum doline, na pr. pred občinsko hišo ali celo pred orožniško vojašnico? Rudnik bo gotovo radevolje dal prostor na razpolago. Baj je že neko dru-

štvo poslalo vlogo v tem smislu obč. predstojništvu v Trbovljah; dolžnost vseh korporacij in posameznikov je, da započeto akcijo po svoji moči podprajo.

SOSTANI. Sokolsko društvo priredi v nedeljo dne 29. t. m. ob 3. uri popoldne v Sokolskem domu ljudsko igro v 5 dejanjih »Tihotapci«. Pripomnimo, da bo igra končana do vlaka, ki odhaja ob pol 7. uri proti Celju. 637

STRUKE PRI DOBREPOLJAH. V naši občini vlada neomejeno po svoji volji župan, ki je poznan kot hud klerikalec. Največji trn v peti so mu napredni gostilničarji, katerim skuša pri vsaki priliki škodovati, kolikor mu je mogoče. Ker vse sekature ne morejo uničiti naprednih gostilničarjev, jih skuša uničiti s tem, da si prizadeva izposlovati nove gostilniške koncesije svojim pristašem, da bi s tem uničil svoje politične nasprotnike gostilničarje, ki že itak težko izhajajo. Tako na pr. je neki gostilničar v vasi Pricerkvi vrnil svojo koncesijo, ker ni mogel izhajati. Takoj sta za vrnjeno koncesijo zaprosila dva klerikala v pričakovanju, da jima župan pomore do koncesije kljub temu, da je že sedaj v občini preveč gostiln. Občina Struke ima okrog 900 prebivalcev, pa še vedno štiri gostilne, kar je že sedaj več kot preveč. Ako bi se upoštevali tozadevni predpisi, bi o kaki novi gostilni sploh ne moglo biti niti govora. Opozorjamo g. srežnega poglavarja, da ne gre na lim klerikalnemu županu, da se o dejanskih razmerah v občini informira po nepristranskih organih, ne pa po navedbah župana, glede katerega mu mora biti že znano, da so mu predvsem pred očmi samo njegovi lastni interesi.

SV. JURJ OB ŠČAVNICI. Kruta smrt nam je vzela zopet osebo, katere spomin nam ostane neizbrisen. Umrila je dne 18. marca ga. Marija Kocmut, vdova blagopokojnega učitelja Fr. Kocmut, ki se je ločil sicer že pred 16 leti, vendar pa še vedno živi v srcu njegovih jurjevskih učencev. Enako spoštovanje in priljubljenost si je tekom časa pridobila tudi njegova zdal umrila žena. Vsa leta svojega neumnega dela je živela mirno in tiho v blagor svetlihi otrok in srečo družine. Kaj se pravi delati in žrtvovati se, bi vedela pač povedati pokojna Kocmutova gospa, kajti ni malenkost vzgojila 6 otrok in vse te ne baš v najugodnejših razmerah spravila do kruha. Pri tem pa pokojnica ni tarnala, ampak šla je potrpežljivo svojo življenjsko pot. Svetu ni tožila, ne iskala pomoči, pač pa mu neustrašeno in samozavestno kljubovala, zavedajoč se dolžnosti skrbne in pošteno žene ter dobre matere. Bila je odkrita ter dobra in mirna sosedka. Ni čuda, da jo je vse vzbujalo in da je splozela marsikatera solza za blago »Kocmutovo materjo«, kakor smo jo radi njene dobrote, mirnosti in ljubeznivosti, splošno klicali. O tem priča tudi veličasten pogreb, katerega se je udeležilo poleg šol, mladine tudi čisto tuzancev od blizu in daleč. — Šla si, zlata mama, — šla si priljazna svetovalka, — šla si predobra sosedka. Šli pa niso iz naših src tvoli prelepi nauki in ljubezen, ki si si jo vsadila v naša srca.

Opozarjamo

vse interese, da je pri pismenih vprašanjih, ki naj jih upravništvu pismeno reši, brezpogojno priložiti poštino in manipulacijsko pristojbino v z n e s k u Din 2.—. Posebno opozarjamo na to one stranke, ki žele, da se jim po pošti pošlje naslove od malih oglasov. Vsa vprašanja in prošnje glede naslovov od »malih oglasov« bodo romale v koš, ako ne bo priloženih

Din 2.—

VELIKI ZEMLJEVID SLOVENIJE

Merilo : 1 : 130.000

za urade, šole, pisarne in javne lokale, z najnovejšo politično razdelitvijo Slovenije v okrožja in z najnovejšo državno mejo

je pravkar izšel.

Nenačeljen zemljevid, sestavljen iz šest listov stane . . . 120 Din nalepljen na močnejši papir s platnenimi preglbi . . . 240 Din nalepljen na platno s palicami 360 Din

Zemljevid se naroča v knjigarni Ziskovne za družu

V LJUBLJANI, Prešernova ul. 54

nasproti glavne pošte

izšel je v knjigi

Taksnik pristojbijski pravilnik.

Kdor plačuje takse in pristojbine, potrebuje poleg zakona tudi pravilnik, ki zakon razaga in pojasnjuje. Knjiga, ki obsega 240 strani, velja s poštino vred Din 43-50 in se naroča pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani.

Prešernova ul. 54.

Mali oglasi

Mali oglasi, ki služijo v posredovanju in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5.—

Zenilive, dopisovanje ter oglaš strogo trgovskega značaja, vsaka beseda Din 1.—. Najmanjši znesek Din 10.—

Obrit

Slamnik

in svilene klobuke

ter vsakovrsta preoblikovanja pripravila M. Jeglič, Slomškova ulica št. 27. 112

Ivan Magdič

brojač, Ljubljana, Gledališka ulica št. 7, se pripravlja za spomladno sezono. 131

Damske slamnike

kakor tudi preoblikovanje starih po modni novosti — pri Alojziju Škrabar, Domalje. 7390

Službe

(dobe)

Plačilna natakariča

lavalje zmožna, se išče za zelo pomembno restavracijo v lepem mestu spodnje Istre. — Ponudbe pod »Zvezda 6« za realistično pisarno Arsenik, Celje. 7130

Notar, substituta

sprejme takoj notar Kramer v Dolgi Lendavi pod slobo zgodnjih pogelj. 7085

Stenografino

ta diktor, katere bi potem dala v strojno pisarno na dnevno, išče na 1-3 uri dnevno. — Javljaj naj se le, ki se breskine izkušnje v tejjem (pravilnem ali političnem) konceptu in ki se zna spopasti in poravnati stenografirajo in diktorino sprijaznje. Plesneje ponudbe na upravo »Jutra« s navodno zahtevanega honorarja in vsaj po ene referenco. — Delo bo trajalo približno 6 tednov. 7130

Išče se gospodinja

priljubljen znanjstvi, za informativno službo. — Ponudbe na upravo »Jutra« s točnim naslovom in sliko pod »Informacije«. 7160

Trgovski valenec

s primerom solaste inobesbo, vaki tudi nemško, se takoj sprejme v večjo manufakturno trgovino v Mariboru. — Naslov pove po »Zvezda 6«, Maribor. 7237

Pošteno dekle

ki se razume na kuhinjo in druga hitra dela, se sprejme takoj. — Pove se v Skofji ulici št. 6, pritišče, deeno. 7204

Damska krojačica

išče spretno pomočnico. — Naslov pove upr. »Jutra«. 7163

Šivilja

se išče na dom Ljubljana, Rimova cesta 9/II, vrata št. 16. 7171

Sprejemno učenca

iz dobre hiše v trgovino s mehanim blagom. — Josip Druškovič, Slov. gradec. 7177

2 kroj. pomočnika

sprejme takoj za stalno veliko in malo delo »Elita«, Ljubljana, Prešernova ul. 8. 7192

Kovaškega

pomočnika, po možnosti srbskega, išče dober podkovaško šolo, sprejme takoj v trajno delo Mihael Suga, Lipenjski št. 42, polta Grahovo-Cerknica. 7231

Službe

(iščajo)

Gospodinja

ki je vajena trgovine in gostinstva, išče službo na delu. — Ponudbe na upravo »Jutra« pod značko »V. K.« 7235

Gospodinja

vajna za nekoliko mesecev srbske, išče službo v prostem času. Naloga pomaga tudi v kuhinji. Nalogi za majhno plačo. Ponudbe na upravo »Jutra« pod značko »Dobra moč 8296«. 7198

Zastopnik

dobro vpeljana prvotna moč, sprejme se eno zastopstvo špicerijske ali kemijske stroke, za Ljubljano. Dopolne pod »Zvezda 6« na upravo »Jutra«. 7159

Mesta vzornilice

glede pri dojenčih in pri majhnih otrokih. Grem tudi k otrokom, ki so brez matere kot vagonilice in negevalke. — Naslov pove po »Zvezda 6«, Maribor. 7231

Kovač

amec, star 36 let, želi stalne službe v večjem ali manjšem podjetju. — Anton Čurmešter — Skudenj pri Poljanah. 7202

Mladenč

vojakine prost, išče mesto sluge ali kaj primernega. — Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Tresen in maršje«. 7215

Črkoslikarski

pomočnik

dobro izkušen, išče službo. Naslov pove upr. »Jutra«. 7175

Gospodinja

bi sprejela mesto hišnice ali šla kot gospodinja k boljšemu gospodu. Opravo za sobo in kuhinjo. — Promena ponudbe pod »Zvezda 6« na upravo »Jutra«. 7226

Dobra šivilja

gro živi na dom Naslov pove upr. »Jutra«. 7194

Pouk

španskega jezika, šol pet gospodov. — Ponudbe na upravo »Jutra« št. 71 po »Castellanskia«. 7190

Prodaj

Dvokolesa

Najnitiža cena in največja seloga raznih vrst dvokoles, prevažnih in delov. Promena ponudbe pod »Zvezda 6« na upravo »Jutra« pod značko »Dobra moč 8296«. 7198

Slamniki

se dame in deklice, se boje vsaki dan od sobote naprej prodajati po trgovskih cenah na prvih treh stojakih na trgu pri Sv. Jakobu. — Sprejemati se bodo tudi stari slamniki v popravilo. 7230

Naprodaj

Transmisijski 14 m, 30 mm — 8 letnik (Rinscherlager), vodenčastni črvi 3 m, 30 m, 40 m, 50 m — stare črvi 50 mm in nova turbinna s regulatorjem za 10 m stroma in 70 l voda. — Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Zvezda 6«, Maribor. 7231

Prodam

Prodam

Prodam

Otroški vozček

na letali, polica in dva samovrta, napredaj v Janes Trdnovi ulici št. 2/1. 7210

Suhe mavrohe ali smrčke

priljubimo Kapei smo tudi na solje gove Jurke. Sever & Ro Ljubljana

Motorno kolo

zmarke »Harley-Davidson«, 7/9 HP, dobro obrabljeno, se prodaja. Naslov pove upr. »Jutra«. 7218

Jedilna soba

(mahagani), se prodaja. — Odrasla se od 3-5 popoldne. Naslov pove upr. »Jutra«. 7233

Prodaj se

po stiki od divan, 3 stoli, misira, umivalnik, stenska nra, omara in več slik. — Naslov pove upr. »Jutra«. 7236

Avto-Omnibus

v dobrem stanju, s 10 sedeži, po stiki od profa Hermine Kvas, Vojnaki pri Celju. 7235

Pridelki

Dobrega sena

več vagonov in eno močno senožnjo za živino in volno (dvignje 8000 kg), ima napredaj. Franco Matnik, St. Jari ob jeli. Belenjak. 7270

Kupim

Avto

3-4 sedežen, kupi Prešernova trgovska d. d. v Ljubljani, Erakov trg 10. 7268

Prodam

Kupi se hiša

all villa v lepem kraju Ljubljana, solidna stavba, s prostim stanovanjem. — Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Zvezda 6«. 7265

Vila z vrtom

po parku v Mariboru, s prostim stanovanjem (3. o. 4. o.), se ugodno prodaja. Naslov pove upr. »Jutra« pod »Zvezda 6«. 7264

Kravo s teletom

nov hrastov umivalnik in stlan študij — prodaja Keršman v Domaljah. 7221

Hrastovih odpadkov

ALEKSANDER DUMAS ZVEŠTOBA DO GROBA (LA DAME DE MONSIEUR)

IX.

ZOPET SE POJAVITA DVE VAŽNI OSEBI, KATERE JE
CENJENI BRALEC MORDA ŽE IZGUBIL Z VIDA.

Istega dne, ko se je Saint Luc s svojo soprogo povrnil v dvor in v kraljev objem, sta se pojavili na površini še dve drugi osebi naše zgodbe, dva, ki sta sedaj že del časa ostala v ozadiju. Oba sta onega večera, ko so se člani v množici vpi-sovali v ligo, vodila lagodno samostansko življenje premišlje-vanja in vsega, kar je s tem združeno. Samostanski bratje so trajno občudovali Gorenflota, veselega meniha, in si prišepeta-vali čuda o njegovi zmagoviti zgovornosti in neustrašenosti, samo so se bali, da bi njegova sveta vna mogla prena-glo zaplamteti. Gorenflot je čutil, da od njega pričakujejo še nekaj velikega, ali ni mogel najti, kaj naj bi takšnega neobičajnega in velikega storil. Pričetoval se je samo nad tem, ker ga niso pustili iz samostana. To ga je peklo. Zelo pogosto se je spo-minjal ugodne potrebe v dobri družbi Chicotovi, in to veso-ljačenje je največ pogrešal. Samostan sicer ni bil slab tudi v tem obziru in je dobro skrbel za telesno dobrobit domačinov, toda pravo tlo za nebrzdano veselje in uživanje le ni bil, in vedno isto vino, enolična hrana in vedno sami možakarji in politika, to je dobremu Gorenflotu vendar jelo presedati. Prišel je mršaveti in postajal je čemer, kar pa so zopet s skrbjo opažati njegovi samostanski bratje in predvsem sam prior. Pri-šli so iskati vzroka njegovi čemerosti in tu, dokler ga ne-kega dne, ko je mislil, da je opasnost minila, prior ni odpustil v milosti, mu napolnil žep z rumenjakom in ga poslal na novo kri-žarsko vojno, v modernem jeziku bi se reklo, na politično agi-tacijo. «Saj vi imate svoje geslo, in boste umeli pridigovati

besedo božjo tudi zunanjim poganom?» vprašal ga je prior Foulon, in Gorenflot je samozavestno odgovoril: «O, brez dvoma!» «Ali hočete meni zaupati svojo metodo?» «Prav rad, čestiti oče, ali samo edino le vam!» Prior se približa Goren-flotu in pozorno posluša, ta pa spregovori: «Cepec, ki udarja po žitu, tudi sam čuti udarec!» «O, divno, vzvišeno!» se čudi prior, dasi ni povsem razumel, kakšen globlji smisel se skriva za Gorenflotovim izrekom, in za njim ponavljajo v drugem koncu dvorane vsi navdušeni tudi oni samostanci, ki niso slišali Gorenflotovega gesla: «Divno, vzvišeno!» «In sedaj, prečastiti oče, smem li ven?» vpraša Gorenflot ponižno. «Idi v miru, sin moj!» mu pravi prior in ga blagoslovi, objame in poljubi. Gorenflot osedla Panurga, dva krepka dečka mu pomagata na magarca, in okrog sedme zvečer zapusti Gorenflot mesto svo-jih triumfov ali tudi svojega neprosto voljnega zatočnika. Gorenflot jaše po prvi ulici in se ozira na samostansko porto, na kateri stoje bratje in mu skozi lino mahajo v pozdrav. Potem okrene na desno, jaše skozi nekaj ulic, pride mimo samostana Jakobincev, in razmišlja, kam naj se obrne. Ali naenkrat se Panurg strese, ker ga je krepka tula roka potegnila za povodec. «Kdo je?» klikne Gorenflot preplašeno. «Dober prijatelj!» odgovori debel glas iz teme, Gorenflot se ozre, ne ve, ali ima posla z neprijateljem ali cestnim lupežem, ali res s prijateljem, in pri okretanju zapazi Gorenflot, da se mu zdi, kakor mor-narju, ki je bil dolgo na kopnem pa ne obvlada več navadnih kretanj, potrebnih, kadar se ladja ziblje. Njegov okret zato ni tako nagel, kakor je potrebno, in tujca, ki se bavi z njim, ni mogel spoznati. Zato ga vpraša: «Kaj zahtevate?» «Častni brat, bodite tako prijazni in mi pokažite pot do »Roga obilja!» ga vprašuje glas. «Sto gromov!» klikne sedaj Gorenflot vesele, ker je spoznal glas namušljenega napadalca. «Saj to je sam Chicot, na katerega sem pravkar mislil!» «Vidiš, lupus in fabu-la!» veselo priitri žegavi Gaskonjec. «Baš sem vas hotel po-iskati v samostanu, dragi brate, ker vas že dolgo nisem videl ... pa naenkrat sem vas zagledal na ulici. Nekaj časa sem vam sledil, da takoj ne pristopim in vas morda ne kompromitiram. Da ste mi zdravi, častni oče! Samo, za vruga, zdi se mi v temi, da ste vendar le nekaj bolj mršavi!» «Poštenja mi, meni se pa zdi, da ste se vi nekaj zredili, dragi prijatelj!» odgovarja Go-renflot. «Zdi se mi, kakor da si hočeva drug drugemu laskati!» se smeje Gaskonjec. «Pa kaj za vruga nosite vi seboj, nekakšno breme ali kaj?» vprašuje Gorenflot. «Da, brate, četrt srnjaka nosim, ukradel sem ga njegovemu veličanstvu. Sedaj si ga spe-

ševal!» «In pod drugo roko?» «To je pa steklenica ciprskega vina, katero je neki kralj poslal mojemu kralju!» «Dajte no, da vidim, če je res ciprsko!» pravi Gorenflot. «To vino mi je

«Jutrov» roman LUCIFER

katero skotičar napeta vsebina, prepričano in zasledilni napetost od tistega do konca, ki prikažejo navdušenost študenta in interesantno razmišljanje, ki mu se sledi raz-čaranje in konstantna in zopet presenečenje tako, da so študenti nestrno prika-kovali vsako nadaljevanje romana, je isel in se do-biva pri upravi »Jutra« v Ljubljani.

Vsi ki so ga čitali in oni, ki niso imeli te prilike, naj si ga takoj naroče za domače knjižnice. Doli zabavati Vas ne more nobena knjiga! Vsekane št. Din 30.—, Broširane pa Din 45.—

Priloga
novo izdajo

Janko Kersnikovič
romani

Cyclamen

Broš. 22 Din, vez. 27 Din, poš. 1-25 Din

Agitator

Broš. 18 Din, vez. 23 Din, poš. 1-25 Din

Izdala jih je

Tiskovna zadruga v Ljubljani

Obvestilo!

Telefon 149 in 968 **Prometna banka** Telefon 149 in 968
Ljubljana, Prešernova ulica št. 4.

naznanja, da kupuje in prodaja vse vrste valut in deviz, izdaja uverenja etc.

Obreštuje vloge na hranilne knjižice in tekoči račun najugodnejše
Izdaja trgovske kredite po zmerni obrestni meri in izvršuje vse bančne in borzne posle točno.

Za mladino

naročite novi knjigi

Filip Dom. Kako se se vrage ženili.

Broširano 30 Din, vezano 35 Din, poštnina 1-50 Din.

Levstik Vlad. Deček brez imena.

Broširano 25 Din, vezano 30 Din, poštnina 1-50 Din.

Knjigi se naročata pri

Knjižarni Tiskovne zadruge
v Ljubljani, Prešernova ulica št. 54.

SINGER

šivalni stroji

so na vsem svetu poznani kot najboljši

Singer šivalni stroj, GORNE & CO., NEW YORK

Prodaja na obroke

LJUBLJANA, Solenburova ul. 3

Centrala za SNG:

ZAGREB, Marulićeva ulica 5

Zastopstva v vseh mestih

Jesip in Rajko Turk

Prevažanje blaga. spedijsko podjetje v Ljubljani, Ocarinjenje blaga.

Vidovanska cesta št. 3
prevzema vsakovrstne vožnje blaga, kakor pre-moga, drv, manufakture, stavbnega materiala itd., co na nižjih cenah. Istotam so tudi prvo vrstni poročali vozovi (bruni z gumnatimi kolesi) po izjemno nizkih cenah na razpolago. 68-a

Industrijska, obrtniška in trgovska podjetja, ki nudijo popolno varstvo z vknjižbo in z zastavo zalog blaga iščejo

posojila oz. družabnike ali kupce.

Ponudbe sprejema in pojasnita daje
Gospodarska pisarna, družba z o. z.
v Ljubljani, Wolfova ul. 1-11. 79-a

Tvornica

a stanovanjem, stran-
skimi poslopi in zem-
ljiščem, ki kot stavbišča
stojijo sredi kraja sama zase, v
kraju pol ure z železnico od
Ljubljane, kjer je velik tvor-
niški kraj — za vsako podjetje
prav pripravo

se prodaja proti gotovini
Vprašanja pod »Fabrik 1-74«
na anončno ekspedicijsko Inter-
reklam d. d. Zagreb, 1-78

Samo Din 250

zelo trpežen gumilev

dežni plašč.

Isti boljše vrste Din 295,

najfinjši Din 460 se do-
bivajo v Prvi gorenjski

1331-a razpošiljalni

IVAN SAVNIK, Kranj 200

Istotam so razpoložljivi zopet vse vrste
manufakturne blaga po zelo nizkih
cenah. Zabeležite vrzore in cenik!

Trgovcem in industrijalcem

priporočamo

Zakon in naredbi

poročni poravnani izven konkurza

ki sta izšla v brošuri, katere velja s poš-
tnino vred 8-50 Din in se naroča pri

Tiskovni zadruzi v Ljubljani.

Prešernova ulica šte. 54.

Ažurira in enila
velno v vseh barvah

Toni Jager-Cerne

Ljubljana, Dornik trg 1.

Oglasni zavod

KOPITAR

LJUBLJANA, Copova 21

oskrbuje za trgovce in

obrtnike vse literate

za vse časopise

Se prijazno priporoča

KOPITAR

111-a

Priporočamo knjigo:

Stojanovič A.,

Kumanovska bitka.

Popis bitke in njen po-
men z dvema zemljevi-
doma. Knjiga velja s
poštnino vred Din 31—
ter se naroča pri

Tiskovni zadruzi

v Ljubljani.

Specijalna mehanična delavnica

za popravilo pisalnih in računalnih strojev

L. BARAGA, Ljubljana,

Selenburova ulica št. 61.

PERUTZ, KODAK, AGFE, HAUFF-

plastične in filme, drže-

blomosa, Satrap, Ko-

datnapirje, vse fotoap-

arature in fotografirane

aparature, Contour, Kodak

Görte 30 od 100 Din naprej

ima stalno v zalogi

drogerija Anton Ranc sinova

Ljubljana, Dornik trg 1.

Zahtevajte cenik! 1079-a

Moderni damski slavniki

Bratje Oberwalder,

DOMZALE.

1473-a

Koliko stara hoče biti žena

odiči ona sama s tem, da svoj obraz neguje ali zane-

marja. Žena ostane vedno mlada, ako rabi Fellerjevo

Elsa obrazno pomado, ki stori kožo v najkrajšem času

belo, mehko, nežno in čisto. Za racionalno nego las

naj se uporablja Elsa-pomada za lase. Enako moški, ki

sočejo biti plešasti! Za poizkus 2 louska za 36 di-

narjev, ako se pošlje denar vnaprej, ali pa 46 dinarjev

po povzetju od LEKARNARJA EUGEN V. FELLER

STUBICI DONJI, Elztrig 245, Hrvatska. 46-a 1

Zastonj!

in to pri
enkratnem nakupu:

dobito poleg običajnega
popusta in pri nanovo
znižanih cenah

od Din 150— do Din 250— 8a

od Din 250— do Din 400— 8c

od Din 400— do Din 600— 8e

od Din 600— do Din 800— 8f

od Din 800— do Din 1000— 8g

preko Din 1000 8e

- 1 par ženskih nogavic ali
- 1 par moških nogavic ali
- 1 pararnice
- 1 pleteno samovoznico
- 1 par svil. flor nogavic
- 1 stekl. kolinske vode
- 1 manicure kaseto
- 1 manicure kaseto večjo
- 1 manicure kaseto veliko
- 1 stekl. franc. parfuma
- 1 manicure kaseto 77-a 1

A. Šinkovec, nasl. R. Soss, Ljubljana, Mestni trg 19

Zahvala.

Za izraženo sožalje ob smrti moje blage
soproge, gospe

Vincencije Urlep roj. Urbas

za številne vence in cvetje, poklonjeno dra-
gi pokojnici in vsem, ki so jo prišli kropit
in jo spremljali na njeni zadnji poti izrekam
tem potom najiskrenejšo zahvalo.

Srčna hvala vsem, ki so ji izkazovali
za časa njene dolgotrajne in težke bolezni
tako iskreno sočutje. Osobito pa se zahva-
ljujem gg. prof. dr. E. Slajmer-ju, dr. Pavlu
Kraju in dr. Höglerju za požrtvovalno in
skrbno zdravniško pomoč, slednjemu še po-
sebno za požrtvovalnost v zadnji noči. Hvala
tem potom tudi gosp. dr. M. Ogorevcu in
sorodstvu, ki so mi bili v dneh smrti z
uslužnostmi blagohotno ob strani.

V Ljubljani, dne 27. marca 1925.

Fran Urlep
soprog

Zadružna hranilnica

registrovana posojilna in gospodarska zadruga z o. z.

v Ljubljani

Sv. Petra cesta šte. 19

sprejema vloge na hranilno knjižico
in tekoči račun ter jih obreštuje naj-
ugodnejše. Večje in stalne vloge z odpo-
vednim rokom obreštuje po dogovoru.
Daje posojila proti vknjižbi, poroštvo in
zastavitvi.

ŽIVO PERUTNINO

kupuje stalno v vsaki množini, in
sicer: pohance, kure za peči, kure in
purane ter jo plačuje po
najboljših dnevnih cenah

E. VAJDA

ČAKOVEC (MEDJIMURJE)

Telefon 59, 3, 4. * Telefon 59, 3, 4.